

Wiadomości **Uniwersyteckie**

4 | **Z życia Uczelni**

Anne Applebaum, Agnieszka Holland
i Olga Tokarczuk doktorami honoris
causa UMCS

26 | **Z kart historii UMCS**

Zamiejscowe jednostki dydaktyczne
UMCS. Część II

38 | **Nasi absolwenci**

Uczelnia zapewniła mi świetne warunki
do rozwoju. Rozmowa z dr. Tomaszem
Durakiewiczem – dyrektorem w National
Science Foundation

Fot. Bartosz Proll

Wręczenie doktoratów *honoris causa* UMCS, 25 listopada 2024 r.

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll

Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych, 29 listopada 2024 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 26** | Z kart historii UMCS
- 30** | Słuchając historii – 80 lat UMCS
- 38** | Nasi absolwenci
- 42** | Nasze sukcesy
- 45** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 56** | Kultura studencka jest zmianą. Rozmowa z Izabelą Pastuszko – dyrektorką Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka

KARTKA Z KALENDARZA

- 58** | Wspomnienie o dr hab. Annie Żuk z Instytutu Filozofii UMCS (31 grudnia 1951 – 13 marca 2024)
- 60** | Jubileusz 200-lecia badań nad lessami i rola ośrodka lubelskiego w ich rozwoju

WYDARZENIA NAUKOWE

- 64** | Międzynarodowy projekt edukacyjny na Wydziale Chemii
- 66** | Sympozjum „Correlations, topology and superconductivity”
- 67** | Rozmowy dyplomatyczne z Ambasadorem Ugandy w Polsce
- 68** | Ruch, który uczy. Seminarium w Instytucie Pedagogiki
- 69** | Bocian biały – wyjątkowy bioindykator zmian środowiska

- 70** | Konferencja naukowo-edukacyjna poświęcona Wincentemu Witosowi w 150. rocznicę urodzin
- 71** | Dr Varun Suthra z Kalinga Institute of Industrial Technology na UMCS
- 72** | Lubelscy archiwiści po raz kolejny na konferencji w Pradze
- 73** | Wykład redaktor Czesławy Borowik
- 74** | Konferencja „Children of the Night International Dracula Congress”

SPRAWY STUDENCKIE

- 75** | Przywitanie studentów zagranicznych
- 76** | Historia mówiona w 100-lecie polonistyki na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie
- 78** | GIS Day 2024
- 78** | Warsztaty „SmartCity”
- 79** | Warsztaty „Nowe technologie w zawodzie radcy prawnego”
- 79** | II edycja „Spotkań z Archiwistyką”
- 80** | Konferencja „Popkultura poza kontekstem 5.0”
- 81** | Praktycznie o komunikacji
- 82** | Wyjazd studyjny do Rygi
- 83** | Dzień Turystyki Kulinarnej
- 84** | Konferencja naukowa „Portret Witkacego”

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 85** | Spotkanie autorskie z Ałbeną Grabowską
- 86** | Czytelnik ma prawo do interpretacji. Rozmowa z pisarką Ałbeną Grabowską
- 88** | Dyskusja wokół publikacji Juliusza Mieroszewskiego

ŻYCIE KULTURALNE

- 89** | Jubileusz UMCS... z uśmiechem
- 90** | Premiera filmu *Rudlicki, Puławski, Pruszkowski...*

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin,
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skalecka, Magdalena Wołoszyn-Mróż

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Aneta Jasińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza

Komierzyńska-Orlińska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Paulina Turyle-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl,

<http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 420 egzemplarzy

Okładka: fot. Michał Piłat

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadestanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Anne Applebaum, Agnieszka Holland i Olga Tokarczuk doktorami *honoris causa* UMCS

Nie zdarza się często, by w murach uniwersytetu noszącego imię laureatki Nagrody Nobla gościła inna noblistka. A jeśli towarzyszą jej zdobywcy Nagrody Pulitzera oraz reżyserka doceniana na festiwalach w Cannes, Wenecji i Berlinie, wówczas mamy do czynienia z wydarzeniem wyjątkowym. 25 listopada tytuły doktora *honoris causa* Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej otrzymały: Anne Applebaum, Agnieszka Holland i Olga Tokarczuk. Uroczystość odbyła się w Auli Uniwersyteckiej i była historycznym, bezprecedensowym momentem dla naszej Uczelni, świętującej w tym roku jubileusz 80-lecia istnienia.

Ceremonii przewodniczył rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który podkreślił:

„Czujemy się dumni, że w gronie doktorów *honoris causa* Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej znajduje się już 88 osób o wybitnych osiągnięciach naukowych i powszechnie uznawanym autorytecie moralnym, a także wielkich mężów stanu oraz twórców literatury i sztuki cieszących się międzynarodowym uznaniem. Tę długą listę rozpoczęli w 1950 r. córka i zięć naszej patronki – Irène i Jean Frédéric Joliot-Curie, a znajdują się na niej takie osobistości jak: Willy Brandt, Norman Davies, Jerzy Giedroyc, Natalia Gorbaniewska, Gustaw Herling-Grudziński, Jan Karski, Maria Kuncewiczowa, Adam Daniel Rot-

feld, Timothy Snyder, Marian Turcki, Tomas Venclova czy Krzysztof Pomian. Wręczane dziś doktoraty oznaczone zostały jako 89., 90. i 91. w historii naszej Uczelni.

Pisarka i dziennikarka Anne Applebaum uzyskała tytuł doktora *honoris causa* za wybitne osiągnięcia naukowe i publicystyczne, mistrzowską naukę rozumienia historii – szczególnie Europy Wschodniej i Polski, a także za wrażliwość badawczą na problemy wartości demokracji i jakości mediów. Laudację wygłosiła prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach.

Na początku swojego *lectio doctoris* Anne Applebaum wyznała, że jest wzruszona, stojąc przed społecznością akademicką UMCS i odbierając ten zaszczyt od jednej z wiodących polskich uczelni:

„Ta chwila napętnia mnie wdzięcznością z trzech powodów. Pierwszy z nich to szacunek, jaki żywię dla polskich tradycji akademickich i tego, co uniwersytet symbolizuje. Poszukiwanie prawdy, namysł nad przeszłością i projektowanie przyszłości – w czasach, gdy prawda jest coraz częściej negowana lub negocjowana, rola uniwersytetu nabiera fundamentalnego znaczenia. (...) Uniwersytety stają się oazami rozumu i szacunku dla rozumu. Są przystanią wolnych ludzi, którzy

Fot. Barbara Proll

śmiało mierzą się z ideami, są redutą demokratycznego społeczeństwa. (...) Drugi powód mojej wdzięczności to obecność dwóch wielkich artystek naszych czasów, mądrych, wrażliwych i pięknych kobiet, bez których nasza kultura byłaby uboższa.

Trzecim powodem wymienionym przez pisarkę było nasze miasto Lublin i wsparcie mieszkańców dla uchodźców z Ukrainy:

» Wiem, że tu nikt nie zapomina o tej wojnie. (...) Lublin to więcej niż miasto. To idee w praktycznym działaniu, idee solidarności i praktyka ludzkich serc. W tym europejskim, akademickim mieście jego mieszkańcy, kilkadziesiąt NGO i urzędników w kilka dni zbudowało hub pomocowy dla kilkudziesięciu tysięcy uchodźców wojennych. Dzieło bez precedensu w historii akcji humanitarnych

– z mocą podkreśliła Applebaum.

Reżyserka i laureatka m.in. Złotego Globu za film *Europa, Europa* Agnieszka Holland otrzymała zaszczytny

tytuł honorowy za poszukiwanie prawdy i stawianie niewygodnych pytań, pokazywanie w filmach wieloznaczności świata, za odsłanianie skomplikowanych ludzkich relacji i emocji, łączenie poetyki i sztuki filmowej z bezkompromisową postawą obywatelską, za odwagę mówienia pełnym głosem o sprawach trudnych, za wrażliwość na drugiego człowieka i przywracanie mu godności oraz za mądrość i pozostawanie w nieustannym twórczym ruchu. Promotorką jej doktoratu była prof. szt. film. Natasza Ziółkowska-Kurczuk z Katedry Dziennikarstwa.

Na wstępie swojej przemowy Agnieszka Holland zaznaczyła:

» Honorowy doktorat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest dla mnie szczególnie cennym wyróżnieniem ze względu na samą uczelnię, jej patronkę, jak i osoby moich współdoktorów.

W swoim wielowątkowym wystąpieniu odniosła się do twórczości filmowej i wyznawanych wartości,

Fot. Bartosz Profl

obecnej sytuacji społecznej oraz geopolitycznej. Wyznała:

„Niemal dekadę mego życia poświęciłam pracy nad filmami, które dotyczyły najtrudniejszych zjawisk i zdarzeń, zbrodni przeciw ludzkości dokonywanych przez totalitarne reżimy i ich przywódców, ale i posłusznych tym reżimom obywateli w pierwszej połowie XX w. (...) Robiłam to nie tyle z zamiłowania do historii, nie tylko by oddać sprawiedliwość ofiarom tych zbrodni, ale również by aktualizować myślenie o ich przyczynach i mechanizmach, które do nich doprowadziły. Aby umożliwić widzowi żywe doświadczenie losu, który wszak, i tu mam coraz mniej wątpliwości, może się stać losem współczesnym.

Reżyserka wskazała też, że filmy często wyprzedzały pewne zjawiska:

„Hollywoodzkie filmy przewidziały katastrofę klimatyczną, pandemię, wojnę nuklearną, robotyzację i sztuczną inteligencję – dziesiątki lat zanim te zjawiska zaistniały w naszej rzeczywistości. Ale jeszcze wcześniej europejska literatura stworzyła Frankenstein, Golema, Ucznia czarnoksiężnika, Fausta, wizje Lema i innych twórców *science fiction*, a także aż zbyt realistyczne fantazje Franza Kafki. Możemy więc być dumni z naszej przenikliwości. Dystopie wychodzą nam, twórcom, wspaniale. Ale czy nie potrzeba teraz skromnej, zwykłej utopii? Może właśnie się rodzi? Bo cóż, jeśli nie sztuka, będzie w stanie stworzyć nową przestrzeń nadziei poprzez twórczą wyobraźnię?

Fot. Bartosz Profl

Laureatce Nagrody Nobla Oldze Tokarczuk Senat UMCS przyznał tytuł doktora *honoris causa* za moc kreowania słowem światów, gdzie przeszłość spotyka się z terażniejszością, by sprostać wyzwaniom przyszłości, za nieustanne poszerzanie granic naszej wrażliwości, wyobraźni i umysłu oraz za konsekwentne promowanie postawy czułości wobec Ziemi i wszystkich istot ją zamieszkujących, szczególnie wobec pokrzywdzonych i podporządkowanych, którym głosu, praw i miłości dotąd odmawiano. Podczas wydarzenia laudację wygłosił prof. dr hab. Jan Pomorski z Katedry Humanistyki Cyfrowej i Metodologii Historii.

Pisarka na początku swojego wystąpienia odniosła się do patronki UMCS:

„Jestem dumna, że uniwersytet nazwany imieniem kobiety istnieje w Polsce. Ta matronka uniwersytetu była mi wskazywana przez rodziców jako wzór do naśladowania. Moi rodzice nie żałowali, że urodziłam się dziewczynką, ale byli świadomi różnych zagrożeń i przeszkód,

Fot. Bartosz Profl

więc wskazywali mi Marię Curie-Skłodowską jako drobną osobę, która może zmienić świat, dokonać wielkich rzeczy i przy tym być wierna sobie. Dlatego ten doktorat jest dla mnie szczególnie ważny (...).

Swój *lectio doctoris* Olga Tokarczuk poświęciła zaś lękowi:

» Kilka słów podziękowania za docenienie mojej pracy poprzez nadanie mi tego zaszczytnego tytułu pragnę poświęcić lękowi, który w ciągu ostatnich lat staje się coraz bardziej rzeczywistym towarzyszem naszej egzystencji. (...) Żyjemy w kryzysie, który dotkliwie pozbawia nas poczucia bezpieczeństwa. Wojny, które toczą się tak zatruwająco blisko, katastrofy pogodowe, odległe i bliskie wydarzenia polityczne mające wpływ na naszą przyszłość. Wszystko to rozgrywa się rzeczywistości wokół nas, a jednocześnie kolonizuje nasze umysły.

Jako remedium na ten lęk wskazała m.in. nasze dziedzictwo i kulturę:

» Uważam, że ludzka kultura jest fundamentalnym działaniem przeciwko lękowi. Prawdopodobnie właśnie po to powstała. Dziś, w świecie rozbitych relacji, samotności, ogłuszającego, zwodzącego szumu internetu, przywraca wiarę we wspólnotę, ożywia oszołomione ekranowym światłem lustrzane neurony, budząc nas do współodczuwania i budowania więzi między ludźmi. Kultura europejska zawsze ceniła dialog, pełen odniesień do tego, co już się stało, do historii, do tego, co już powiedziano, napisano. (...) Moja praca, którą nagrodziliście tym zaszczytnym tytułem, jest jednym z głosów w tym niekończącym się dialogu. Dialogu, który jest istotą kultury w ogóle. Bo kultury nie można traktować tylko jako zasobu w magazynie doświadczenia przebrzmiałych idei czy nieaktualnych historii. Jest ona przede wszystkim rozmową, pytaniem i odpowiedzią, niekończącą się interpretacją, która pozwala każdemu pokoleniu ujrzeć świat na swój własny sposób i dołożyć doń własną mądrość.

Wypowiedzi wszystkich pań były nagradzane gromkimi brawami, zaś bohaterki wydarzenia – prócz zaszczytnego tytułu doktora *honoris causa* – otrzymały także od władz rektorskich pamiątkowe statuetki z wizerunkiem patronki UMCS. Po uroczystościach Anne Applebaum, Agnieszka Holland i Olga Tokarczuk spotkały się z przedstawicielami społeczności akademickiej Uczelni, by podpisać książki i okolicznościowe publikacje.

Za oprawę muzyczną wydarzenia odpowiadał Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej oraz Chór

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Instytutu Muzyki UMCS pod dyrekcją prof. dr hab. Małgorzaty Nowak.

Anne Applebaum to pisarka, publicystka i dziennikarka. Absolwentka Yale University i London School of Economics. Studiowała również na Uniwersytecie Oxfordzkim. W 1988 r. rozpoczęła pracę jako korespondentka tygodnika „The Economics” w Warszawie. Następnie pracowała w „Evening Standard”, „The Spectator”, „The Washington Post”. Publikowała w czołowych czasopismach o globalnym zasięgu. Jest autorką, która staje w obronie demokracji przeciw ofensywom wszelkich sił autorytarnych. W 2004 r. otrzymała prestiżową Nagrodę Pulitzera za książkę pt. *Gulaż*, a w 2013 r. – Nagrodę Cundill Prize za książkę pt. *Za żelazną kurtyną. Ujarzmienie Europy Wschodniej 1944–1956*. W 2024 r. zdobyła Nagrodę Pokojową Księgarzy Niemieckich.

Jest ekspertką w zakresie przemian ustrojowych w Europie Wschodniej. Jej felietony i komentarze dotyczące m.in. współczesnej polityki międzynarodowej są znakomitym przykładem dziennikarstwa jakościowego, które opiera się na rzetelnych i wieloaspektowych analizach danych zjawisk. Anne Applebaum jest autorką książek, które zapewniły jej międzynarodową sławę. W języku polskim ukazały się m.in. *Za żelazną kurtyną. Ujarzmienie Europy Wschodniej 1944–1956* (2013), *Czerwony głód* (2018), *Zmierzch demokracji. Zwodniczy powab autorytaryzmu* (2020). To dzieła dotyczące trudnych problemów w historii Europy Wschodniej w epoce totalitaryzmów. Twórczość Anne Applebaum odznacza się humanistyczną refleksyjnością, konsekwencją badawczą i pasją do odkrywania prawdy.

W 2013 r. autorka otrzymała polskie obywatelstwo. Tytuł doktora *honoris causa* uzyskała na Georgetown University (w 2017 r.) i Akademii Kijowsko-Mohylańskiej (w 2018 r.). Wiele razy gościła w murach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Była zapraszana jako ekspertka, autorka książek i uczestniczka debat dotyczących wartości demokracji.

Recenzentami w sprawie przyznania Anne Applebaum doktoratu *honoris causa* UMCS byli: prof. Marci Shore (Yale University), prof. dr hab. Dariusz Stola (Instytut Studiów Politycznych PAN) i prof. Jan Pomorski (Instytut Historii UMCS).

Agnieszka Holland jest wybitną reżyserką filmową i teatralną oraz scenarzystką filmową. W latach 1966–

1971 studiowała na Wydziale Filmowym i Telewizyjnym Akademii Sztuk Scenicznych (FAMU) w Pradze. Uznanie widzów i krytyków zdobyła filmem pt. *Aktorzy prowincjonalni* (1978). Ugruntowaną pozycję w polskim kinie uzyskała za sprawą filmu historycznego pt. *Gorączka*. Produkcja została nagrodzona na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych.

Po ukończeniu filmu pt. *Kobieta samotna* (1981) Agnieszka Holland wyemigrowała do Francji, gdzie została po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego. Następnie realizowała filmy we Francji, w Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Jej produkcje, np. *Gorzkie żniwa* i *Europa, Europa*, były nominowane do Oscara. W 2007 r. wróciła ze swoimi filmami do Polski. Od tamtego czasu nakręciła m.in. *W ciemności* (film z 2011 r. nominowany do Oscara w kategorii najlepszy film nieanglojęzyczny), *Obywatel Jones* (produkcja z 2019 r. nagrodzona Złotymi Lwami na 44. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni), *Zielona granica* (film z 2023 r., który otrzymał Nagrodę Specjalną Jury Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Wenecji). Jest laureatką m.in. Platynowych Lwów podczas 46. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (2021) oraz Nagrody FIPRESCI Platinum Award, którą zdobyła na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Sofii. W 2021 r. otrzymała Platynowe Lwy za całość kształt twórczości.

Jako pierwsza kobieta w historii była przewodniczącą Europejskiej Akademii Filmowej (2021–2024). W świecie filmowym uważana jest za jedną z mistrzyń sztuki reżyserskiej. Jej filmy, pomimo upływu lat, zachowują aktualność ze względu na uniwersalizm poruszanej tematyki egzystencjalnej. Wyróżnia je też wyjątkowa wrażliwość humanistyczna oraz przywiązanie do wolności i praw człowieka.

Recenzje dorobku twórczego Agnieszki Holland w związku z postępowaniem o nadanie tytułu doktora *honoris causa* UMCS przygotowali: prof. dr hab. Dorota Segda (Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie), prof. dr hab. Marek Hendrykowski (Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz prof. dr hab. Filip Bajon (Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi).

Olga Tokarczuk to wybitna polska pisarka, eseistka, autorka opowiadań i powieści. Jest laureatką Nagrody

Fot. Bartosz Pół

Nobla w dziedzinie literatury (2018). Otrzymała Nagrodę Literacką „Nike” za powieści *Bieguni* (2008) i *Księgi Jakubowe* (2015) oraz Nagrodę Literacką „Nike” Czytelników za *Prawiek i inne czasy* (1997), *Dom dzienny, dom nocny* (1999), *Grę na wielu bębenkach* (2002), *Biegunów* (2008) i *Księgi Jakubowe* (2015). Jest również laureatką wielu innych prestiżowych nagród literackich, np. The Man Booker International Prize i Nagrody Literackiej im. Jerzego Żuławskiego (2023).

Tokarczuk jest uznawana za jedną z najwybitniejszych współczesnych twórczyń literatury na świecie. Wyróżnia ją wyjątkowa wyobraźnia historyczna, niecodzienny talent pisarski i ogromna wrażliwość. To mistrzyni narracji i opowieści. W kraju uhonorowano ją tytułem doktora *honoris causa* na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Wrocław-

skim, a poza granicami Polski – na Uniwersytecie Sofijskim i Hong Kong Baptist University. W Norwegii Olga Tokarczuk otrzymała tytuł Arne Næss.

Autorka 27 marca 2020 r. we Wrocławiu podpisała akt założycielski Fundacji Olgi Tokarczuk, która zajmuje się m.in. wspieraniem i promocją kultury oraz sztuki polskiej i światowej, a także szeroko rozumianej ochrony praw człowieka, demokracji, społeczeństwa obywatelskiego, swobód obywatelskich, środowiska.

Recenzentami w sprawie przyznania Oldze Tokarczuk doktoratu *honoris causa* UMCS byli: prof. dr hab. Violetta Julkowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof. dr hab. Ryszard Nycz (Uniwersytet Jagielloński) i prof. dr hab. Robert Traba (Instytut Studiów Politycznych PAN).

Katarzyna Skątecka

II Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – Kultura Studencka 3.0

—

20 listopada w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka rozpoczęło się II Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – Kultura Studencka 3.0. Wydarzenie, które zgromadziło liderów i pasjonatów kultury studenckiej z całej Polski, stało się platformą wymiany myśli, doświadczeń i inspiracji dla studentów, ekspertów oraz przedstawicieli instytucji kultury. Tegorocznemu Forum przyświecało hasło „jednością silni, rozumni szaleńcy” – symboliczna fraza z *Ody do młodości* Adama Mickiewicza, oddająca energię i kreatywność młodych twórców.

Forum zainaugurował briefing prasowy z udziałem prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Doroty Kołodyńskiej, dyrektorki Chatki Żaka Izabeli Pastuszko oraz przedstawicieli kultury studenckiej – Jagienki Chyż i Filipa Fabijańskiego.

„Jako UMCS jesteśmy dumni, że w roku jubileuszowym możemy gościć tak ważne wydarzenie w Chatce Żaka. Kultura studencka jest nieodłącznym elementem rozwoju naszych studentów, a Forum to okazja do rozmowy o jej przyszłości

– mówiła prof. Dorota Kołodyńska.

Dyrektorka Chatki Żaka Izabela Pastuszko podkreślała, że Forum stanowi przestrzeń do dialogu i współpracy, która wzmacnia społeczno-kulturalny potencjał młodych ludzi.

„Wierzmy, że to wydarzenie stanie się impulsem do dalszego rozwoju i profesjonalizacji działań w sektorze kultury studenckiej

– zaznaczyła.

Pierwszy dzień Forum obfitował w kluczowe wydarzenia, które pozwoliły poznać aktualne wyzwania oraz perspektywy rozwoju kultury studenckiej. Wydarzenie rozpoczęła dyrektorka Izabela Pastuszko. W prezentacji „Co było? Co będzie? Kultura Studencka 3.0” przedstawiła kierunki rozwoju tego sektora.

Kulminacyjnym punktem dnia była debata ekspercka pt. „Potencjał kultury studenckiej – rozwiązania systemowe, finansowanie i kadry eksperckie”. W dyskusji udział wzięli m.in. prof. Dorota Kołodyńska, prof. dr hab. Jan Pomorski, prof. dr hab. Iwona Hofman, Katarzyna Jankowska – dyrektorka Centrum Kultury Studenckiej Mrowisko (Politechnika Śląska), Paweł Zdybel z Parlamentu Studentów RP oraz Izabela Pastuszko. Rozmowy skupiły się na potrzebie tworzenia zrównoważonego systemu wsparcia kultury studenckiej, który zapewni jej długofalowy rozwój.

Szczególnie istotny był głos młodych twórców. Panel studencki, prowadzony przez Jagienkę Chyż i Filipa Fabijańskiego z udziałem Kacpra Janika, Katarzyny Szawłogi i Joanny Kozieł, pokazał, jak ważna jest przestrzeń taka jak Chatka Żaka, która umożliwia studentom realizację artystycznych inicjatyw.

Dla mnie kultura studencka to możliwość próbowania swoich sił w bardzo różnych obszarach działalności – naukowej, kulturalnej lub organizatorskiej. Wiąże się z otwartością na różne doświadczenia, na to, że będę miała wiele możliwości rozwoju.

Kultura studencka to także Chatka Żaka – wyjątkowe miejsce, które daje ogrom możliwości, nie tylko uczestniczenia w zespołach, które tu działają od wielu lat, ale też wychodzenia z własnymi inicjatywami, przy wsparciu ludzi, którzy tutaj pracują. Mam możliwość nauki na błędach i doskonalenia własnych umiejętności, które staną się podstawą do dalszego rozwoju. Ze względu na kierunek moich studiów oraz pracę w TV UMCS, a także doświadczenie atmosfery Chatki Żaka i uczestnictwo w kulturze studenckiej wiąże swoje życie zawodowe z tym obszarem.

Jagienka Chyz

Fot. Bartosz Proń

Forum stało się także okazją do uhonorowania osób i instytucji wspierających kulturę studencką, jej współtwórców i ambasadorów. Nagrodę Mecenasa Kultury Studenckiej otrzymał minister nauki Dariusz Wiczorek, który zaszczylił Forum swoją obecnością.

Minister ogłosił przełomową deklarację – kultura studencka otrzyma środki z budżetu państwa. To długo wyczekiwana decyzja, będąca efektem pięcioletnich wspólnych działań środowisk akademickich i kulturalnych. Minister Dariusz Wiczorek, uczestnicząc w dyskusji moderowanej przez Izabelę Pastuszkę, podkreślił znaczenie kultury studenckiej jako siły napędowej kreatywności młodych ludzi. To niezwykle inspirujące, że Forum staje się przestrzenią nie tylko do rozmów, ale i do realnego wpływu na przyszłość.

Wieczór zakończył się wydarzeniami artystycznymi: pokazem filmowym spektaklu *Pierwiastki życia* oraz performancem muzycznym *Dźwięki zespołone*.

Drugi dzień Forum rozpoczęły warsztaty, które odpowiadały na współczesne wyzwania w sektorze kultury. Łukasz Kowalski, Dawid Reja, Joanna Wawiórka-Kamieniecka oraz Joanna Reczek-Szwed dzielili się praktyczną wiedzą na temat zarządzania projektami kulturalnymi, cyfryzacji, finansowania oraz budowania społecznej odpowiedzialności w kulturze.

Po południu uwagę uczestników przyciągnęły prelekcje i panele dyskusyjne. Panel „Od pasji do dobrostanu: jak twórcze uczestnictwo zmienia życie” pod przewodnictwem Izabeli Pastuszkę był inspirującą rozmową o roli twórczości w życiu młodych ludzi. Z kolei dr Urszula Lewartowicz w wystąpieniu „Kultura studencka jako narzędzie rozwoju społeczno-kulturalnego”

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Kultura studencka jest dla mnie czymś, czego szukałem, idąc na studia. Nigdy nie zależało mi tylko na tzw. magicznym papierku, na tytule licencjat czy magister przy nazwisku, choć to też jest ważne. Oczekiwałem możliwości rozwoju, próbowałem swoich sił w różnych miejscach. Przez ponad dwa lata działałem w Samorządzie Studentów oraz w kołach naukowych. Jednak dopiero przestrzeń kultury studenckiej okazała się strzałem w dziesiątkę. To tutaj czuję, że mogę podejmować naprawdę wiele bardzo ważnych dla mnie i rozwijających wyzwań.

Przez trzy lata byłem studentem stosunków międzynarodowych. Kiedy nieco ponad rok temu zacząłem brać udział w próbach teatralnych w Chatce Żaka, ta kultura studencka mnie wciągnęła na tyle, że obecnie studiuje animację kultury. Kurs życia się zmienił i mam wrażenie, że coraz bardziej swoją przyszłość chciałbym związać z kulturą, bo w tym obszarze widzę dla siebie dużo możliwości rozwoju. Doświadczenia zdobywane w Chatce Żaka są różnorodne i dają nam umiejętności rozwijające kompetencje przydatne w wielu zawodach.

Filip Fabijański

wskazała na jej kluczową rolę w integrowaniu społeczności akademickiej.

Uczestnicy wydarzenia mieli okazję zobaczyć wystawę ogólnopolską „światło/czułość” w Galerii Głównej i Przestrzeni Działań Nieoczywistych Chatki Żaka. Temat ekspozycji skupiał się na świetle rozumianym nie tylko jako element budujący formę wizualną, ale również jako przekaznik emocji i treści w sztuce. Ekspozycja obejmowała prace 12 twórczyń z różnych ośrodków artystycznych w Polsce, wykonane w różnorodnych technikach – od malarstwa i fotografii po instalacje przestrzenne.

Drugiego dnia odbyła się prezentacja Lublina jako Europejskiej Stolicy Kultury 2029. To prestiżowe wyróżnienie, które otrzymało miasto, stało się okazją do podkreślenia jego bogatego dziedzictwa kulturowego oraz roli, jaką odgrywa w rozwijaniu inicjatyw twórczych. W trakcie prezentacji podkreślono również akademicki charakter Lublina, który jest miastem ponad 60 tys. studentów z całej Polski i świata.

Panel dyskusyjny „Twórczość studencka a przemysł kreatywny – jak budować karierę?”, moderowany przez dyrektora Teatru Starego Michała Karapudę, zgromadził ekspertów z różnych sektorów kultury i przemysłów kreatywnych. Omówiono, jak twórczość studencka może stać się przepustką do sukcesu w branży kreatywnej. Paneliści dzielili się swoimi doświadczeniami oraz praktycznymi wskazówkami na temat budowania kariery, rozwoju umiejętności i nawiązywania współpracy z sektorem kultury i biznesem.

Dzień zakończył spektakl Teatru Tańca zMYŚl pt. *Światła. Kobieta. Akcja*, który zachwyił publiczność swoją ekspresją.

II Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – Kultura Studencka 3.0 w ACKiM UMCS Chatka Żaka udowodniło, jak ogromny potencjał tkwi w kulturze studenckiej. Spotkanie przedstawicieli różnych środowisk pozwoliło na wymianę doświadczeń i stało się inspiracją do dalszego działania na rzecz twórczości młodych ludzi.

Forum pokazało, że kultura studencka jest przestrzenią dialogu, w której pasja i profesjonalizm idą w parze. Dzięki takim wydarzeniom młodzi twórcy zyskują nie tylko narzędzia do działania, ale i motywację do budowania przyszłości w duchu kreatywności i współpracy.

Gabriela Tarnowska

Fot. Michał Pula

Fot. Bartosz Proń

8. Seminarium z cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy”

W dn. 14–15 listopada w Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS odbyło się 8. Seminarium z cyklu „Otwieranie Nauki: Praktyka i Perspektywy” pod hasłem „Strategie rozwoju Otwartej Nauki”. W tym roku zostało zorganizowane przez Związek Uczelni Lubelskich w partnerstwie z firmą Elsevier.

W procesie zmian w zakresie szeroko rozumianej otwartości w nauce ważną i czynną rolę odgrywają biblioteki akademickie, wydawnictwa uczelniane, jednostki, które wspierają i finansują badania naukowe, oraz sami pracownicy naukowci. Wszyscy działają na rzecz osiągnięcia doskonałości naukowej.

Podczas seminarium dyskutowano m.in. na temat strategii rozwojowych i stabilizujących działania już realizowane, a także strategii naprawczych, które znajdują odbicie w nowo powstających i aktualizowanych politykach otwartego dostępu.

Naszą Uczelnię podczas wydarzenia reprezentowali dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych, który dokonał uroczystego otwarcia seminarium, oraz prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, który wziął udział w panelu dyskusyjnym pn. „Strategie zwiększania zaangażowania społeczności akademickiej i kształtowania kultury otwartej nauki”. Grzegorz Szczypta – zastępca dyrektora Biblioteki Głównej UMCS wraz z Anną Starek z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie przeprowadzili warsztaty pt. „Różne uczelnie, różne dane – te same problemy? Na co należy zwracać uwagę przy tworzeniu oraz weryfikacji planu zarządzania danymi”.

Organizatorami wydarzenia byli Elsevier i Związek Uczelni Lubelskich, reprezentowany przez: Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej, Bibliotekę Główną UMCS, Bibliotekę Uniwersytecką i Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz Bibliotekę Główną Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Magdalena Wotoszyn-Mróz

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Podziękowanie dla pani kanclerz Grażyny Elżbiety Fiok

„Przyjaźń jest wszystkim. Przyjaźń to coś więcej niż talent. Przyjaźń to więcej niż władza. Prawie się równa rodzinie. Nigdy nie wolno o tym zapominać

– tymi słowami amerykańskiego pisarza, dziennikarza i scenarzysty filmowego Mario Puzo powitał red. Marek Skowronek wszystkich zebranych 3 grudnia w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka. Tego dnia odbyło się uroczyste spotkanie z okazji zakończenia kilkunastoletniej, owocnej pracy na rzecz naszego Uniwersytetu oraz przejścia na emeryturę kanclerz UMCS Grażyny Elżbiety Fiok.

Mała sala widowiskowa Chatki Żaka wypełniła się po brzegi. W spotkaniu udział wzięli: licznie zgroma-

dzona wspólnota UMCS, w tym. m.in. władze rektorskie i kanclerskie, dziekani, dyrektorzy instytutów, pracownicy nauki i administracji oraz rodzina, przyjaciele Pani Kanclerz i zaproszeni goście. W rozmowie z Markiem Skowronkiem tak kanclerz Grażyna Elżbieta Fiok wspominała początki swojej pracy na Uczelni:

„Pierwszy dzień mojej pracy na UMCS – 1 października 2012 r. – był bardzo dobry i wspominam go z sympatią. Rozpoczął moją kolejną podróż, kolejny etap mojej ścieżki zawodowej. (...) Praca na Uczelni, niezależnie od różnych trudności, była dla mnie olbrzymią przyjemnością, dlatego że ja po prostu lubię pracować.

Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski podkreślał udaną kilkunastoletnią współpracę z kanclerz Fiok:

„Gdy myślę o naszej pracy, nie przypominam sobie takich trudnych sytuacji, które na ostrzu noża stawałyby nasze wzajemne relacje. Towarzyszyła nam zawsze dobra, życzliwa atmosfera.

W podziękowaniu za pracę na rzecz Uczelni Rektor wręczył Pani Kanclerz medal 80-lecia UMCS.

„Każdy etap ma swój początek i koniec, choćby w formie symbolicznej. Z tej okazji chciałbym przekazać jubileuszowy medal 80-lecia UMCS z limitowanej serii, z okrągłym, równie jubileuszowym oznaczeniem. Dziękuję w imieniu swoim, kolegium rektorskiego i całej społeczności naszej Uczelni za Twoją aktywność, otwartość, za wszystko, co dla Uniwersytetu przez te lata zrobiłaś i co jeszcze w przyszłości zrobisz

– dodał Rektor.

Fot. Barbara Profil

Współpracę z kanclerz Grażyną Elżbietą Fiok wspominał również rektor UMCS w latach 2012–2020 prof. dr hab. Stanisław Michałowski:

„Gdybym krótko chciał powiedzieć, jaka cecha Pani Kanclerz miała największy wpływ na funkcjonowanie Uczelni, to byłaby przede wszystkim sprawczość organizacyjno-zarządcza, która spowodowała, że w ciągu ośmiu lat udało nam się przeprowadzić inwestycje i modernizację na kwotę 550 mln zł. (...) Druga ważna cecha, którą Pani Kanclerz posiada, to empatyczność, szacunek dla ludzi. Nawet jeśli były trudne sprawy, zawsze potrafiliśmy dojść do konsensusu.

Prof. dr hab. Barbara Hlibowicka-Węglarz, dziekan Wydziału Filologicznego, przekazała wyrazy wdzięczności za otwartość, życzliwość i serdeczność oraz za pomoc w rozwiązywaniu trudnych spraw. Jako miłośniczce dalekich podróży, wspaniałej muzyki i dobrej lektury życzyła Pani Kanclerz czasu na realizację tych pasji.

Miłym akcentem spotkania było odznaczenie, które przekazał prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk:

„Wręczając Medal „Zasłużony dla Miasta Lublin”, chciałbym podziękować i złożyć wyrazy szacunku, w imieniu własnym i mieszkańców Lublina, za lata pracy dla Uniwersytetu, dla miasta, ale też dla przedsiębiorców we wcześniejszym wydaniu Pani aktywności zawodowej.

W dalszej części spotkania współpracę z Panią Kanclerz wspominała Agnieszka Krukowska, dyrektor Centrum Kadrowo-Płacowego:

„W imieniu całego zespołu kanclersko-dyrektorskiego chcę wyrazić wdzięczność i przekazać podziękowania pierwszej kobiecie kanclerz w historii naszej Uczelni, która przez 12 lat pełniła tę funkcję z wyjątkowym zaangażowaniem, mądrością i klasą. (...) Przez cały ten czas była Pani naszym przewodnikiem i przyjacielem. Traktowała nas Pani nie jak swoich podwładnych, ale jak partnerów do wspólnej pracy na rzecz naszego Uniwersytetu. (...) Dla wielu z nas jest Pani nie tylko liderem, ale także mentorem i źródłem inspiracji.

Kończąc część oficjalną spotkania, Pani Kanclerz kilkakrotnie dziękowała współpracownikom:

„Bardzo dziękuję, że mam okazję zakończyć ten etap mojego życia zawodowego w taki sposób. Gdyby nie wszyscy Państwo, z którymi współpracuję na co dzień, nie udałoby się przez te 12 lat zrobić

Fot. Barbosz Prohl

Fot. Barbosz Prohl

tak wiele w zakresie inwestycji, ale także w sprawach kadrowych. (...) Mam pełną świadomość, że najważniejsi są ludzie. Dla mnie naprawdę ten kapitał relacyjny, który buduję i zbudowałam wspólnie z Państwem, jest największą wartością.

Po części oficjalnej był czas na indywidualne składanie życzeń i podziękowań. Na oprawę muzyczną wydarzenia złożyły się występy prof. dr hab. Elwiry Śliwkiewicz-Cisak, dr szt. Natalii Wilk i dr hab. szt. Tomasza Momota, prof. UMCS oraz dr. Piotra Chilimoniuka vel Selima, prof. UMCS i Hanny Lewandowskiej.

Ewa Kawałko-Marczuk

Botanik rozświetlił się po raz czwarty

Podświetlona Maria Curie-Skłodowska w iluminacyjnym laboratorium. Do tego symboliczny rower – jej ulubiony środek transportu, ukochane róże, a nawet japońska pagoda, bo noblistka jest ikoną w Kraju Kwitnącej Wiśni. Te wszystkie elementy nawiązujące do jubileuszu 80-lecia UMCS i patronki Uczelni można zobaczyć w tegorocznym Lumina Parku pn. „Laboratorium światła”. Uroczyste otwarcie odbyło się 7 listopada tradycyjnie w Ogrodzie Botanicznym UMCS.

Co roku lubelski park iluminacji zaskakuje zwiedzających czymś nowym. Teraz pomysłodawcy Luminy zastosowali nową technologię świetlną – chińskich lamponów. Tematyka parku oscyluje wokół chemii, która leczy, żywi i bawi. Główną ideą jest pokazanie, że cały świat zbudowany jest z atomów. Wspólnym mianownikiem i przewodnikiem po parku są zatem pierwiastki, które można dostrzec w każdej z dwunastu stref, w mniej lub bardziej niespodziewanych okolicznościach.

Na odwiedzających czeka aż 150 nowych iluminacji. Podróż zaczyna się od wspomnianego laboratorium patronki UMCS, gdzie można odnaleźć ciekawostki na jej temat. Następnie zwiedzający przenoszą się do wszechświata, gdzie zobaczą namiastkę sfery niebieskiej, a w dalszej kolejności życie na Ziemi. Podczas świetlnej podróży w każdej ze stref można odnaleźć informacje na temat pierwiastków oraz elementy związane i kojarzące się z Marią Curie-Skłodowską. W ten sposób zwiedzający przejdą przez świat zwierząt, życie na wsi, ekosystem wodny, świat roślin, a śladów atomów i pierwiastków poszukają też m.in. w interaktywnej strefie gier. Zwieńczeniem tej ciekawej przygody będzie wizyta w rozświetlonym świątecznym zakątku.

Data oficjalnego otwarcia i premierowego spaceru nie była przypadkowa. 7 listopada 1867 r. urodziła się Maria Curie-Skłodowska, która „obchodziłaby” właśnie 157. urodziny. W wydarzeniu i spotkaniu z dzien-

nikarzami wzięli udział: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, dyrektor Ogródu Botanicznego dr Grażyna Szymczak oraz prezes spółki Lumina Jan Szagdaj. Rektor UMCS przywitał zebranych i wspomniał:

„Na początku naszej współpracy z firmą Lumina miałem duże wątpliwości, czy w tzw. martwym sezonie, w zimie, Ogród Botaniczny UMCS może być atrakcyjnym miejscem dla zwiedzających. Jednak efekt tej kooperacji przerósł moje oczekiwania. Jak pokazują statystyki, w ubiegłym roku park odwiedziło 50 tys. osób – głównie rodzin z dziećmi, ale jest to miejsce wyjątkowe dla każdego.

Prof. R. Dobrowolski nawiązał też do roku 2024, który z wielu względów jest szczególny:

„Oprócz 80-lecia Uniwersytetu mamy też 90. rocznicę śmierci patronki UMCS, a jednocześnie dokładnie dzisiaj mija 157 lat od jej urodzin. Symbolicznie nawiązując do noblistki, tegoroczna edycja parku jest zorganizowana pod hasłem „Laboratorium światła”. Mamy m.in. odtworzone dla potrzeb zwiedzających laboratorium Marii Curie. Wszystkie detale, które znajdują się w tej strefie, w sposób wyraźny i czytelny nawiązują do tej wybitnej postaci świata nauki.

Prezes Jan Szagdaj podziękował Uniwersytetowi za wielkie zaangażowanie w projekty, które są wspólnie realizowane już od czterech lat. Swoją wypowiedź podsumował słowami:

„My lubimy tutaj być. Czujemy, że tworzymy coś wspólnie dla mieszkańców miasta i pokazujemy magiczne miejsca. Co roku powtarzam, że w Lublinie jest jeden z najpiękniejszych ogrodów botanicznych w Polsce i chcę pokazać tę przestrzeń w innej odsłonie. W tym roku – i to jest chyba najważniejsza nowość w porównaniu do lat poprzednich – połowa parku została zbudowana w innej technologii świetlnej. Wcześniej opieraliśmy się na rzeźbach ledowych, a w tym roku po raz pierwszy w województwie lubelskim można zobaczyć technologię

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

chińskich lampionów. Jest ich tutaj ponad 100 i jestem przekonany, że spodobają się odwiedzającym oraz pokażą ten ogród w jeszcze innym świetle.

J. Szagdań zaznaczył również, że jak zawsze nie zabraknie interakcji – zwiedzający mogą wziąć udział w grze miejskiej czy pograć w Snake'a, grę znaną ze starych telefonów Nokia.

Tradycyjnie Lumina Park ma również edukować. W tym roku akcent jest położony na sferę związaną z naukami ścisłymi. Podkreślała to dr Grażyna Szymczak:

» Warstwa edukacyjna jest dla mnie bardzo ważną, jeśli nie najważniejszą częścią. Ogród Botaniczny to nie tylko miejsce wypoczynku i rekreacji, ale to właśnie przestrzeń, gdzie edukujemy i uczymy zarówno małych, jak i dużych. (...) Ta edukacja jest ściśle związana z naszą patronką, niezwykłą kobietą i podwójną noblistką, więc w tym roku to jej należał się szczególny ukłon. I dzięki temu, że dobrze nam się współpracuje z wykonawcami Lumina Parku, to pojawiły się te akcenty związane z Marią Curie-Skłodowską. (...) Będziemy mogli poznać przyrodę, chemię, fizykę i biologię w Ogrodzie Botanicznym również w tym wieczornym wymiarze, spacerując z rodzinami i najbliższymi.

Na koniec Rektor dodał, że w parku są też iluminacje nawiązujące do światłowodów i jest to element ściśle związany z historią naszego Uniwersytetu. Początki polskich światłowodów datowane są na lata 70. XX w. i prekursorami tej technologii byli właśnie naukowcy z UMCS.

Tegoroczna odsłona Lumina Parku robi niesamowite wrażenie. Zachęcamy do odwiedzenia tej niezwykłej atrakcji ulokowanej w przestrzeniach Ogródu Botanicznego. Dla członków społeczności naszej Uczelni przygotowana została specjalna zniżka. Każdy pracownik oraz absolwent posiadający Kartę Absolwenta UMCS upoważniony jest do zakupu biletu w cenie ulgowej.

Katarzyna Skątecka

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

XX LFN – spotkanie z koordynatorami wydziałów i jednostek UMCS

26 listopada w Sali Senatu odbyło się spotkanie podsumowujące XX Lubelski Festiwal Nauki. Wzięli w nim udział rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki, pełnomocnik rektora ds. LFN dr Monika Baczevska-Ciupak, a także koordynatorzy wybranych wydziałów i jednostek Uczelni.

Wydarzenie było okazją do podsumowania tegorocznej edycji Festiwalu, uroczystego wręczenia dyplomów z podziękowaniami oraz symbolicznych upominków z okazji 80-lecia UMCS.

W XX edycji LFN udział wzięło 12 wydziałów i tyle samo jednostek uczelnianych.

Funkcję koordynatorów pełnili: dr Monika Baczevska-Ciupak (koordynator uczelniany), mgr Anna Polaczek-Ski-ba (koordynator ds. finansowych), mgr inż. Agnieszka Gałczyńska (koordynator ds. Lubelskiego Pikniku Naukowego).

Wydziały UMCS reprezentowali: dr hab. szt. Stanisław Halat, prof. UMCS – Wydział Artystyczny, dr Monika Marek-Kozaczuk – Wydział Biologii i Biotechnologii, dr Agnieszka Marcewicz-Kuba – Wydział Chemii, dr Dominika Klimek-Smęt – Wydział Ekonomiczny, dr hab. Robert Bubczyk, prof. UMCS – Wydział Filologiczny, mgr Anna Sadowska – Wydział Filozofii i Socjologii, dr Beata Polit – Wydział Historii i Archeologii, dr Monika Leśnik – Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki, dr Małgorzata Stanicka – Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, dr hab. Marta Czechowska-Bieluga, prof. UMCS – Wydział Pedagogiki i Psychologii, dr Kamil Fil – Wydział Politologii

i Dziennikarstwa oraz dr Mateusz Chrzanowski – Wydział Prawa i Administracji.

Z kolei w gronie koordynatorów jednostek uczelnianych znaleźli się: mgr inż. Agnieszka Matecka-Skrzypek – Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka, mgr Jolanta Kościuk – AZS UMCS, mgr Barbara Woźniak – Biblioteka Główna, mgr Elżbieta Stelmach-Miształ – Centrum Brytyjskie, mgr Wiesława Jarosz-Skrzydeł

– Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców, dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS – Centrum Kultury Fizycznej, mgr Wojciech Góra – Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, mgr Marta Slávik – Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych, mgr Aneta Adamska – Cen-

trum Prasowe, mgr Wirginia Giering-Wójtowicz – Centrum Promocji, dr Anna Cwener – Ogród Botaniczny i mgr Anna Bukowska – Uniwersytet Dziecięcy.

Lubelski Festiwal Nauki jest największą cykliczną imprezą upowszechniającą naukę wśród społeczeństwa na Lubelszczyźnie i jednym z największych festiwali naukowych w kraju. W 2022 r. został laureatem XVIII edycji prestiżowego konkursu „Popularyzator Nauki” w kategorii „Zespół”, organizowanego od 2005 r. przez serwis Nauka w Polsce Polskiej Agencji Prasowej. Tegoroczna edycja Lubelskiego Festiwalu Nauki odbyła się w dn. 14–20 września pod hasłem „Człowiek sercem nauki”, a Lubelski Piknik Naukowy miał miejsce 15 września na Placu Teatralnym przed Centrum Spotkania Kultur. XX edycja LFN została wpisana do programu obchodów jubileuszu 80-lecia UMCS.

Monika Baczevska-Ciupak

Fot. Michał Płak

Obchody Narodowego Święta Niepodległości w Lublinie

11 listopada w Lublinie odbyły się obchody Narodowego Święta Niepodległości. Podczas apelu przedstawiciele władz publicznych, instytucji i uczelni złożyli wieńce pod pomnikami Nieznanego Żołnierza i Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Podczas wydarzenia środowisko akademickie zrzeszone w Związku Uczelni Lubelskich reprezentowali: prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką UMCS; prof. dr hab. inż. Paweł Drożdziel – prorektor ds. studenckich Politechniki Lubelskiej; prof. dr hab. Bartosz Sołowiej – pro-

Fot. Olga Malczuk

rektor ds. nauki i współpracy z zagranicą Uniwersytetu Przyrodniczego; prof. dr hab. n. med. Jarogniew Łuszczki – prorektor ds. nauki Uniwersytetu Medycznego; ks. dr hab. Jarosław Jęczeń – prorektor ds. kształcenia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

W programie lubelskich obchodów Narodowego Święta Niepodległości znalazły się m.in. uroczysta sesja Rady Miasta w Trybunale Koronnym, msza święta w intencji ojczyzny w archikatedrze lubelskiej, uroczysty apel na placu Litewskim, miejska gra niepodległościowa i spacer Lubelskim Szlakiem Niepodległości.

Katarzyna Skątecka

Wizyta prof. Sebastiana Skuzy

14 listopada na Uniwersytecie gościliśmy dr. hab. Sebastiana Skuzę, prof. UW, który spotkał się z przedstawicielami władz Uczelni.

Prof. Sebastian Skuza jest zastępcą przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. W latach 2020–2023 piastował urząd sekretarza stanu w Ministerstwie Finansów. Wizyta w Lublinie była okazją do wręczenia Profesorowi medalu 80-lecia UMCS za wieloletnią i owocną współpracę, w szczególności w obszarze pozyskiwania środków na rzecz naszego Uniwersytetu. Wyróżnienie przekazali rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz kanclerz Grażyna Elżbieta Fiok.

Następnie prof. S. Skuza wygłosił wykład pt. „Finanse publiczne w warunkach turbulencji” oparty na własnych doświadczeniach jako sekretarza stanu w Ministerstwie Finansów odpowiedzialnego za sprawy budżetowe. Podczas sprawowania urzędu Profesor miał do czynienia z wieloma trudnymi zjawiskami i wydarzeniami wpływającymi na finanse państwa, takimi jak pan-

Fot. Michał Płat

demia, wojna w Ukrainie i wyzwania inflacyjne. Szczególny nacisk został położony na kwestię prognozowania budżetowego oraz wykorzystania narzędzi do przeciwdziałania negatywnym skutkom (tzw. czarnych łabędzi).

Wykład odbył się w ramach seminariów naukowych Instytutu Ekonomii i Finansów organizowanych wspólnie z Oddziałem Lubelskim Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Katarzyna Skątecka

UMCS i Polskie Elektrownie Jądrowe na rzecz kształcenia kadr dla polskiego sektora jądrowego

Rozwijanie niezbędnych technologii i kształcenie kadr dla polskiej energetyki jądrowej to główne obszary współpracy Polskich Elektrowni Jądrowych (PEJ) i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie podjętej przez te podmioty w listopadzie br. Umowa z UMCS to jedno z wielu działań PEJ realizowanych z myślą o tzw. *local content*, czyli krajowym sektorze jądrowym.

„Budując pierwszą elektrownię jądrową w Polsce, rozwijamy jednocześnie zupełnie nowy sektor gospodarki – będzie on źródłem pracy dla wielu osób, w tym dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów w dziedzinie energetyki jądrowej i dla specjalistów branż pokrewnych. Współpracujemy z wiodącymi uczelniami w kraju, aby zadbać o odpowiednie przygotowanie kadr do pracy w przemyśle jądrowym. Dziś do tego grona dołączyła kolejna polska uczelnia – lubelski UMCS

– powiedział prezes PEJ Leszek Juchniewicz.

„Bardzo się cieszę, że do grona kolejnych partnerów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dołącza tak znana, potrzebna i ważna spółka, jaką są Polskie Elektrownie Jądrowe. Istotnym aspektem w postrzeganiu uczelni przez środowisko zewnętrzne są jej relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym. UMCS od wielu lat stawia na rozwój i innowacyjność. Tym bardziej cieszy fakt przyszłej współpracy, z której dla obu stron będą płynęły same korzyści. Kooperacja z PEJ to nie tylko nowe możliwości rozwoju dla naszej Uczelni – studentów, doktorantów i pracowników, ale również interesujące perspektywy działania dla nowoczesnego, stawiającego na badania naukowe i innowacje Lublina

– podkreślił rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Porozumienie otwiera możliwość przygotowania przez Uczelnię szerokiej oferty na kierunkach o szczególnym znaczeniu dla realizacji krajowego Programu polskiej energetyki jądrowej.

„Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w 2010 r. uruchomił kształcenie w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Zebrane doświadczenia, wykształcona kadra, prowadzone badania właściwości materiałów z wykorzystaniem izotopów

promieniotwórczych oraz monitoring promieniowania jonizującego w środowisku umożliwiły w 2023 r. otwarcie nowego kierunku studiów pn. bezpieczeństwo radiacyjne z zamiarem kształcenia kadr dla przyszłej energetyki jądrowej. Od 65 lat w Instytucie Fizyki prowadzone są badania z zakresu fizyki jądrowej, a na Wydziale Chemii od 50 lat prowadzimy działalność naukową w zakresie radiochemii. Te doświadczenia zamierzamy wykorzystać w trakcie współpracy z PEJ w celu wsparcia rozwoju energetyki jądrowej w Polsce

– powiedział prof. dr hab. Mieczysław Budzyński z Katedry Fizyki Materiałowej UMCS.

Porozumienie zakłada też współdziałanie PEJ i UMCS w badaniach naukowych oraz zaangażowanie ekspertów spółki w zajęcia edukacyjne prowadzone na Uniwersytecie. W umowie przewidziano m.in. organizację warsztatów, szkoleń i płatnych staży dla najlepszych absolwentów, ponadto studenci i pracownicy UMCS będą zapoznawać się ze specyfiką sektora jądrowego w ramach wizyt studyjnych w instytucjach związanych z branżą jądrową.

Współpraca z UMCS to kolejne tego typu działanie PEJ realizowane z myślą o tzw. *local content*. Podobne umowy spółka zawarła wcześniej z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym, Politechniką Gdańską i Uniwersytetem Gdańskim (tworzącymi tzw. Związek Uczelni Fahrenheita), a także z Politechniką Warszawską, Politechniką Łódzką, Uniwersytetem Warszawskim oraz Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie.

Polskie Elektrownie Jądrowe sp. z o.o. to spółka odpowiadająca m.in. za przygotowanie procesu inwestycyjnego i pełnienie roli inwestora w projekcie budowy elektrowni jądrowych o łącznej mocy zainstalowanej od ok. 6 do ok. 9 GWe w oparciu o bezpieczne, sprawdzone, wielkoskalowe, wodne ciśnieniowe reaktory jądrowe generacji III(+) oraz ich ewentualną przyszłą eksploatację. Spółka wspiera też administrację rządową w działaniach na rzecz realizacji Programu polskiej energetyki jądrowej oraz wykonania umowy między rządem RP a rządem USA ws. współpracy w celu rozwoju programu energetyki jądrowej wykorzystywanej do celów cywilnych i cywilnego przemysłu jądrowego w RP. Więcej informacji: www.pej.pl.

Katarzyna Skątecka

Zdjęcia: Urząd Miasta Chełm
Zdjęcia: Urząd Miasta Chełm

Współpraca UMCS z miastem Chełm

18 listopada w II Liceum Ogólnokształcącym im. Gustawa Orlicz-Dreszera w Chełmie podpisano list intencyjny pomiędzy Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej a samorządem miasta. Sygnatariuszami dokumentu byli rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prezydent Chełma Jakub Banaszek. W wydarzeniu wzięli także udział prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, kanclerz UMCS Grażyna Elżbieta Fiok, radni miejscy oraz kadra nauczycielska i uczniowie.

Strony zobowiązały się do podjęcia działań w zakresie prowadzenia współpracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i edukacyjno-promocyjnej. Starania będą także ukierunkowane na utworzenie w Chełmie Centrum Kompetencji Europejskich.

Rektor UMCS przyznał:

» To ukoronowanie naszych rozmów. Zakres zadania będzie w dużej mierze zależał od naszego wspólnego zaangażowania i będzie stopniowo rozszerzany o kolejne aktywności na przestrzeni lat.

Podkreślił, że Centrum ze względu na swoje położenie na wschodnich rubieżach Polski będzie tworzyć pomost pomiędzy Ukrainą a Unią Europejską.

Prezydent Chełma zaznaczył z kolei, że zgodnie z ustaleniami jednostka ma stanowić nowy ośrodek dydaktyczno-badawczy na mapie miasta:

» To nowe miejsca dla studentów, nowe miejsca pracy. Planujemy, by początkowo Centrum prowadziło swoją działalność w ramach miejskiej infrastruktury, a następnie, po przeprowadzeniu prac adaptacyjnych w budynku przy ul. Dreszera, przeniósł swoją działalność do tego obiektu.

Obecnie strony prowadzą rozmowy, których celem jest wypracowanie szczegółowych rozwiązań w zakresie realizacji przedsięwzięcia.

Katarzyna Skątecka

Niezwykły gość na 80-lecie UMCS

W październiku 2024 r. miała miejsce kulminacja obchodów 80-lecia powstania Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Uroczysta inauguracja roku akademickiego, liczne koncerty, wystawy, zaproszeni goście i konferencje – to tylko niektóre inicjatywy uświetniające okrągłą rocznicę powstania Uczelni. I właśnie w tym czasie, niejako podkreślając wagę uroczystości rocznicowych na UMCS, przybył do nas niezwykle gość – na nocnym niebie mogliśmy obserwować kometa C/2023 A3 Tsuchinshan-ATLAS.

Przez kilka dni w połowie października 2024 r. kometa była widoczna gołym okiem w Lublinie, tuż po zachodzie Słońca. Nic więc dziwnego, że pasjonaci astronomii

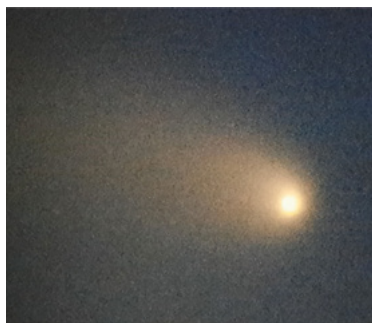
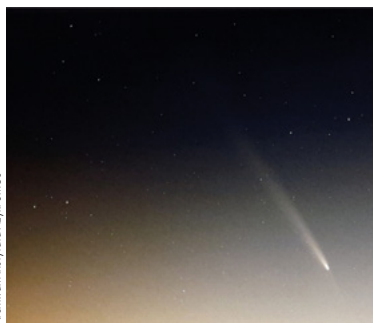
z Instytutu Fizyki postanowili przyjrzeć się jej dokładnie przez obiektywy aparatów i teleskopy oraz uwiecznić jej przybycie na zdjęciach. Wieczorem nad południowo-zachodnim horyzontem mogliśmy dostrzec bardzo jasno świecącą planetę Wenus oraz najjaśniejszą gwiazdę zachodniego nieba – Arktur. Pomiędzy nimi po niebie „wędrowała” kometa Tsuchinshan-ATLAS. Obserwacje wykonane w warunkach miejskich, z dachu wieżowca Instytutu Fizyki ukazują piękny, długi warkocz komety z jądrem zmierzającym wprost na Rektorat UMCS.

Warunki obserwacji na dachu wieżowca IF nie były łatwe ze względu na uporczywy chłodny wiatr oraz metalową, drgającą na wietrze konstrukcję platformy obserwacyjnej. Nie zraziło to jednak grupy miłośników astronomii (mgr. Mieczysława Paradowskiego, dr. hab. Tomasa Kwapińskiego, prof. UMCS, inż. Bogumiła Bielaka) do podjęcia prób rejestracji obrazu komety i użycia aparatów fotograficznych oraz teleskopu Celestron 8SE 2000 mm na montażu paralaktycznym CG-5. Takie obserwacje znacznie ułatwiłoby kopuła lub obserwatorium astronomiczne, których UMCS jak dotąd nie posiada.

W drugiej połowie października obiekt coraz bardziej oddalał się od Ziemi z prędkością ponad 60 km na sekundę i jego jasność malała z dnia na dzień. Kometa C/2023 A3 Tsuchinshan-ATLAS została odkryta bardzo niedawno – w 2023 r. w Obserwatorium Astronomicznym Zijinshan w Chinach, a chwilę później jej istnienie potwierdził teleskop ATLAS (Asteroid Terrestrial-Impact Last Alert System) w RPA – stąd dwuczłonowa nazwa obiektu uwzględniająca doniesienia z obu obserwatoriów. Uważana jest za nieokresowy obiekt astronomiczny, więc nie zobaczymy jej wcześniej niż za ponad 200 tys. lat.

Był więc to naprawdę nietuzinkowy gość – kometa, która uświetniła 80-lecie powstania UMCS i przez kilka dni „pozowała do zdjęć” na tle Rektoratu Uczelni.

Tomasz Kwapiński

UMCS

Architektura Instytutu Fizyki UMCS

Studencka Konferencja UP!

W dni. 15–16 listopada w Auli Uniwersyteckiej odbyła się Konferencja UP! – wydarzenie zorganizowane przez Radę Studentów przy Prezisie Polskiej Agencji Kosmicznej, skierowane do studentów z Lublina oraz kół naukowych z całej Polski zajmujących się kosmosem oraz rozwojem technologii w sektorze kosmicznym.

Konferencję otworzył prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, zaś wykład inauguracyjny pt. „Kosmiczna fotonika” wygłosił dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS z Pracowni Technologii Światłowodów.

Udział w niej wzięło ponad 100 uczestników. Wystąpienia zaprezentowało kilkunastu ekspertów zajmujących się sektorem kosmicznym, naukowców oraz propagatorów wiedzy o kosmosie. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję do wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy pasjonatami kosmosu, lotnictwa i nauk ścisłych.

Katarzyna Skątecka

Zdjęcie: Polska Agencja Kosmiczna

Zdjęcie: Polska Agencja Kosmiczna

Jubileusz UJK w Kielcach

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach świętuje 55-lecie swojego istnienia. Z okazji jubileuszu 28 listopada w Auli Magna odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu UJK. Liczną reprezentację gości stanowiły władze rektorskie zaprzyjaźnionych uczelni. W wydarzeniu nasz Uniwersytet reprezentował rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

W imieniu własnym i społeczności akademickiej UMCS Rektor złożył pracownikom, studentom i doktorantom UJK gratulacje oraz serdeczne życzenia z okazji święta uczelni i wpisał się do księgi pamiątkowej.

Podczas jubileuszu historię kieleckiego uniwersytetu i jego aktualną sytuację przybliżyła rektor UJK prof. dr hab. Beata Wojciechowska. Zostały wręczo-

Archiwum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

ne także medale „Zasłużony dla Uniwersytetu” oraz tytuły Ambasadora UJK dla wybitnych absolwentów. W drugiej części wydarzenia zebrani wysłuchali dwóch wykładów dotyczących patrona uczelni – Jana Kochanowskiego.

Katarzyna Skątecka

Kiedyś pisaliśmy o...

Szanowni Państwo, przed nami jeden z najpiękniejszych okresów w roku. Lada moment znów zasiądziemy wraz z najbliższymi przy wigilijnym stole. Nasze domy wypełni blask świątecznych lampek, dźwięki staropolskich kolęd i zapach choinki. Napełnieni świąteczną atmosferą będziemy składać sobie serdeczne życzenia. Jako Redakcja „Wiadomości Uniwersyteckich” również chcielibyśmy życzyć Państwu spokojnych i radosnych świąt Bożego Narodzenia oraz pomyślności w nowym 2025 roku.

W tym kontekście należy przypomnieć, że rok 2024 upłynął całej społeczności akademickiej pod znakiem jubileuszu 80-lecia UMCS. Przez ten czas w każdym wydaniu czasopisma przybliżaliśmy historię naszego Uniwersytetu oraz zmiany, jakie w nim zaszły na przestrzeni minionych dekad. Serdecznie dziękujemy Państwu za ten wspólnie spędzony czas!

Redakcja

Zamiejscowe jednostki dydaktyczne UMCS. Część II

W poprzedniej części artykułu *Zamiejscowe jednostki dydaktyczne UMCS*¹ przedstawiony został pokrótce przebieg tworzenia przez Uniwersytet, przy współpracy z różnymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi instytucjami naukowymi i przemysłowymi, różnego rodzaju punktów konsultacyjnych i filii. Proces zakładania zamiejscowych ośrodków o charakterze dydaktycznym i naukowo-dydaktycznym rozpoczął się w przypadku naszej Uczelni w latach 60. XX w. i w pewnym sensie przyszedł 20 lat później.

Nie zakończył się jednak definitywnie, gdyż kolejny etap rozbudowy naszej Alma Mater o tego typu jednostki miał miejsce na przełomie XX i XXI w. Umożliwiła to wydana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej ustawa o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 r., w której zapisano m.in., że

Uczelnia może utworzyć poza swoją siedzibą zamiejscową jednostkę organizacyjną w formie:

- 1) wydziału lub innej podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni;
- 2) filii, w skład której wchodzi co najmniej dwie podstawowe jednostki organizacyjne uczelni;
- 3) zamiejscowego ośrodka dydaktycznego, w którym podstawowa jednostka organizacyjna uczelni, posiada-

*jąca uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora, realizuje zajęcia dydaktyczne w ramach programu prowadzonych studiów wyższych zawodowych*².

Jak widać, w myśl wspomnianej ustawy rozróżnienie pomiędzy poszczególnymi ich rodzajami odnosiło się do zmiennej ilości powoływanych jednostek organizacyjnych. Ośrodki te w przypadku uniwersytetu państwowego mógł utworzyć, przekształcić lub zlikwidować Senat danej uczelni.

W efekcie powyższej ustawy już w 1994 r. w Radomiu utworzono grupę zamiejscową Wydziału Prawa i Administracji UMCS z kierunkiem prawo, zaś od roku akademickiego 2002/2003 wprowadzono również administrację³. Natomiast w sierpniu 1998 r., na podstawie listu intencyjnego władz wojewódzkich Chełma, rozpoczęto starania o utworzenie w tym mieście filii UMCS. W ramach prac organizacyjnych doszło do powstania grupy zamiejscowej, która istniała do końca września 2004 r., zaś studenci pobierali naukę na kierunkach historia i filologia polska.

W marcu 1998 r. UMCS zawarł porozumienie z Wyższą Szkołą Administracji i Zarządzania w Przemysłu w sprawie uruchomienia grupy zamiejscowej, gdzie studenci

1 „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 11/316 (2024), s. 46–49.

2 Ustawa o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 r., art. 64, ust. 5. Dz.U. nr 65 poz. 385 z późn. zm.

3 <https://wpia.uniwersytetradom.pl/historia-wydzialu/> [dostęp: 20.11.2024 r.].

kształceni byliby na uzupełniających studiach zaocznych administracji. Z kolei w grudniu 1999 r. nawiązano współpracę z Wyższą Szkołą Humanistyczno-Przyrodniczą Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu. W myśl zawartych postanowień w tym mieście miała być utworzona Konfederacja Szkół Wyższych UMCS⁴, w której funkcjonować miały kierunki: biologia, administracja, filologia polska i historia.

Grupa zamiejscowa Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS powstała również w pobliskim Lubartowie. W 2000 r. władze powiatowe zwróciły się do naszej Uczelni z propozycją utworzenia tam od następnego roku grupy zamiejscowej. Na potrzeby jej funkcjonowania przeznaczono obiekty Zespołu Szkół nr 2, zaś studenci mogli uczyć się na zaocznych pedagogicznych studiach licencjackich o specjalnościach: pedagogika socjalna z WF oraz nauczanie początkowe z gimnastyką korekcyjną. Placówka przestała istnieć w 2004 r.

W 1999 r. przedstawiciele powiatu i miasta Biłgoraj zwrócili się do naszych władz z propozycją utworzenia tam filii. Prośbę potraktowano przychylnie (decyzję podjęto 1 marca 2000 r.) i już w roku akademickim 2000/2001 działalność rozpoczęło Kolegium Licencjackie UMCS w Biłgoraju. Naukę prowadzono na pięciu kierunkach: informatyka, filologia germańska, kulturoznawstwo, filologia polska i historia. Placówkę rozwiązano z końcem września 2015 r.

Również 1 marca 2000 r. Senat UMCS podjął decyzję o utworzeniu Kolegium Licencjackiego w Białej Podlaskiej, które miało kształcić w zakresie filologii polskiej, historii, socjologii i pedagogiki resocjalizacyjnej. Placówkę zlikwidowano w 2014 r.

Nie tylko największe i najbardziej oblegane wydziały naszej Alma Mater brały udział w tworzeniu zamiejscowych jednostek dydaktycznych. Było to również udziałem Wydziału Artystycznego, który 1 marca 2000 r. stworzył Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. Według wstępnych ustaleń miało ono nauczać słuchaczy na kierunkach: grafika, malarstwo i rzeźba w trybie studiów licencjackich. Dla celów ko-

⁴ Więcej o Konfederacji Szkół Wyższych zob. K. Stępnik, *Konfederacja Szkół Wyższych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – model współpracy uniwersytetu z uczelniami niepaństwowymi*, [w:] *Model współdziałania uczelni publicznych i niepublicznych – stan obecny i perspektywy*, s. 135–142, https://frp.home.pl/publikacje/Model_wspoldzialania_FPAKE_Tekst_2.pdf [dostęp: 20.11.2024 r.].

Źródło: Muzeum UMCS

legium władze powiatu puławskiego zezwoliły Uniwersytetowi na użytkowanie części nieruchomości Zespołu Szkół Zawodowych im. J.K. Witkiewicza przy ul. Nadwiślańskiej 9. Placówka funkcjonowała od roku akademickiego 2001/2002, zaś zlikwidowano ją w 2013 r.

Grupy zamiejscowe UMCS utworzone zostały również w Białej Podlaskiej (kierunki: filologia rosyjska, psychologia, socjologia, filologia polska, historia i prawo; przestała istnieć w 2004 r.) oraz w Zamościu, gdzie studenci mogli wybierać pomiędzy prawem, administracją i politologią.

Jeszcze inną formą kształcenia realizowaną przez naszą Uczelnię także poza Lublinem były kolegia nauczycielskie i nauczycielskie kolegia języków obcych, które Minister Edukacji Narodowej powołał do życia Zarządzeniem nr 9 z 31 maja 1991 r. Były one w pewnym sensie efektem transformacji ustrojowej w sferze oświaty, kiedy okazało się, że w Polsce brakuje m.in. nauczycieli języków obcych innych niż rosyjski. Powołanie tychże placówek było obwarowane pewnymi warunkami, które musiały spełnić instytucje biorące udział w ich tworzeniu. Chodziło o:

1) *zapewnienie opieki naukowej uczelni (krajowej lub zagranicznej) kształcącej nauczycieli na kierunkach studiów odpowiadających specjalnościom prowadzonym w kolegium, na podstawie pisemnego porozumienia między założycielem a uczelnią oraz*

2) *uzyskanie zgody Ministra Edukacji Narodowej*⁵.

⁵ Zarządzenie nr 9 Ministra Edukacji Narodowej z 31 maja 1991 r. w sprawie kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych.

↑ Inauguracja roku akademickiego w Kolegium Licencjackim UMCS w Biłgoraju (6 października 2000 r.)

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Inauguracja roku akademickiego w Kolegium Licencjackim UMCS w Radomiu (3 października 2001 r.)

Jednostki tego typu były ogniwem pośrednim pomiędzy studium policealnym a studiami wyższymi, miały być natomiast tworzone w celu kształcenia i doskonalenia nauczycieli o odpowiednim profilu. Prowadzono je w trybie trzyletnim dziennym, wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym. Kolegia dawały pełne kwalifikacje do nauczania danego języka, ale z punktu widzenia osób pobierających tam naukę podstawowym problemem był fakt, że w myśl wspomnianego zarządzenia ministerialnego nie miały one praw studentów. Istniała jednak możliwość, że po zakończeniu nauki mogły zdawać egzaminy licencjackie na uczelni sprawującej opiekę dydaktyczną nad danym kolegium. Miały również otwartą drogę na studia uzupełniające magisterskie. Przez wiele lat kolegia znakomicie spełniały swoją rolę, jednakże w latach 2012–2015 stopniowo były wygaszane, do czego przyczyniła się działalność Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Z dokumentacji archiwalnej wynika, że ilekroć chodziło o utworzenie kolegium, opiekę dydaktyczną nad nim miała sprawować uczelnia (np. UMCS), zaś zainteresowane jego powstaniem władze administracji terenowej, kuratoria czy też inne instytucje musiały zapewniać odpowiednie warunki niezbędne do jego funkcjonowania (np. pomieszczenia, wyposażenie techniczne).

Najwcześniej położono podwaliny pod funkcjonowanie Nauczycielskich Kolegiów Języków Obcych w Zamościu i Rzeszowie. W czerwcu 1990 r. UMCS nawiązał porozumienie w tej sprawie z Kuratorium Oświaty i Wychowania w Zamościu. Jako pierwszy miał tam funkcjonować język angielski, a następnie podpisano umowę na nauczanie języka francuskiego.

W tym samym czasie, na zasadzie umowy pomiędzy Kuratorium Oświaty i Wychowania w Rzeszowie a UMCS, rozpoczęto prace organizacyjne nad powołaniem Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych również w tym mieście. Podobnie jak w poprzednim przypadku kształcenie rozpoczęło od filologii angielskiej, zaś w roku akademickim 1991/1992 wprowadzono również filologię romańską.

Kolejne Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, nad którym opiekę dydaktyczną sprawowała nasza Uczelnia, powstało w Sandomierzu. Jego utworzenie było efektem porozumienia z Kuratorium Oświaty i Wychowania w Tarnobrzegu, które podpisano w lipcu 1990 r. W pierwszym roku akademickim prowadzono nauczanie na kierunku filologia angielska, zaś od roku akademickiego 1991/1992 funkcjonowała tam także filologia germańska. Kolegium zakończyło działalność w 2014 r.

We współpracy z Wyższą Szkołą Pedagogiczną im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego) we wrześniu 1990 r. powstało tam Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych kształcące słuchaczy na kierunkach filologia germańska i filologia angielska (porozumienie odnośnie do uruchomienia nauczania tego języka podpisano w listopadzie 1996 r.).

Kolegia nauczycielskie utworzono również w Radomiu, które to miasto miało również wcześniejsze związki z naszą Uczelnią. Już w maju 1992 r. nawiązano współpracę z tamtejszym Kuratorium Oświaty, w wyniku czego powołano Nauczycielskie Kolegium Języka Polskiego. Z kolei w 2001 r. utworzono tam Kolegium Licencjackie (Nauczycielskie) UMCS, w którym prowadzono zajęcia na kierunkach: pedagogika resocjalizacyjna, historia, filologia polska, socjologia, stosunki międzynarodowe oraz informacja naukowa i bibliotekoznawstwo. Placówka została zlikwidowana w 2014 r.

Również władze Ostrowca Świętokrzyskiego zwróciły się w 1992 r. do naszej Uczelni z prośbą o zbadanie możliwości utworzenia placówki tego typu z kierun-

kami język angielski i język niemiecki, jednakże trudna sytuacja instytutów na Wydziale Humanistycznym i brak zainteresowania pracowników sprawiły, że nie doszło do utworzenia kolegium.

Prócz wyżej wymienionych UMCS prowadził wiele studiów podyplomowych w różnych miastach, nie tylko na terenie Lubelszczyzny. Dla porządku wspomnieć można choćby o kilku z nich:

- od 1999 r., w efekcie współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Przemysłu, istniał zespół studiów podyplomowych w zakresie: rozwoju profesjonalnego nauczycieli, chemii, biologii, geografii i nauczania przyrody;
- w 1999 r. władze Uniwersytetu zawarły porozumienie z Urzędem Miasta Chełm w sprawie organizacji studiów podyplomowych na kierunkach: kształcenie zintegrowane, edukacja dorosłych, metodyka nauczania przedmiotu sztuka, zastosowanie informatyki, nauczanie przyrody, język polski i kultura, bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, polityka edukacyjna, rozwój profesjonalny nauczycieli;
- od 2003 r. UMCS współpracował z Podkarpackim Towarzystwem Edukacji Alternatywnej „Wszechnica” w Krośnie w celu otworzenia podyplomowych studiów kwalifikacyjnych w zakresie nauczania geografii;
- w 2004 r. we współpracy ze Świętokrzyskim Centrum Edukacji i Rozwoju w Kielcach Uniwersytet prowadził studia podyplomowe w zakresie ekonomii o specjalności rachunkowość.

Jako ostatni powstał Wydział Zamiejscowy UMCS w Puławach. Była to inicjatywa rektora UMCS prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego oraz zarządu Grupy Azoty Zakładów Azotowych „Puławy” S.A. Porozumienie o współpracy zawarto 21 czerwca 2013 r., zaś wspomniany wydział utworzono na bazie zlikwidowanej w 2014 r. Puławskiej Szkoły Wyższej. Kształcenie rozpoczęto w październiku tego samego roku na trzech kierunkach: chemia techniczna, public relations i doradztwo medialne oraz administracja publiczna. Obecnie w programie nauczania figurują: administracja publiczna, chemia techniczna, fizjoterapia, wychowanie fizyczne oraz techniki kryminalistyczne, a także studia podyplomowe z zakresu administracji.

Na zakończenie warto poruszyć jeszcze bardzo interesującą kwestię Tatrzańskiej Szkoły Wyższej w Zakopanem. Koncepcja takiej jednostki powstała w 2001 r.,

Fot. Magdalena Kozak-Siemńska

gdy rektorem naszej Uczelni był prof. dr hab. Marian Harasimiuk. Miała być utworzona przez fundację złożoną z Gminy Miasta Zakopane, UMCS oraz kilku osób fizycznych z Polski i Słowacji. Instytucja miała mieć strukturę wydziałową, a jako jej integralne części wymieniano Kolegium Polsko-Słowackie i Karpackie Centrum Monitoringu Środowiska. Projektodawcy zakładali, że TSW będzie czymś na kształt Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów⁶, zaś kształcenie miało odbywać się na kierunkach: ochrona środowiska, hotelarstwo i organizacja turystyki, administracja samorządowa i opieka socjalna, lingwistyka stosowana, kulturoznawstwo i komunikacja społeczna oraz informatyka w gospodarce i administracji. Inaugurację pierwszego roku akademickiego zaplanowano na rok 2002 r., ale ostatecznie do utworzenia Tatrzańskiej Szkoły Wyższej nie doszło⁷.

Michał Kuchciak

↑ Inauguracja roku akademickiego w Wydziale Zamiejscowym UMCS w Puławach (2 października 2013 r.)

⁶ Więcej o Europejskim Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów zob.: A. Romanowska, *UMCS jako inicjator współpracy międzyuniwersyteckiej*, „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 9/314 (2024), s. 16–19.

⁷ AUMCS, sygn. S 637, Założenia programowe Tatrzańskiej Szkoły Wyższej w Zakopanem.

W środowisku uniwersyteckim czuję się najlepiej

Rozmowa z prof. dr. hab. Mieczysławem Budzyńskim z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS

Panie Profesorze, rozmowę chciałabym rozpocząć od kwestii związanych z okresem, gdy był Pan studentem UMCS. Jak rozpoczęła się Pana przygoda z naszą Uczelnią?

W liceum miałem znakomitą nauczycielkę, panią Teresę Goworek, żonę prof. Tomasza Goworka, która prowadziła lekcje w sposób bardzo energiczny. Była znakomicie przygotowana. Na każde pytanie udzielała obszernej i wyczerpującej odpowiedzi. Lekcje uzupełniała eksperymentami fizycznymi.

Dodatkowo po obejrzeniu pokazów z fizyki, organizowanych przez UMCS w 1964 r., zdecydowałem się ubiegać o przyjęcie na ten kierunek.

W tamtym czasie na jedno miejsce przypadało kilku kandydatów. Oczywiście warunkiem przyjęcia na studia było zdanie egzaminu. Najpierw należało odpowiedzieć na trzy wylosowane pytania, potem komisja zadawała pytania dodatkowe, aby uściślić ocenę kandydata. Egzamin wspominać bardzo dobrze, nie był stresujący, ale egzaminatorzy byli bardzo wymagający i skrupulatni.

Czy to prawda, że dzięki podjęciu studiów można było uniknąć obowiązkowej służby wojskowej? Jak to wyglądało w Pana przypadku?

Dla wielu przyszłych studentów to był dodatkowy impuls do podjęcia studiów, ponieważ dawały one możliwość uniknięcia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, która w wojskach lądowych trwała dwa, a w marynarce trzy lata.

W miejsce zasadniczej służby wojskowej było przeszkolenie studentów w czasie studiów. Krótkie szkolenie miały również studentki (z udzielania pierwszej pomocy oraz działań o charakterze sanitarnym).

Ten system funkcjonował w latach 1960–1980 i obejmował też mój rocznik. Przy ul. Bartosza Głowackiego, w pobliżu Al. Raclawickich, mieściło się Studium Wojskowe UMCS. Warunkiem zaliczenia semestru było zaliczenie szkolenia wojskowego. Wpisu do indeksu dokonywał kierownik Studium. Dostaliśmy umundurowanie i na te zajęcia jeden dzień w tygodniu chodziliśmy w mundurach.

Studenci Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS szkoleni byli na dowódców dział w artylerii. W naszej baterii było wielu późniejszych pracowników Uczelni, m.in. rektor prof. Andrzej Dąbrowski. Wykłady odbywały się w pomieszczeniach Studium, a zajęcia praktyczne na poligonie. Poligon zlokalizowany był na wzgórzach w miejscu dzisiejszej dzielnicy Czechów. Tam też znajdowała się strzelnica z broni ręcznej.

Fot. Michał Piat

Po drugim i czwartym roku w wakacje było miesięczne przeszkolenie w jednostkach wojskowych. Jako student byłem celowniczym dział przeciwpancernych 76 i 85 mm oraz haubic 122 mm. Strzelaliśmy do drewnianych tarcz i makiet czołgów pociskami odłamkowo-burzącymi.

Kontynuacją było szkolenie podchorążych rezerwy. Rok po zakończeniu studiów jako asystent UMCS zostałem skierowany na dwumiesięczne przeszkolenie w Wyższej Szkole Wojsk Rakietowych i Artylerii w Toruniu oraz miesięczny staż w jednostce wojskowej w Jarosławiu. Po zakończeniu szkolenia otrzymałem stopień podporucznika. Przy pierwszej uzasadnionej okazji, jaką był wyjazd na zagraniczny staż naukowy, zabiegałem o skreślenie z ewidencji i moja przygoda z wojskiem się skończyła.

Student, jak wiadomo, musi gdzieś się zakwaterować. Najczęstszym wyborem dawniej były akademiki. Czy Pan również tam mieszkał?

Po przyjęciu na studia napisałem podanie o przyjęcie do akademika i 30 września 1965 r. zostałem zakwaterowany w pokoju sześciuosobowym w bloku B. W pokoju było ciasno: trzy piętrowe łóżka, stół i trzy szafy. Po wybudowaniu Domu Studenckiego „Grześ” zostałem zakwaterowany w pokoju czteroosobowym. Trudno było tam

znaleźć miejsce do cichej nauki, dlatego często odwiedzałem czytelnię w Bibliotece im. Hieronima Łopacińskiego.

A jak wtedy wyglądał dostęp do wiedzy? Jak się uczono?

Jeśli chodzi o wykłady, odbywały się w sposób tradycyjny. Środkiem przekazu był głos wykładowcy. Rysunki i wzory zapisywano kredą na tablicy. Można było, ale z dużym trudem, wyświetlić rysunek z książki za pomocą epidiaskopu. Z powodu silnego źródła światła wyświetlanie trwało dość krótko. Dodatkowo wysoka temperatura sprawiała, że rysunek się deformował i mogło dojść do zapalenia kartki papieru.

Co do pomocy dydaktycznych, to one praktycznie nie istniały, poza notatkami z wykładów. Podręczników ani skryptów nie można było kupić, w bibliotece znajdowały się tylko pojedyncze egzemplarze publikacji. Nie było urządzeń rejestrujących obraz, czyli kserografów, bez których dzisiejsza młodzież nie wyobraża sobie przygotowania do egzaminu. Jedyną możliwością stanowiło ręczne przepisywanie notatek przez kalkę. Wówczas można było przygotować trzy, cztery w miarę czytelne kopie.

Bardzo ciekawe wykłady prowadzili m.in. profesorowie Mieczysław Subotowicz i Tomasz Goworek. Nie pamiętam nieciekawych i nudnych wykładów. Dodam, że odebraliśmy bardzo dobre wykształcenie. Z mojego

roku, który na początku liczył 60 studentów, 10 osób zostało samodzielnymi pracownikami naukowymi, z których 5 uzyskało tytuł profesora, a 5 stopień doktora habilitowanego.

Warto odnotować, że Pana przygoda z naszą Uczelnią nie zakończyła się w chwili otrzymania dyplomu magistra, czyli po ukończeniu studiów fizycznych. W dalszej kolejności w 1976 r. uzyskał Pan stopień doktora nauk fizycznych, w 1984 r. doktora habilitowanego, a tytuł profesora w 1995 r. Jakże ma Pan wspomnienia związane z pracą naukowo-badawczą i dydaktyczną na UMCS?

W pamięci utkwiło mi takie wspomnienie, gdy jako młody asystent podczas pierwszego roku pracy prowadziłem zajęcia laboratoryjne ze studentami. Jeden z profesorów poprosił mnie, abym poprowadził za niego drugą godzinę wykładu, omawiając budowę i zasady działania detektora półprzewodnikowego. Oczywiście przyjąłem tę propozycję, traktując ją jako wyraz zaufania do mojej wiedzy.

Wydawało mi się, że byłem solidnie przygotowany do przeprowadzenia wykładu, tymczasem temat zrealizowałem w ciągu piętnastu minut. Z trudem dotrwałem przy tablicy do końca zajęć, omawiając zbliżone zagadnienia. Od tamtego czasu do dziś przygotowuję się z nadmiarem, abym po wyczerpaniu danego tematu nadal miał coś do powiedzenia studentom.

Po ukończeniu studiów zostałem zatrudniony przez prof. Mieczysława Subotowicza. Wówczas, aby prowadzić badania, należało zbudować sobie warsztat naukowy. W moim przypadku był to spektrometr do pomiaru korelacji kierunkowych promieniowania beta i gamma. W latach 70. w Polsce możliwości zakupu aparatury naukowej były bardzo ograniczone. Kończyła się epoka lamp elektronowych. Dostępne były jedynie pierwsze polskie tranzystory germanowe, zresztą dość często ulegające awarii. Moduły elektroniczne pierwszego tranzystorowego spektrometru do pomiaru korelacji kierunkowych zostały zaprojektowane przez dr. Jana Wawryszczuka. Cały spektrometr zbudowaliśmy sami z oddzielnych elementów, wlutowując do płyty montażowej samodzielnie przygotowanej wszystkie tranzystory, oporniki i kondensatory.

Jakie badania prowadzi Pan obecnie? Czy są one kontynuacją tych, które kiedyś Pan rozpoczął?

Na początku swojej działalności naukowej zajmowałem się spektroskopią jądrową, mierzyłem wielkości charakteryzujące stany wzbudzenia jąder atomowych oraz właściwości emitowanego promieniowania beta i gamma. Obecnie, znając właściwości tego promieniowania, mierzę metodami jądrowymi właściwości materii skondensowanej. Interesuje mnie struktura krystaliczna, lokalizacja atomów domieszkowych w matrycy, uporządkowanie elektronów, czyli fale gęstości spinowej i ładunkowej. Analizowane są głównie związki międzymetalicznych ziem rzadkich. Badania te prowadzone są metodami spektroskopii Mössbauerowskiej. Związki ziem rzadkich mogą być wykorzystywane jako pojemniki wodoru w motoryzacji. I to chyba jedyne zastosowanie praktyczne. Oczywiście wyniki badań są publikowane w renomowanych czasopismach fizycznych.

Jak, Pana zdaniem, nasz Uniwersytet zmienił się na przestrzeni lat?

Wybudowano wiele nowych pomieszczeń dydaktycznych. Jeśli chodzi o Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki, wybudowano Średnią Fizykę, wieżowiec, budynek Informatyki, została nadbudowana również Stara Fizyka.

Zmieniła się rola biblioteki. Z powodu elektronicznego dostępu do wielu czasopism i baz danych dość rzadko korzystamy z zasobów bibliotecznych w tradycyjnej formie.

Drugą istotną cechą jest podniesienie poziomu obsługi inżyniersko-technicznej i administracyjnej w naszej Uczelni. Kiedyś jako dyrektor Instytutu Fizyki musiałem sam planować przebudowę poszczególnych pomieszczeń naukowych i dydaktycznych oraz nadzorować realizację wszystkich etapów prac. Obecnie robią to odpowiednie służby Uniwersytetu. Jestem zachwycony profesjonalizmem pracowników za to odpowiedzialnych.

Zazdroścę studentom warunków studiowania, a pracownikom naukowym warunków pracy, dlatego po osiągnięciu wieku emerytalnego staram się być potrzebny mojej Uczelni. W tym środowisku czuję się znakomicie.

A jakie zmiany zaszły na samym Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki?

Zmienił się poziom badań naukowych i usług dydaktycznych oraz zakres kształcenia. Od początku powstania

Uniwersytetu funkcjonował on jako Wydział Przyrodniczy, dwa lata później został przemianowany na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy. W 1952 r. wydzielili się z niego dwa Wydziały: Biologii i Nauk o Ziemi oraz Matematyki, Fizyki i Chemii. W takiej strukturze funkcjonował do 1989 r., kiedy wyodrębniony został Wydział Matematyki i Fizyki. W 1999 r. został utworzony nowy kierunek studiów – informatyka, o co usilnie zabiegałem jako dziekan. Znalazło to odzwierciedlenie w nazwie Wydziału.

Prowadziliśmy i nadal prowadzimy badania, w których jesteśmy specjalistami, oraz takie, które są aktualne w obiegu światowym. Staramy się dawać bardzo dobre wykształcenie w zakresie matematyki, fizyki i informatyki oraz w dziedzinach pokrewnych. Zależy nam na tym, aby nasi absolwenci znajdowali zatrudnienie zgodne z uzyskanym wykształceniem. Wydział obecnie oferuje dziewięć kierunków studiów, ale uruchamiamy tylko te, na które jest dostateczna liczba odpowiednio przygotowanych kandydatów.

Dotarłam do informacji, że był Pan m.in. twórcą i opiekunem specjalności bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna, inicjatorem międzywydziałowego kierunku studiów bezpieczeństwo radiacyjne, współorganizatorem Instytutu Informatyki, studiów doktoranckich w Instytucie Fizyki oraz specjalności fizyka komputerowa. Skąd pomysł na podjęcie takich działań na Wydziale?

Pomysł wynikał z obserwacji tego, co się dzieje na świecie i w gospodarce w Polsce. Jak już powiedziałem, staramy się dobrze kształcić naszych studentów, ale również ułatwiać im znajdowanie zatrudnienia po ukończeniu studiów. Dlatego też powstały takie kierunki jak bezpieczeństwo radiacyjne i informatyka, które są niezbędne w dzisiejszym świecie. Ta relacja kierunek studiów – rynek pracy jest niezwykle istotna, w szczególności w dzisiejszych czasach.

Nie możemy zapomnieć również o tym, że pełnił Pan na naszej Uczelni wiele ważnych funkcji. W latach 1999–2005 był Pan dziekanem Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, w latach 1987–1999 oraz 2012–2017 dyrektorem Instytutu Fizyki. Od 1994 do 2006 r. był Pan kierownikiem Pracowni Oddziaływań Nadsubtelnych, a następnie w latach 2006–2017

Fot. Mieczysław Budzyński, źródło: Muzeum UMCS

– kierownikiem Zakładu Metod Jądrowych. Jakie obowiązki, Panie Profesorze, wiązały się z pełnieniem tych licznych funkcji? Z jakimi wyzwaniem musiał się Pan mierzyć na co dzień?

Pełnienie przez ćwierć wieku różnych funkcji kierowniczych w Uczelni, bez widocznego uszczerbku dla działalności naukowej, wymagało dużego nakładu pracy. Na szczęście miałem i nadal mam znakomitych współpracowników, na których mogę polegać. Moje wyniki to ich zasługa, za co im serdecznie dziękuję. Jednocześnie muszę przyznać, że częstokroć z powodów organizacyjnych i działalności naukowej odkładałem na później sprawy rodzinne. Z racji zaangażowania na Uczelni prowadziłem ograniczone do minimum życie towarzyskie. Po prostu nie miałem na to czasu.

Pyta Pani, jakie doświadczenia wyniosłem z tego okresu? Podam kilka powszechnie znanych sentencji, które sprawdziły się w moim życiu: cokolwiek robisz, rób to dobrze, bo być może czynisz to po raz ostatni; jeśli nie wiesz, co powiedzieć, mów prawdę; niezależnie od trendów i zaleceń, rób swoje; niezależnie od okoliczności należy zachować się przyzwoicie; dobro czynione innym kiedyś do Ciebie wróci. Oczywiście nie zawsze udawało mi się do nich stosować, ale przynajmniej się starałem.

Na koniec rozmowy zawsze pytam o życzenia dla UMCS w roku jego jubileuszu. Czego w związku z tym chciałby Pan Profesor życzyć swojej Alma Mater?

Kolejnych 80 lat pomyślnego rozwoju oraz licznych i bardzo dobrych kandydatów na studia, przede wszystkim w naukach ścisłych i przyrodniczych.

Rozmawiała Aneta Adamska

↑ Prof. Mieczysław Budzyński podczas uroczystości nadania tytułu doktora honoris causa Andrzejowi Hryniewiczowi (26 października 1998 r.)

Lubię tworzyć w samotności

Rozmowa z prof. szt. plast. Grzegorzem Mazurkiem z Wydziału Artystycznego UMCS

Od najmłodszych lat przejawiał Pan zdolności artystyczne i postanowił rozwijać swój talent. Uczęszczał Pan do Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Cypriana Kamila Norwida w Lublinie. Dlaczego wybór padł na to liceum?

Byla końcówka lat 60. XX w. W tamtych czasach wszystko było szare, zunifikowane, a na Starym Mieście spotykałem „artystyczną” młodzież. Zwracała uwagę, bo była inna, kolorowa, w dużych aksamitnych beretach, na ramionach nosiła szkolne tarcze w kształcie palety malarskiej. Wtedy dowiedziałem się, że w Lublinie istnieje liceum plastyczne. Miałem szczęście, bo trafiłem tam na wspaniałych nauczycieli. I powiem szczerze, że to, czego nauczyłem się w liceum, w dużej mierze wystarczyło mi na czas studiów.

W latach 1975–1980 studiował Pan na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Jak wyglądały egzaminy wstępne?

Zdawałem na studia w 1975 r. Egzamin był kilkustopniowy, a było ponad 10 kandydatów na jedno miejsce. W pierwszym etapie odbywał się konkurs teczek. Do późniejszych egzaminów dopuszczono ponad 100 osób. Drugi etap stanowił egzamin praktyczny, który trwał tydzień. Były dwa dni rysunku, dwa dni malarstwa, a po południu jeszcze szkice i jeden dzień kompozycji. Potem kolejna selekcja i dopuszczenie do egzaminu teoretycznego, który miał formę pisemną. Trzeba było napisać pracę z historii sztuki. Następnie miała miejsce rozmowa kwalifikacyjna.

Dużo w ostatnim czasie mówimy o kulturze studenckiej. Mógłby Pan opowiedzieć, jak wyglądała ona dawniej?

Zacznę od tego, że mieszkałem w tzw. Dziekance, czyli akademiku dla szkół artystycznych. Mieścił się on w samym centrum Warszawy między ul. Bednarską a Pałacem Prezydenckim. Ten punkt dużo oferował studentom. Naprzeciwko znajdowało się Kino Kultura, w którym odbywały się konfrontacje filmowe. Akademia z kolei mieściła się na Krakowskim Przedmieściu 5. Niedaleko działał Klub Studencki Dziekanka. Właśnie w nim po raz pierwszy usłyszałem m.in. Jacka Kaczmarskiego i Przemysława Gintrowskiego. Myślę, że w tamtych latach chłonęło się kulturę całym sobą. Wtedy w stolicy dużo się działo: organizowano Jazz Jamboree Festival – jeden z większych festiwali jazzowych w Europie, wystawy w Zachęcie i Muzeum Narodowym, Międzynarodowe Konfrontacje Filmowe, działały teatry studenckie, a w Stodole odbywały się koncerty. Nie było Internetu, w telewizji nadawano tylko dwa kanały. Na szczęście działało radio studenckie. Człowiek inaczej organizował sobie czas.

W 1984 r. związał się Pan z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej. Jak doszło do tego, że rozpoczął Pan pracę na Wydziale Artystycznym?

Jestem rodowitym lublinianinem. Po studiach wróciłem do rodzinnego miasta. Wybrałem się do Instytutu Wychowania Artystycznego i złożyłem podanie o przyjęcie do pracy. Niestety w tzw. międzyczasie otrzymałem powołanie do wojska. Po roku wróciłem do Lublina

Fot. Michał Płan

i spotkałem kolegę, który zaproponował mi, żebym wziął kilka godzin na zastępstwo w liceum plastycznym. Rozpocząłem od połowy etatu, a później otrzymałem cały etat jako nauczyciel w tej szkole. Okazało się jednak, że jest wolne miejsce na UMCS. Skorzystałem z okazji i rozpocząłem pracę na Uczelni.

Porozmawiajmy o prowadzeniu zajęć. Czy trudno było kiedyś zdobyć materiały plastyczne?

Specyfika zajęć na studiach artystycznych jest zupełnie inna niż standardowych zajęć prowadzonych na Uczelni. To są głównie ćwiczenia praktyczne, np. do zajęć z rysunku potrzebne są m.in. pracownia, sztaluga, model, martwa natura. Z dostępem do papieru i ołówków nie było kiedyś problemu. Jednak, jeśli chodzi o grafikę i rzeźbę, to pojawiały się trudności, bo linoleum, blacha, kwasy – wszystko było trudne do zdobycia. Studenci i prowadzący musieli nieźle się napracować, żeby coś znaleźć. Często korzystało się z linoleum, które pochodziło z odzysku. Lepsze farby można było otrzymać w sklepie jedynie na legitymację związkową.

Dziś na zajęciach z grafiki pokazujemy studentom przykłady. W sali jest rzutnik, komputer, mamy zdjęcia i dostęp do zasobów internetowych. W tamtych czasach tego nie było. Należało przygotować własne katalogi, swoje oraz użyczone lub подарowane przez kolegów prace. Samemu trzeba było zrobić narzędzia. To była całkiem inna rzeczywistość. Myślę jednak, że trudności w pracy twórczej powodują, że studenci stają się bardziej kreatywni.

Jak były prezentowane prace na Wydziale Artystycznym? Nawiązywano współpracę z galeriami?

Pamiętam, że pierwszą wystawę studencką zorganizowałem w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w 1992 r. dla moich absolwentów studiów zaocznych. Później nawiązaliśmy współpracę z Galerią Vetterów w Młodzieżowym Domu Kultury. Gdy zostałem dziekanem, wprowadziliśmy w 2000 r. obronę prac dyplomowych, której towarzyszyła ekspozycja dyplomów artystycznych. Wystawa trwała ponad dwa tygodnie i wypełniała przestrzeń całego Instytutu Sztuk Pięknych, wszystkie pracownie, aulę i korytarze. Od tego czasu specjalna komisja wyróżnia najlepsze dyplomy Nagrodą Rektora i wyróżnieniami dziekańskimi, a obrony na Wydziale mają charakter publiczny. Prace wystawiane są na terenie Instytutu i galerii wydziałowej, ale staramy się prezentować je też w innych miejscach Lublina, np. współpracujemy z Centrum Spotkania Kultur, Centrum Kultury, Chatką Żaka, domami kultury. Prace studenckie prezentujemy również w zaprzyjaźnionych ośrodkach akademickich.

Porozmawiajmy o mistrzach i osobach, które są dla Pana autorytetami. Kto ukształtował Pana na drodze artystycznej?

Najlepiej będzie, jak zacznę od liceum plastycznego. Tam niezwykle ważną postacią była historyk sztuki Wanda Taczanowska. Wpływ wywarł na mnie też prof. Eugeniusz Baranowski – świetny rzeźbiarz i kapitalny dydaktyk. Im dalej od tego czasu, kiedy miałem z nim

Archiwum Prywatne Grzegorza Mazurka

↑ Inauguracja roku akademickiego w Kolegium Sztuk Pięknych UMCS w Kazimierzu Dolnym (18 października 2002 r.)

zajęcia, tym bardziej doceniam to, co nam przekazywał, i sposób, w jaki to robił. Na studiach autorytetem była dla mnie prof. Halina Chrostowska. Uważam, że to jeden z najlepszych grafików. Poznałem również prof. Eugeniusza Markowskiego, pod kierunkiem którego robiłem aneks z malarstwa. To świetny malarz, wyjątkowa postać. Na Wydziale Artystycznym na pewno wybitną osobowością był prof. Maksymilian Snoch, który w latach 80. XX w. odnosił wielkie sukcesy w grafice. Obecnie w naszej jednostce pracuje bardzo dobra kadra, m.in. prof. Krzysztof Szymanowicz, prof. Jan Ferenc, prof. Jacek Wojciechowski, prof. Sławomir Toman, dr hab. szt. Robert Kuśmirowski, prof. UMCS. Do niedawna pracował tu prof. Adam Myjak – wybitny rzeźbiarz, rektor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, prof. Adam Styka i wielu innych.

Nie można zapomnieć o tym, że pełnił Pan na Wydziale Artystycznym ważne funkcje. Przypomnę, że w latach 1999–2005 był Pan dziekanem. Z kolei od 2000 do 2007 r. kierownikiem Zakładu Grafiki Projektowej i Serigrafii, w latach 2007–2019 kierownikiem Zakładu Sztuki Mediów Cyfrowych, a w latach 2019–2023 kierownikiem Katedry Sztuki Mediów Cyfrowych. Jak z Pana perspektywy zmieniał się Wydział Artystyczny? Jak kształtował się na przestrzeni lat? Początek studiów plastycznych i muzycznych na UMCS to wczesne lata 70. XX w. Później powstały Zakład Wychowania Plastycznego i Zakład Wychowania Muzycznego, które następnie przerodziły się w Instytut Wycho-

wania Artystycznego. Otrzymaliśmy pomieszczenia przy ul. Tomasza Zana. Funkcjonowaliśmy tam do 1992 r.

Instytut Wychowania Artystycznego za kadencji dyrektora prof. Sławomira Mielezki w 1989 r. stał się instytutem na prawach samodzielnego wydziału, a w 1997 r., gdy dyrektorem był prof. Maksymilian Snoch, otrzymaliśmy uprawnienia wydziałowe i staliśmy się pełnoprawnym wydziałem. W 1992 r. przenieśliśmy się do obecnej siedziby, która mieści się przy al. Kraśnickiej. Jako ciekawostkę podam, że to miejsce ma dla mnie wymiar symboliczny. Przed wojną mój dziadek był zawodowym wojskowym, a mój ojciec urodził się na terenie koszar. Przyszedł na świat w mieszkaniach służbowych właśnie przy al. Kraśnickiej. I teraz po latach wróciłem w to samo miejsce. Historia zatoczyła koło.

Wracając do rozwoju Wydziału, w 1999 r. powołaliśmy kierunek grafika, w 2001 r. utworzyliśmy kierunki malarstwo oraz jazz i muzyka estradowa. W 2000 r. zmieniliśmy strukturę Wydziału na instytutową, powołując Instytut Sztuk Pięknych i Instytut Muzyki. W 2001 r. Wydział uzyskał uprawnienia do przeprowadzania przewodów kwalifikacyjnych I stopnia w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej grafika (od 2003 r. prawo do nadawania doktoratów). Teraz Wydział posiada już uprawnienia do nadawania habilitacji.

Nie wszyscy pewnie wiedzą, że był Pan inicjatorem powołania Kolegium Sztuk Pięknych UMCS w Kazimierzu Dolnym. Skąd pomysł na stworzenie takiego miejsca?

W tamtych czasach polityka władz rektorskich opierała się na tym, żeby stworzyć sieć filii Uniwersytetu. Kolegia Zamiejscowe w Biłgoraju, Radomiu i Białej Podlaskiej miały charakter ogólny. Tu muszę oddać honor rektorowi prof. Marianowi Harasimiukowi i prorektorowi prof. Janowi Pomorskiemu, że Kolegium, które powstało w Kazimierzu, było ściśle dedykowane artystom, co podkreślała nawet nazwa: Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym. Moim zdaniem pomysł stworzenia takiej jednostki w tym miejscu był kapitalny, ponieważ Kazimierz to miasto artystów, to przedwojenne tradycje plenerów organizowanych przez Tadeusza Pruszkowskiego, działalność malarzy skupionych w Bractwie św. Łukasza i cała plejada wybitnych artystów związanych z tym miasteczkiem.

Na początku pracowaliśmy w trudnych warunkach. W starej stolarni, w parterowym domku była pracownia plastyczna. Korzystaliśmy też ze szkolnej pracowni komputerowej. Później udało nam się zrobić remont sali przy ul. Nadwiślańskiej – wyszły tam piękne, duże pracownie: malarska, rysunku i komputerowa. Kolegium było również miejscem wystawienniczym. Organizowaliśmy tam nie tylko wystawy studenckie, ale również pokazy artystów profesjonalnych, zbiorowe wystawy sztuki polskiej oraz gości z zagranicy. Do ciekawszych imprez można zaliczyć: wystawę artystów z Australii, Międzynarodowe Spotkania Graficzne 2002, 2004, 2008 oraz Wystawę Fotografii Galerii Bezdomnej pod przewodnictwem fotografa Tomasza Sikory.

Kazimierz Dolny w sezonie i w weekendy jest gwarny, dużo się w nim dzieje, ale w dni powszednie, a szczególnie jesienią i zimą, robi się pusty i cichy. Nasi studenci z Kolegium działali w pracowni, rysowali, tworzyli grafiki, korzystali z uroków i krajobrazów Kazimierza.

W Kolegium można było realizować dwa kierunki – grafikę i malarstwo. To były studia licencjackie. Po trzech latach studenci mogli kontynuować naukę na Wydziale Artystycznym UMCS lub innych uczelniach artystycznych. Pierwszy nabór rozpoczął się we wrześniu 2001 r. i udało nam się wtedy wypełnić komplet miejsc. Chętnych nie brakowało. Kolegium działało do 2013 r.

Przejdźmy do tematu *stricte* związanego z Pana działalnością. Na czym koncentruje się Pana twórczość artystyczna?

Jeśli chodzi o tematykę mojej sztuki, to jest związana głównie z człowiekiem. Oscyluje wokół tematu człowieka, jego ulotności w odniesieniu do czasu i emocji, które są wpisane w nasze życie. To motyw przewodni. Z czasem doszły motywy bardziej symboliczne, np. w cyklach *Nocą przylatują Anioły* i *Mgła*, czy mitologiczne w cyklu *Moje Mitologie*. Jeśli chodzi o stronę techniczną, to zaczynałem działalność od linorytu. Później przeszedłem na techniki cyfrowe. Równoległe było malarstwo i teraz ono stało się u mnie dominujące.

Jak wygląda Pana proces twórczy?

Należę do grupy artystów, którzy nie lubią mówić o swojej sztuce i o tym, jak ona powstaje. Wydaje mi się, że jeżeli coś się tworzy, to ważne jest dzieło, które przez

upublicznienie oddajemy widzom. Wtedy należy już do nich, tak samo jak jego interpretacja.

Lubię tworzyć w samotności. Nie potrafię działać, gdy ktoś patrzy mi na ręce. Muszę zamknąć się w pracowni, odizolować od reszty świata. Lubię, gdy jestem sam. Muzyka jak najbardziej może mi towarzyszyć. Czasem słucham też wiadomości lub jakichś interesujących audycji.

Uprawia Pan grafikę, malarstwo, fotografię i sztukę mediów cyfrowych. Jest autorem 53 wystaw indywidualnych. Brał Pan udział w ponad 500 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Gdzie można obejrzeć Pana prace? Jak ma Pan plany na najbliższą przyszłość?

Niedawno wystawiałem prace w Toruniu podczas 11. Triennale Grafiki pt. „Kolor w Grafice”. W czerwcu w lubelskiej Galerii Gardzienice miałem indywidualną wystawę malarstwa pt. „MITOPEJE 20 24”. W 2023 r. prezentowałem prace w Galerii Sztuki Współczesnej Oranżeria w Jabłonnie i Galerii Rynek 6 w Jarosławiu. Z ciekawszych wystaw zbiorowych, w których brałem udział, wymienilibym: The 9th Seoul International Print Biennale w Seulu w Korei Południowej (1994); The 55 Exhibition of the Japan Print Association, The HANGA ANNUAL '87 w Tokio w Japonii (1987); The Macao International Exhibition of Prints w Macao w Chinach (2000). Moje prace znajdują się w zbiorach kilkunastu muzeów i wielu galerii sztuki współczesnej, m.in. Metropolitan Museum of Fine Art. w Tokio w Japonii.

Plany na najbliższą przyszłość to dokończyć cykl obrazów *More Maiorum*.

Na zakończenie naszej rozmowy chciałabym poprosić o życzenia dla UMCS, który w tym roku skończył 80 lat. Czego Pan życzy Uniwersytetowi na następną dekadę działalności?

Życzę przede wszystkim tego, żeby nadal trwał i tak pięknie się rozwijał. Życzę też, żeby był najlepszy w Polsce, Europie i na świecie.

Gdy zacząłem pracować na Wydziale Artystycznym, nasz Uniwersytet miał 40 lat. Kiedy byłem dziekanem, obchodził 60-lecie istnienia. Teraz ma 80 lat. Cieszę się, że mogę obserwować, jak na przestrzeni dekad się zmienia i rozwija.

Rozmawiała Aneta Adamska

Uczelnia zapewniła mi świetne warunki do rozwoju

Rozmowa z dr. Tomaszem Durakiewiczem – dyrektorem Programu Fizyki Ciała Stałego w National Science Foundation, absolwentem fizyki UMCS

W 1992 r. ukończył Pan fizykę na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Dlaczego wybrał Pan akurat taki kierunek?

B były dwa powody. Pierwszy – z miłości. I to wcale nie do fizyki, ale do pięknej uczennicy i aktorki teatru szkolnego w II Liceum im. Jana Hetmana Zamoyskiego. Poznałem Anię w 1984r., a ślub wzięliśmy w 1990 r. Ona zdecydowała się na studiowanie matematyki w Lublinie, a ja chciałem studiować geologię w Krakowie. Gdy się zakochałem, zmieniłem zdanie i wybrałem fizykę w Lublinie. Oba kierunki funkcjonowały na Wydziale Matematyki i Fizyki UMCS, więc mogliśmy łatwo połączyć studia z randkowaniem.

Drugi powód to moja wspaniała nauczycielka fizyki z liceum – pani prof. Teresa Malicka. Pomogła mi realizować pasję do eksperymentowania, a w trakcie dwóch ostatnich lat szkoły zauważyła, że mam do tego „smykałkę” i pozwalała mi przygotowywać pokazy doświadczeń fizycznych podczas lekcji. Mogłem też zostawać w doskonale wyposażonej pracowni po zajęciach i eksperymentować samodzielnie, np. tworzyłem proste systemy soczewek, a nawet budowałem komorę Wilso-

na! Do dziś pamiętam niesamowite emocje odczuwane, gdy oglądałem gołym okiem tor cząstki alfa będący śladem kondensacji w przechłodzonej parze. Dodatkowo jako asystent od pokazów byłem przepytwany przy tablicy o wiele rzadziej niż koleżanki i koledzy z klasy.

Jak Pan wspomina czas studiów? Wiele osób twierdzi, że to najlepszy okres w ich życiu. Pan też tak uważa?

Tak, zdecydowanie! Studia na ówczesnym Wydziale Matematyki i Fizyki (Informatykę do nazwy Wydziału dodano później) były wyjątkowo szczęśliwym czasem. Polska przechodziła wówczas transformację ustrojową, wyzwalając się z komunistycznego ucisku. Byłem zakochany, zdrowie mi dopisywało, a do tego uczyłem się niesłychanie fascynujących rzeczy o otaczającym mnie świecie.

Fizyka na UMCS słynęła z wybitnych nauczycieli akademickich, takich jak profesorowie: Maksymilian Piłat, Mieczysław Subotowicz, Bogdan Adamczyk, Stanisław Hałas, Stanisław Szpikowski, Mieczysław Budzyński, Mieczysław Jałochowski, Karol Wysokiński, Andrzej Góźdz, Wiesław Kamiński, Longin Gładyszewski,

Fot. Bartosz Proll

Tomasz Goworek, Dariusz Mączka, Wiesław Gruszecki i wielu innych, od których miałem szczęście się uczyć (niestety na pełną listę nazwisk brak tu miejsca). Jeśli ma się dobrych nauczycieli – a z takich Wydział do dzisiaj słynie – można poznać ściśły język, jakim opisuje się naturę, a potem używać go we własnych badaniach i odślaniać małe kawałki przepięknej mozaiki tajemnic Wszechświata.

Właśnie moment przejścia od uczenia się do nauczania jest najbardziej ekscytującym punktem zwrotnym w życiu studenta. Są to swoiste narodziny aktywnego uczestnika procesu obalania paradygmatów, gdy mamy jeszcze wiele do wysłuchania, ale zaczynamy już mieć coś do powiedzenia. Wreszcie błogosławieństwem młodości jest krytyczne podejście do *status quo* w połączeniu z brakiem doświadczenia i umiejętności oceny rzeczywistości. Ten gorzki „dar” realizmu przychodzi dopiero po latach zmagania się ze światem i z sobą samym. Ale wcześniej, gdy jeszcze nie wiemy, co jest niemożliwe, wszystko jest możliwe.

Tuż po studiach został Pan zatrudniony w Pracowni Spektrometrii Mas w Instytucie Fizyki UMCS, a tym samym związał się na dłużej z naszym Uniwersytetem. Jakie doświadczenia zawodowe Pan wtedy zdobył?

Prof. Stanisław Hałas przyszedł na mój wykład w ramach Koła Naukowego Studentów Fizyki, którego byłem prezesem. Wykład dotyczył struktury krystalicznej minerałów, a Profesor był mocno zaangażowany w badania geochemii izotopów stabilnych. Jakiś czas po wykładzie zaproponował mi asystenturę i tak w 1992 r. zaczęła się moja pierwsza praca „na etacie”. Prof. Hałas i cały zespół Pracowni ukształtował moje podejście do pracy naukowej – zawsze powodowane ciekawością świata i często w uroczy sposób oderwane od rzeczywistości. Jeśli jakiś temat był interesujący, Profesor drażył go, nie zważając na czas, finanse czy inne przyziemne ograniczenia.

W zespole prof. Hałasa, w skład którego wchodziłi wówczas doktorzy: Janina Szaran, Andrzej Trembaczowski i Halina Niezgoda, panowała rodzinna atmosfera.

Codziennie spotykaliśmy się w gabinecie Profesora, gdzie popijaliśmy herbatę parzoną na wodzie destylowanej i jedliśmy domowej roboty ciasta.

Pracownia Spektrometrii Mas stworzyła mi najlepsze warunki do rozwoju i nauki. Prof. Hałas nauczył mnie jak pisać prace naukowe, analizować dane, planować eksperymenty, prezentować wyniki na konferencjach, pisać wnioski o granty i kształcić studentów. Jego zainteresowania naukowe można określić jednym słowem: wszystko. Obejmowały astronomię, geochemię izotopową, termodynamikę, fizykę powierzchni, statystykę, paleontologię, elektronikę itd. Profesor był typem naukowca i nauczyciela z pasją, któremu przyjemność sprawia telefon o pierwszej w nocy, gdy pojawił się przeciek na flanszy i zagubiony asystent poprosił o pomoc. Praca z nim opierała się na współzawodnictwie i różnicy poglądów, co generowało wiele użytecznych wyników, bo każdy z nas chciał wykazać, że ma rację. A pracowaliśmy dużo. Pamiętam, jak prof. Leszek Michalak w żartach skarżył się, mówiąc, że „Hałas z Durakiewiczem zużywają większość energii elektrycznej Wydziału, bo zawsze świeci się u nich światło”. Z czasem moje relacje z prof. Hałasem zaczęły wykraczać poza sferę zawodową i zostaliśmy przyjaciółmi. Zawsze bardzo doceniałem jego niesamowitą intuicję w rozwiązywaniu trudnych problemów, a także odwagę w wybieraniu nowych kierunków badań.

Jak potoczyła się Pana dalsza kariera zawodowa? Wiem, że na stałe wyjechał Pan z Polski i zamieszkał w Stanach Zjednoczonych.

Po obronie doktoratu w 1998 r. napisałem wnioski do Fundacji na rzecz Nauki Polskiej o stypendium zagraniczne. Wybrałem University of New Mexico w Albuquerque, gdzie znajduje się laboratorium jednego z najlepszych na świecie ekspertów w dziedzinie geochemii izotopowej – prof. Zachary’ego Sharpa. Do USA wyjechaliśmy całą rodziną, z żoną Anną i synem Jasiem, który właśnie skończył pierwszą klasę szkoły podstawowej.

W Albuquerque zajmowałem się badaniem składu izotopowego emalii zębowej dinozaurów. W trakcie pobytu dostałem e-mail od prof. Ala Arko z Los Alamos National Laboratory (LANL). Los Alamos to mała miejscowość między górami Jemez a doliną Rio Grande, około godziny jazdy na północ od Albuquerque, w której od czasów Projektu Manhattan (1942–1945) do dzisiaj

prowadzone są prace naukowe związane z obronnością i innymi zagadnieniami o strategicznym znaczeniu dla USA. Prof. Arko był wówczas szefem grupy fotoemisji i poszukiwał kogoś do budowy nowego instrumentu: Laser Plasma Light Source, gdzie źródłem promieni ultrafioletowych do fotoemisji jest plazma generowana przez laser dużej mocy. Pojechałem do Los Alamos, wygłosiłem referat i niemal od razu dostałem zaproszenie do współpracy. Za zgodą Fundacji skróciłem pobyt w Albuquerque do ośmiu miesięcy i przenieśliśmy się do Los Alamos. Po krótkim okresie pracy jako Director’s Funded Postdoc zaproponowano mi stały etat naukowy, który chętnie przyjąłem.

W ten sposób krótki wyjazd niespodziewanie przekształcił się w wieloletni pobyt. Praca w Los Alamos, zwłaszcza badania struktury elektronowej i fizyki powierzchni materiałów radioaktywnych takich jak uran i pluton, była pod każdym względem fascynująca, motywująca i dawała mi szansę rozwoju poprzez dostęp do unikalnych urządzeń, infrastruktury i zaplecza badawczego. Po zbudowaniu LPLS zacząłem regularnie korzystać z synchrotronów w USA i Europie, równocześnie prowadząc badania plutonu na miejscu. Los Alamos jest miejscem szczególnym – oprócz przepięknej przyrody mieszka tam największa na świecie liczba osób z doktoratem w przeliczeniu na metr kwadratowy. Dzięki temu nie było takiego problemu naukowego, który musiałem rozwiązywać samodzielnie – zawsze w pobliżu znalazł się ekspert chętny do pomocy. Tak nawiązałem liczne współprace naukowe i przyjaźnie z wybitnymi naukowcami, wiele z nich trwa do dziś.

Obecnie pełni Pan funkcję dyrektora jednego z programów National Science Foundation. Czym zajmuje się Pan w swojej pracy?

Po około 14 latach w Los Alamos zdecydowałem, że czas na zmianę. Mój wuj, Tadeusz Stachowicz, zwykł mawiać, że nie powinno się pozostawać w jednym miejscu dłużej niż pięć lat. Dlatego gdy pojawiła się możliwość aplikowania o stanowisko dyrektora Programu Fizyki Ciała Stałego w National Science Foundation, wysłałem swoje CV i zostałem zaproszony na całodzienną *interview*, a pod koniec dnia zaproponowano mi pracę, którą wykonuję już od ponad 10 lat.

Praca w NSF polega na zarządzaniu i tworzeniu nowych programów w zakresie finansowania nauki

i edukacji. Odbywa się to w ścisłej współpracy ze środowiskiem fizyków w USA, z Białym Domem, który kreuje politykę naukową kraju, i ze społeczeństwem, które jest beneficjentem działalności NSF. Oprócz zarządzania strumieniem napływających wniosków o finansowanie badań moja praca wiąże się z licznymi podróżami do głównych beneficjentów. Dzięki temu miałem okazję odwiedzić wszystkie większe i wiele pomniejszych ośrodków fizyki w USA: od CalTech, Berkeley, Stanford University na zachodzie do Princeton, MIT, Harvard na wschodzie, University of Florida czy University of Texas na południu, a także University of Wisconsin i University of Chicago na północy.

Szczególnie bliska mojemu sercu jest misja powiększenia dostępu do wiedzy, edukacji i technologii dla ludzi wykluczonych z głównego nurtu finansowania nauki, takich jak mniejszości narodowe i rasowe, osoby o niskich dochodach, bez dostępu do wykształcenia na wysokim poziomie, osoby podejmujące studia jako pierwsze w historii całej rodziny itp. Wykluczenie ma wymiar osobisty, ale też pojawia się na poziomie instytucjonalnym, ponieważ większość uczelni wyższych w USA jest mocno niedofinansowana, zwłaszcza gdy chodzi o nowoczesne technologie związane np. z zastosowaniami mechaniki kwantowej w komputerach kwantowych, funkcjonalnych materiałach kwantowych czy komunikacji kwantowej. Stąd w dodatku do zarządzania Programem Fizyki Ciała Stałego o rocznym budżecie około 30 mln dol. stworzyłem od podstaw program ExpandQISE o budżecie całkowitym około 100 mln dol. (na 3 lata), służący budowaniu „masy krytycznej” nauki i edukacji w uczelniach niedofinansowanych, oraz program Q-AMASE-i (o budżecie całkowitym 55 mln dol.), który pozwala zbudować infrastrukturę do przyspieszonego odkrywania i wdrażania nowych materiałów kwantowych. Zajmowałem się też tworzeniem wielu pomniejszych programów dotyczących np. wdrażania fizyki kwantowej w szkołach podstawowych i średnich, badań splątania cząstek Majorany do przyszłych zastosowań w kwantowych komputerach topologicznych albo stosowania technologii blockchain w edukacji.

Poza licznymi zawodowymi obowiązkami znajduje Pan czas jeszcze na dość nietuzinkowe hobby. Proszę opowiedzieć o tym coś więcej.

To prawda, uwielbiam pracować w drewnie. Mam małą obrabiarkę, na której wykonuję miski z różnych rodzajów drewna. Dodatkowo od czasów licealnych, kiedy należałem do zespołu muzycznego, lubię grać na gitarze basowej – w tym przypadku brak umiejętności łatwo mogę nadrobić zwiększeniem głośności. W ostatnich latach jednak najwięcej wolnego czasu spędzam w ogrodzie, a moje pomidory i papryczki chili w tym roku wspaniale się udały.

Nasza rozmowa odbywa się w roku jubileuszu 80-lecia UMCS. Czego w związku z tym chciałby Pan życzyć swojej Alma Mater na kolejne lata funkcjonowania?

Najpierw chciałbym zwrócić uwagę na książkę *80 lat Matematyki i Fizyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej*, która niedawno wpadła mi w ręce. Dla każdego zainteresowanego historią matematyki i fizyki na UMCS stanowi ona świetne źródło informacji. Składam wielkie gratulacje moim koleżankom i kolegom, którzy przyczynili się do powstania tej publikacji.

Jubileusz 80-lecia UMCS jest radosną okazją do wspomnień i planowania. Pamiętam, jak w latach 90. zajmowałem się z ówczesnym doktorem, a dziś rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim analizą izotopową próbek z torfowisk. Współpraca dwóch, wydawałoby się zupełnie odmiennych dziedzin nauki: fizyki i geografii była dla nas źródłem wielkiej satysfakcji, gdy odkrywaliśmy razem tajemnice paleoklimatyczne zakłete w osadach węglanowych.

To właśnie ilustruje się UMCS, który jest uczelnią zdolną do szybkiego generowania wszelkich możliwych kombinacji owocnej interdyscyplinarnej współpracy. UMCS potrafi reagować na ciągle zmieniające się wyzwania, posiada tradycje doskonałej edukacji na najwyższym światowym poziomie, jest miejscem spotkań wzajemnie wzbogacających się kultur oraz intelektualnym silnikiem rozwoju całego regionu.

W jubileuszowym roku życzę naszemu 80-latkowi, aby pozostał generatorem doskonałości poprzez akceptację różnorodności i stwarzanie warunków do rozwoju, gdzie każdy adept nauki i edukacji znajdzie swoją drogę i zbuduje fundament sukcesu. A moim koleżankom i kolegom oraz wszystkim studentom UMCS życzę wytrwałości i pogody ducha, zwłaszcza w tych trudnych czasach. Maria dała radę, nam też się uda!

Rozmawiała Magdalena Cichońska

Fot. Bartosz Proll

Fot. Michał Płak

Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych

29 listopada odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych i resortowych pracownikom naszego Uniwersytetu zasłużonym w służbie Państwu i społeczeństwu.

W imieniu prezydenta RP Andrzeja Dudy odznaczenia wręczył wojewoda lubelski Krzysztof Komorski.

Na podstawie art. 138 Konstytucji RP postanowieniem Prezydenta RP za zasługi w działalności na rzecz rozwoju nauki Srebrnym Krzyżem Zasługi zostali odznaczeni: dr hab. Katarzyna Kopecka-Piech, prof. UMCS; dr Liliana Węgrzyn-Odzioba; mgr Bartosz Kędracki; dr Justyna Maguś; dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS. Brązowy Krzyż Zasługi otrzymały: prof. dr hab. Iłona Biernacka-Ligęza, prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska i prof. dr hab. Beata Podkościelna.

Za wzorowe i wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej Medal Złoty za Długoletnią Służbę otrzymało 30 pracowników naszej Uczelni, Medal Srebrny – 42, zaś Brązowy – 28.

W uznaniu szczególnych zasług w dziedzinie wynalazczości odznakę honorową „Za Zasługi dla Wynalazczości” od Prezesa Rady Ministrów otrzymali dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS i prof. Beata Podkościelna. Natomiast Medalem Komisji Edukacji Na-

rodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania odznaczonych zostało 38 pracowników naszego Uniwersytetu.

Rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski pogratulował wszystkim wyróżnionym:

„Wielu pracowników Uczelni zostało dziś uhonorowanych (...). To dowód Państwa zasług i wyjątkowych dokonań, które budują dobre imię naszej Alma Mater. Serdecznie gratuluję i jestem z Was niezwykle dumny.

Z kolei wojewoda lubelski Krzysztof Komorski powiedział:

„W imieniu Prezydenta RP, Premiera i Ministra Nauki dziękuję za to, co zrobiliście dla Uczelni, co robicie i co zapewne jeszcze dla niej zrobicie. Macie niezwykle istotny wkład w budowanie krajobrazu akademickiego Lublina (...). Takie uroczystości są okazją do podziękowań, które kierujemy również do pracowników administracyjnych, technicznych. Dziękujemy za to, że współtworzycie UMCS.

Podczas spotkania Rektor wręczył wojewodzie lubelskiemu Krzysztofowi Komorskiemu jubileuszowy medal 80-lecia UMCS.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

„Kryształowa Cegła” dla pływalni UMCS

28 listopada w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie odbyła się XXIII edycja konkursu „O Kryształową Cegłę” na najlepszą inwestycję budowlaną po obu stronach wschodniej granicy Unii Europejskiej. W kategorii Obiekty sportu i rekreacji nagrodzona została inwestycja UMCS – pływalnia Centrum Kultury Fizycznej.

Podczas uroczystej gali pamiątkową statuetkę dla naszej Uczelni odebrała kanclerz Grażyna Elżbieta Fiok. Obecne były także: zastępca kanclerza Renata Bylicka i kierownik Działu Inwestycji i Remontów Iwona Chiniowicz. Wykonawcą inwestycji była firma INS-BUD, której przedstawiciel – Piotr Szymoniuk również uczestniczył w wydarzeniu.

Konkurs „O Kryształową Cegłę” od ponad 20 lat organizuje Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe Lublin. Głównym celem plebiscytu jest pobudzanie aktywności ekonomicznej, gospodarczej i obywatelskiej regionów Europy Wschodniej poprzez promowanie i dokumentowanie działań w zakresie rozwoju regionalnej infrastruktury, budownictwa i architektury.

Warto odnotować, że to już kolejne wyróżnienie dla Uniwersytetu w tym konkursie. Tytułem „Kryształowa Cegła” mogą posługiwać się również m.in.: gmachy Instytutu Pedagogiki, Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, Centrum ECOTECH-COMPLEX czy obiekty Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka, Stołówki Akademickiej „Trójka” i Ośrodka Wypoczynkowego UMCS w Kazimierzu Dolnym.

Budynek pływalni Centrum Kultury Fizycznej zlokalizowany jest na terenie miasteczka akademickiego przy ul. Langiewicza 22 i stanowi część kompleksu sportowego składającego się z trzech sal gimnastycznych i krytego basenu. Przeprowadzony został remont hali basenowej wraz z przebudową zaplecza szatniowo-sanitarnego oraz holem wejściowym CKF.

Prace remontowe objęły przede wszystkim wymianę niecki basenowej ze stali nierdzewnej, przystosowanie układu funkcjonalno-przestrzennego do wymogów bhp i ppoż. oraz wprowadzenie rozwiązań ergonomicznych i funkcjonalnych dostosowujących obiekt do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Budynek został wyposażony m.in. w windę, ponadto wydzielono pomieszczenia szatniowo-sanitarne przeznaczone dla

Archiwum pływalni

Fot. Barbara Proń

osób z niepełnosprawnościami, a na pływalni zamontowano podnośnik. Ponadto wymieniono okładziny ścienne, podłogowe i sufitowe w obrębie holu głównego, węzłów sanitarnych oraz szatni, a także wykonano instalację wentylacyjną, wodno-kanalizacyjną, hydrantową i elektryczną. W przestrzeni holu głównego została wydzielona szatnia otwarta dla osób korzystających z pływalni oraz zamontowano Elektroniczny System Obsługi Klienta.

Katarzyna Skątecka

UMCS odpowiedzialnym i przyjaznym pracodawcą

8 listopada podczas uroczystej gali 9. edycji programu „Odpowiedzialny i Przyjazny Pracodawca” kanclerz UMCS Grażyna Elżbieta Fiok odebrała nagrodę specjalną dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

UMCS został wyróżniony za szczególne zaangażowanie w tworzenie przyjaznego środowiska pracy oraz budowanie oszczędności swoich pracowników poprzez efektywne wdrożenie Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK). Szczególną uwagę jury konkursu zwróciła wysoka partycypacja pracowników Uczelni w programie. Po odebraniu nagrody kanclerz Grażyna Fiok powiedziała:

„W imieniu władz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, całej społeczności akademickiej i własnym chciałabym z tego miejsca bardzo podziękować za to wyjątkowe wyróżnienie. Nagroda wspaniale wpisana się w obchodzony w tym roku jubileusz 80-lecia Uczelni. UMCS jako laureat programu „Odpowiedzialny i Przyjazny Pracodawca” to dla mnie, jako osoby pełniącej funkcję kanclerza, ogromna duma i radość. Cieszę się, że zostały docenione nasze starania w związku z wdrożeniem PPK na Uczelni. Muszę przyznać, że nie było to łatwe zadanie, ponieważ UMCS to jeden z największych pracodawców w Lublinie i regionie. Nagroda, którą dziś otrzymujemy, jest ukoronowaniem naszych wysiłków związanych z wprowadzeniem na Uczelni PPK. Nie otrzymalibyśmy jej, gdyby nie zaangażowanie

i współpraca władz Uniwersytetu, pracowników Centrum Kadrowo-Płacowego i instytucji finansowej Goldman Sachs Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., która wspierała Uczelnię w pracach wdrożeniowych.

Zdjęcie: www.umcsppk.pl

Uroczysta gala programu „Odpowiedzialny i Przyjazny Pracodawca” odbyła się w Centralnym Domu Technologii przy ul. Kruczej 50 w Warszawie. Podczas wydarzenia naszą Uczelnię wraz z Panią Kanclerz reprezentowała Marta Głębička – kierownik Biura Płac w Centrum Kadrowo-Płacowym.

Katarzyna Skątecka

Sukces UMCS w Konkursie Nagród Środowiska Studenckiego „Pro Juvenes”

Nasz Uniwersytet został wyróżniony w tegorocznym Konkursie Nagród Środowiska Studenckiego „Pro Juvenes”, będącym inicjatywą Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej. Jego celem jest promowanie aktywnych studentek i studentów oraz ich inicjatyw, a także podkreślanie zasług osób i podmiotów przyjaznych studentkom i studentom i wspierających potencjał młodych ludzi.

W tegorocznej edycji Konkursu UMCS triumfował w kategorii Inicjatywy społeczne (Uczelnia bez granic) za wydarzenie Trivia Night: Professors vs Students oraz w kategorii Student artysta, w której zwyciężyła Paulina Jamrozik – skrzypaczka, altowiolistka, kompozytorka i animatorka kultury. W działalności artystycznej udowadnia, że muzyka łączy i może tworzyć niezwykle silne więzi.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Wydział Artystyczny

Sukcesy

16 listopada absolwent Wydziału Artystycznego Włodzimierz Maciejczyk otrzymał nagrodę „Żurawie – Lubelskie Wyróżnienia Kulturalne” w kategorii Obraz. Wręczenie nagród odbyło się w ACKiM UMCS Chatka Żaka. „Żurawie” to coroczna nagroda dla młodych twórców i animatorów kultury, promująca najciekawsze lubelskie osobowości kulturalne młodego pokolenia.

Konferencje

W dn. 15–16 listopada w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbyła się Wschodnia Konferencja Designu „East Creative” – jedyne spotkanie we wschodniej Polsce łączące projektantów i twórców sektora kreatywnego, przedsiębiorców, edukatorów, naukowców, społeczność lokalną oraz władze samorządowe. Celem wydarzenia była wymiana doświadczeń i dyskusja o roli przemysłów kreatywnych w odpowiadaniu na zmieniające się potrzeby społeczeństwa. Współtwórcą konferencji jest mgr Michał Ćwiek.

Wystawy

1 listopada w Galerii Milorad Bata Mihajlović, Kulturni Centar Pančeva w Serbii odbył się wernisaż wystawy dr. hab. Krzysztofa Bartnika, prof. UMCS, Petry Jovanovskiej oraz Slađany Matić Trstenjak pt. „Krug i kvadrat V”. Wystawa była czynna do 22 listopada.

6 listopada w Galerii Sztuki UMCS odbył się wernisaż wystawy prof. dr. hab. Jana Ferenca, stanowiący uhonorowanie 45-letniego dorobku artystycznego Profesora. Patronat honorowy nad wystawą objął rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

15 listopada w Lubelskich Zakładach Tytoniowych odbył się pokaz mappingu „W Nowym Kinie”, zaprojektowanego przez mieszkańców Lublina. Wydarzenie powstało z inicjatywy Stowarzyszenia Anthill, Wydziału Artystycznego UMCS, Lubelskich Zakładów Tytoniowych oraz Tytonie.art. W ramach projektu „W Nowym Kinie” przeprowadzono też warsztaty: z zakresu edu-

kacji środowiskowej (bioróżnorodność i jej rola w mieście) – spotkanie z mgr. inż. Pawłem Adamcem z Instytutu Matematyki, Informatyki i Architektury Krajobrazu KUL; ze storytellingu (edukacja w zakresie prezentowania i budowania ciekawego scenariusza i przekazywania treści) z Barbarą Wybacz – kulturoznawczynią, ekspertką od komunikacji, od 10 lat związaną z UMCS; z projektowania animacji – cykl spotkań z twórcą cyfrowych sztuk wizualnych mgr. szt. Pawłem Łuciukiem z Wydziału Artystycznego UMCS i przygotowanie pokazów multimedialnych na elewację.

16 listopada w Galerii KONT, Centrum Europejskim, Galerii Wydziału Artystycznego, Pracowni 15, na TARASIE SZTUKI, patio, w holu oraz na korytarzach i terenie zielonym wokół obiektu zaprezentowano wystawę pt. „PROJEKT ZANA 11”. Kuratorami wystawy byli dr hab. szt. Małgorzata Gorzelewska-Namiota oraz prof. dr hab. Jan Gryka. Udział w niej wzięli studenci, doktoranci i pracownicy WA UMCS.

28 listopada w Galerii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie odbyło się 8. Międzynarodowe Forum Artystyczne 2024 „na papierze bez granic...”. Organizatorem był Instytut Sztuk Pięknych UMCS, a współorganizatorem WBP w Lublinie. Kuratorami wystawy byli: prof. dr hab. Jan Ferenc, dr Sławomir Plewko i dr Robert Rabiej.

Wyjazdy

23 listopada w Domu Kultury Polskiej w Wilnie odbył się koncert dr Anny Michałowskiej z towarzyszeniem zespołu w składzie: Agnieszka Derlak, Michał Iwanek, Piotr Budniak. Artyści zaprezentowali repertuar składający się z utworów pochodzących z najnowszej autorskiej płyty dr A. Michałowskiej *Back to the Trees*. Koncert został zorganizowany w ramach XI Dni Kultury Polskiej w Wilnie, przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Absolwentki kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej: Karolina Drapała (obecnie II dyrygent Chóru Akademickiego UMCS) i Kateryna Kaliniak (obecnie II dyrygent Chóru Akademickiego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie) wraz z prof. dr hab. Teresą Krasowską wzięły udział w prestiżowym Międzynarodowym Seminarium dla Dyrygentów Chóralnych

w Hiszpanii. Wydarzenie odbyło się w dn. 13–17 listopada w Lloret de Mar, Montserrat i Barcelonie.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 20 listopada nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr. Wojciechowi Sokołowskiemu. Temat pracy: „Ocena zdolności endofitów bakteryjnych z rodzajów *Methylobacterium* i *Micromonospora* do realizacji mechanizmów promujących wzrost roślin *in vitro* oraz *in planta*”. Promotor: dr hab. Sylwia Wdowiak-Wróbel, prof. UMCS, promotor pomocniczy: dr Monika Marek-Kozaczuk. Recenzenci: dr hab. Anna Gałązka, prof. IUNG-PIB (Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Puławach), dr hab. Agnieszka Kalwasińska, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz dr hab. Ewa Król, prof. UP (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie).

Sukcesy

Zespół z Instytutu Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN w Lublinie w składzie: dr hab. Katarzyna Szewczuk-Karpisz, dr Agnieszka Tomczyk, dr Katarzyna Grygorczuk-Płaneta, mgr Sylwia Kukowska, dr hab. Iwona Komaniecka (Katedra Genetyki i Mikrobiologii UMCS) otrzymał wyróżnienie od Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN za dokonanie naukowe pt. „Nowe modyfikatory sorpcyjne do immobilizacji zanieczyszczeń w glebie”.

Wydarzenia

13 listopada odbył się Dzień Studenckich Kół Naukowych Wydziału Biologii i Biotechnologii. W wydarzeniu wzięli udział członkowie i opiekunowie wszystkich aktywnych kół naukowych, kierownicy oraz goście z zaprzyjaźnionych wydziałów. Swoją obecnością zaszczyliła nas prorektor prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oraz władze Wydziału Chemii: dziekan dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS oraz prodziekan dr hab. Konrad

Terpiłowski, prof. UMCS. Koła prezentowały swoje aktywności na stoiskach oraz w równoległej sesji wykładowej. Odbył się również konkurs „Pokemon czy związek chemiczny?”, który poprowadził dr Artur Nowak.

Wydział Ekonomiczny

Sukcesy

28 października w Klubie Bankowca w Warszawie odbyło się spotkanie Koordynatorów Programu Edukacyjnego Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, poświęcone podsumowaniu 15-lecia funkcjonowania Programu. Spotkanie było jednym z wydarzeń Krajowego Forum Edukacji Ekonomicznej i wpisuje się w obchody Roku Edukacji Ekonomicznej. Przy tej okazji organizatorzy Programu NZB wyróżnili najaktywniejszych koordynatorów reprezentujących wybrane uczelnie. Wśród osób wyróżnionych za szczególne zaangażowanie i aktywne wspieranie Programu znalazła się dr hab. Anna Korzeniowska, prof. UMCS.

Dr hab. Jolanta Szolno-Koguc, prof. UMCS została powołana w skład Rady ds. Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania. Akt powołania 5 listopada wręczył podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Jarosław Neneman. Rada, będąca niezależnym organem doradczym, pełni kluczową rolę w opiniowaniu zasadności stosowania ogólnej klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania oraz środków ograniczających korzyści wynikające z umów w sprawach indywidualnych. Skład Rady obejmuje przedstawicieli Naczelnego Sądu Administracyjnego, uczelni wyższych, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, doradców podatkowych, Rady Dialogu Społecznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Dr hab. Robert Zajkowski, prof. UMCS dołączył do Rady Naukowej Związku Rzemiosła Polskiego przy Prezesie ZRP. Rada, której przewodniczy dr hab. Roman Sobiecki, prof. SGH, skupia wybitnych ekspertów z obszarów nauki, biznesu i technologii. Celem jej działalności jest wspieranie rozwoju polskiego rzemiosła poprzez edukację technologiczną, wdrażanie innowacji i rozwój młodych specjalistów.

Konferencje

15 listopada w formule hybrydowej odbyła się „The 13th Asia-Pacific International Conference – Navigating Global Risks: The Role of Cooperation in the Indo-Pacific’s Future”. Wydarzenie zgromadziło ekspertów z Polski i zagranicy, którzy omawiali kluczowe wyzwania w obszarze współpracy gospodarczej, politycznej i środowiskowej. Organizatorem konferencji była Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej przy wsparciu krajowych i międzynarodowych instytucji naukowych. Podczas sesji plenarnej eksperci omawiali kluczowe zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa gospodarczego, politycznego i środowiskowego w regionie Indo-Pacyfiku. Natomiast online dyskutowano m.in. o polityce Francji wobec Azji-Pacyfiku, relacjach handlowych UE – Chiny oraz inicjatywach wspierających globalne łańcuchy dostaw.

Wydarzenia

21 listopada odbyło się Instytutowe Seminarium Naukowe pt. „Dlaczego państwa się bogacą? – wokół poglądów tegorocznych noblistów z ekonomii”, zorganizowane przez Katedrę Polityki Gospodarczej i Regionalnej. Dr Grzegorz Kwiatkowski przybliżył kontekst przyznania nagrody Daronowi Acemoglu, Simonowi Johnsonowi i Jamesowi Robinsonowi za ich przełomowe badania nad rolą instytucji w rozwoju gospodarczym. Wyjaśnił także specyfikę i znaczenie Nagrody Banku Szwecji, często określanej mianem „nekonomicznego Nobla”. Dr Stefan Sękowski zaprezentował analizę polskiej transformacji ustrojowej w świetle teorii laureatów, koncentrując się na koncepcji „wąskiego korytarza”, a dr Łukasz Jasiński omówił spojrzenie szkoły austriackiej na tegorocznych laureatów Nagrody.

12 listopada odbyła się debata pt. „Prywatyzacja kontra kapitalizm interesariuszy i państwowych czempionów”, zorganizowana przez dziennik „Rzeczpospolita” oraz Towarzystwo Ekonomistów Polskich (TEP) w ramach cyklu „Gospodarka ma głos”. W wydarzeniu wziął udział dr hab. Piotr Kozarzewski, prof. UMCS. Debata poprowadził red. Krzysztof Adam Kowalczyk. Dyskusja dotyczyła dylematów współczesnej gospodarki, w tym roli prywatyzacji, modelu kapitalizmu interesariuszy oraz znaczenia państwowych przedsięwzięć w gospodarce.

Goście

13 listopada odbył się wykład gościnny prof. Sang Chul Parka (Tech University of Korea) pt. „EU’s Enlargement Policy and Candidate Countries: Is Global South Challenges or Opportunities for the EU”. Dotyczył oceny obecnej sytuacji oraz przyszłości procesu rozszerzenia UE. Podczas wykładu Profesor omówił nie tylko możliwości i korzyści wynikające z rozszerzenia, takie jak wzrost gospodarczy czy stabilizacja polityczna w Europie, ale także wskazał wyzwania, przed jakimi stoi UE.

Wyjazdy

Dr hab. Aleksandra Kowalska, prof. UMCS z Katedry Mikroekonomii i Ekonomii Stosowanej w ramach pobytu naukowo-dydaktycznego w Grecji (10–23 listopada) prowadziła trzydniowe warsztaty „Academic Writing” na Hellenic Mediterranean University, zorganizowane przez dr. Konstantinosa Petridisa, dyrektora Biura Stosunków Międzynarodowych HMU. Warsztaty służyły rozwojowi współpracy w ramach sieci ATHENA. Prof. A. Kowalska prowadziła także badania naukowe nt. zrównoważonych zachowań konsumenta na rynku żywności we współpracy z prof. Grigoriem Emvalomatisem z Department of Economics, opiekunem jej stażu naukowego na University of Crete w Rethymno.

Spotkania

26 listopada w Lubelskim Domu Technika odbyło się spotkanie z dr. Stefanem Sękowskim z Instytutu Ekonomii i Finansów, autorem książki *Renta polityczna w teorii ekonomicznej i historii gospodarczej*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa UMCS.

Wydział
Filologiczny

Doktoraty

29 października odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Marty Gajęckiej pt. „Leksyka turystyczna we współczesnym języku polskim i bułgarskim”, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Petara Sotirowa, prof. UMCS. Recenzentki: dr hab. Julia Mazurkiewicz-Sułkowska, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki) oraz dr hab. Joanna

Mleczek, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 13 listopada nadała mgr Marcie Gajęckiej stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

30 października miała miejsce publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Łukasza Maja pt. „Zachowania komunikacyjne osób z zespołem Aspergera”, przygotowanej pod kierunkiem dr. hab. Tomasza Woźniaka, prof. UMCS. Recenzentki: dr hab. Katarzyna Kaczorowska-Bray, prof. UG (Uniwersytet Gdański) oraz dr hab. Olga Przybyli, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 13 listopada nadała mgr. Łukaszowi Majowi stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

8 listopada odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Vitalija Emelianenkova pt. „Metaforyczna leksyka sztuki choreograficznej w języku rosyjskim, polskim i bułgarskim”, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Petara Sotirowa, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Iliana Genew-Puhalewa, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Andrzej Charciarek (Uniwersytet Śląski) oraz dr hab. Dejan Ajdačić, prof. UG (Uniwersytet Gdański). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 13 listopada nadała mgr. Vitalijowi Emelianenkowowi stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

Sukcesy

Poeta Roger Robinson został nominowany do Nagrody Literackiej Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności 2026 wraz z tłumaczem swojej poezji – dr. Bartoszem Wójcikiem z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Rozstrzygnięcie aktualnej edycji odbywającego się co dwa lata konkursu nastąpi wiosną 2026 r.

22 listopada ukraińscy z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego otrzymali prestiżowe nagrody od prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka. Prof. dr hab. Feliks Czyżewski i dr hab. Marek Olejnik zostali wyróżnieni Medalem „Zasłużony dla Miasta Lublin” za zasługi w obszarze kultury i szkolnictwa wyższego, a także za działalność na rzecz promocji Lublina i regionu lubelskiego w kraju i za granicą. Dr hab. Agnieszka Dudek-Szumigaj została odznaczona Medalem Prezy-

denta Miasta Lublin za aktywność na rzecz promocji Lublina w zakresie nauki i edukacji oraz udział w programie „Lubelski Most”, sprzyjającym adaptacji społecznej i integracji mieszkających tu obcokrajowców.

Konferencje

W dn. 9–11 listopada odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Multimodalność: konteksty, funkcje, wymiary”, zorganizowana przez dr hab. Joannę Pędzisz, prof. UMCS z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Konferencja w formule dyskusji panelowych towarzyszyła 28. Międzynarodowym Spotkaniom Teatrów Tańca w Lublinie. Była finansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu „Przestrzenie Sztuki – Taniec”.

W dn. 14–15 listopada w konferencji naukowej „Wstyd w literaturze. Transfer – recepcja – przekład”, zorganizowanej przez Instytut Literaturoznawstwa Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, wzięli udział pracownicy Katedry Germanistyki: dr hab. Jolanta Pacyniak, prof. UMCS z referatem „Schamgefühle und ihre Entstehungsmechanismen in *Schwarzes Herz*” oraz Jasmina Kuhnkes i dr Konrad Łyjak z referatem „Der Einfluss von Alkohol auf das Schamgefühl am Beispiel der Romane *Der Trinker* von Hans Fallada, *Zum starken Engel* von Jerzy Pilch und *König Alkohol* von Jack London”.

Spotkania

4 listopada w Auli Małej Wydziału Filologicznego odbyła się debata oksfordzka pt. „Granice i przywództwo: debata na temat imigracji w USA” będąca efektem międzywydziałowej współpracy Centrum Studiów Amerykańskich, Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Koła Naukowego Anglistów oraz Koła Naukowego Debat Oksfordzkich. Temat dotyczył wyzwań związanych z polityką imigracyjną oraz globalnym przywództwem Stanów Zjednoczonych. Spotkanie zorganizowano w ramach projektu Erasmus+ „MigraMedia”.

12 listopada w Teatrze Starym w Lublinie odbyła się debata dotycząca aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w USA „Na Zachodzie bez zmian? Czyli co z tymi Stanami?” w ramach cyklicznych spotkań „Bitwa o kulturę”. W debacie z reporterkami i autorkami książek Ewą Winnicką i Katarzyną Surmiak-Domańską wzięła

udział dr Ewa Antoszek z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki, autorka artykułów poświęconych kwestii granic, migracji i tożsamości etnicznych, obecnie liderka projektu „MigraMedia” na UMCS, badającego reprezentacje migracji w mediach.

21 listopada odbył się wykład gościnny dr Birgit Krehl z Instytutu Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie pt. „Polnische Lyrik und ihre Übersetzungen ins Deutsche im 21. Jahrhundert” dla studentów polsko-niemieckich studiów kulturowych i translatorskich oraz studentów germanistyki i lingwistyki stosowanej.

26 listopada odbył się wykład Jenny Przybysz, etnomuzykologa i doktorantki z Uniwersytetu Stanforda, pt. „Cultural Institutions in Cross-cultural Exchanges and Reception of Black Music in Poland”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez dr Edytę Frelik z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki oraz dr. Bartosza Wójcika z Katedry Lingwistyki Stosowanej.

Wydział Filozofii i Socjologii

Konferencje

W dn. 21–22 listopada na Wydziale odbyła się II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kultura ma znaczenie. Minione, obecne i przyszłe”, zorganizowana przez Katedrę Badań nad Kulturą i Komunikacją UMCS oraz Katedrę Komunikacji Wizualnej i Nowych Mediów KUL. Celem wydarzenia była interdyscyplinarna refleksja i dyskusja nad mechanizmami zjawisk kulturowych oraz generowaną przez nie dynamiką przemian życia społecznego. W konferencji udział wzięli naukowcy oraz studenci z kilkunastu ośrodków badawczych w Polsce. Zorganizowano sesję plenarną „Wartość kultury – wartości w kulturze”, trzy panele tematyczne: „Wielokulturowość w obliczu polikryzysu”, „Media w kulturze – kultura w mediach”, „Kultura – stare i nowe odłony” oraz sesję studencką. Patronat honorowy nad konferencją sprawowali: Rektor UMCS, Rektor KUL, Prezydent Lublina, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, a patronami medialnymi byli: TVP3 Lublin oraz Polskie Radio Lublin.

Prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski, na zaproszenie Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego, 12 listopada prowadził seminarium pt. „Jakość życia – jakość zdrowia. Perspektywa socjologiczna”. Był też moderatorem panelu pt. „Społeczne uwarunkowania zdrowia”. Cykl szkoleń skierowany był do pracowników administracji samorządowej oraz liderów organizacji samorządowych z terenu województwa mazowieckiego.

Na zaproszenie Komitetu Naukowego Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Kobiety i Medycyna”, zorganizowanej przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Proces kształtowania się naukowej tożsamości polskiej socjologii medycyny. Wybrane przykłady wkładu Magdaleny Sokołowskiej (1922–1989) w historyczny rozwój subdyscypliny”. Osobną częścią konferencji była dyskusja panelowa dotycząca monografii prof. W. Piątkowskiego pt. *From Medicine to Sociology. Health and Illness in Magdalena Sokołowska's Research Conceptions*, Peter Lang Verlag, Berlin 2020 (reedycja w 2024 r.).

W ramach uroczystości związanych z 60-leciem istnienia polskiej socjologii zdrowia i medycyny 22 listopada w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie została zorganizowana jubileuszowa sesja naukowa pt. „60-lecie socjologii zdrowia i medycyny w Polsce. Aplikacyjny wymiar prowadzonych badań i refleksji teoretycznych”. Wykład inauguracyjny pt. „Społeczna i poznawcza tożsamość socjologii medycyny w perspektywie Magdaleny Sokołowskiej. Próby testowania socjologii stosowanej” wygłosił prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski.

Wydział Historii i Archeologii

Doktoraty

20 listopada odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Roberta Małka pt. „Apelacja Lubelska w latach 1917–1939. Portret zbiorowy sędziów zawodowych”. Promotor: dr hab. Krzysztof Latawiec, prof. UMCS.

Recenzenci: dr hab. Jacek Legieć, prof. UJK (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) i dr hab. Sebastian Piątkowski (IPN Oddział w Lublinie, Delegatura w Radomiu).

20 listopada odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Michała Wójciuka pt. „Żydzi i chrześcijaństwo w Lublinie w dobie saskiej”. Promotor: prof. dr hab. Henryk Gmiterek. Recenzenci: prof. dr hab. Adam Kaźmierczyk (Uniwersytet Jagielloński) i dr hab. Anna Michałowska-Mycielska, prof. UW (Uniwersytet Warszawski).

Sukcesy

20 listopada w Warszawie odbyło się inauguracyjne posiedzenie Rady Archiwalnej w kadencji 2024–2027. W jej skład Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał dr. hab. Marka Konstankiewicza, prof. UMCS. Licząca 15 członków Rada Archiwalna jest organem doradczym Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w sprawach dotyczących kierowania podległymi mu archiwami państwowymi, nadzorowania działalności archiwalnej i prowadzenia współpracy międzynarodowej w zakresie spraw archiwalnych.

Wyjazdy

19 listopada dr Renata Lesiakowska gościła na Uniwersytecie Helmuta Schmidta w Hamburgu, gdzie w ramach spotkań organizowanych przez Fakultät für Geistes- und Sozialwissenschaften / Geschichte Ost- und Ostmitteleuropas wygłosiła wykład pt. „Die Assimilation der Deutschen in die polnische Gesellschaft in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts”.

Spotkania

20 listopada w Sali Obrad Rady Wydziału odbyło się spotkanie autorskie z dr. Konradem Grocheckim, absolwentem archeologii (2008) i historii (2009) UMCS, pracownikiem Muzeum Regionalnego w Krasnymstawie oraz Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju, specjalizującym się w archeologii i historii średniowiecza oraz wczesnej nowożytności. Publikacja pt. *Grobowiec Orzechowski na Wzgórzu Ariańskim koło Krasnostawu. Miejsce pamięci w kontekście historycznym i kulturowym* to zaktualizowana wersja dysertacji doktorskiej dr. K. Grocheckiego, która została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Pleszczyńskiego.

Instytut Historii UMCS oraz Uniwersytet Bundeswehry w Hamburgu zorganizowały prelekcję mgr Halyny Roshchyny pt. „Die ukrainische Pfadfinderorganisation »Plast« und ihre Rolle im nation-building der Ukraine in der Zwischenkriegszeit” („Ukraińska organizacja skautingowa »Plast« i jej rola w budowaniu narodowości w Ukrainie w okresie międzywojennym”). Wydarzenie, które odbyło się 26 listopada w Instytucie Historii, spotkało się z dużym zainteresowaniem. Tłumaczenie na język polski zapewniła Katedra Lingwistyki Stosowanej Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa.

Naukowcy w mediach

7 listopada prof. dr hab. Robert Litwiński był gościem TVP3 Lublin, gdzie wziął udział w programie „Mięgo popołudnia”. Przedstawił widzom wiele informacji na temat Narodowego Święta Niepodległości.

7 listopada dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS wystąpił w audycji „Gość Panoramy”, gdzie opowiedział o Tymczasowym Rządzie Ludowym Republiki Polskiej.

Dr hab. Waldemar Kozyra, prof. UMCS wziął udział w audycji Polskiego Radia Lublin poświęconej pierwszemu wojewodzie lubelskiemu Stanisławowi Moskalewskiemu.

Wydział Matematyki,
Fizyki i Informatyki

Wydarzenia

19 listopada prodziekan dr hab. Beata Bylina, prof. UMCS wraz z dr. Markiem Gorgolem uczestniczyli w szkolnym Festiwalu Explory 2024, który odbył się w Zespole Szkół Elektronicznych w Lublinie. Dr M. Gorgol pełnił funkcję członka jury, oceniając projekty młodych naukowców. Festiwal Explory to wyjątkowa inicjatywa wspierająca rozwój pasji, kreatywności i innowacyjności wśród uczniów szkół średnich.

20 listopada na Wydziale odbyły się Targi Pracy. W wydarzeniu wzięły udział firmy takie jak Orange, Qodeca, Santander, Infinite oraz Biuro ds. Osób z Niepełno-

sprawnościami i Wsparcia Psychologicznego UMCS. Przedstawiciele firm zaprezentowali oferty pracy, praktyk i staży, a uczestnicy mieli możliwość bezpośrednich rozmów z pracodawcami oraz poznania wymagań poszczególnych firm. Odbyła się również prelekcja firmy Vistra pt. „Kluczowe kompetencje na rynku pracy”.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

Prof. dr hab. Maria Łanczont (emerytowana profesor UMCS i wolontariuszka w Katedrze Geomorfologii i Paleogeografii) oraz prof. dr Jean Poesen (Katedra Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji) zostali uhonorowani godnością członkowską Polskiej Akademii Umiejętności. Prof. M. Łanczont została członkiem czynnym Wydziału Przyrodniczego PAU, a prof. J. Poesen – członkiem zagranicznym.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska została powołana na kolejną kadencję Regionalna Rada Ochrony Przyrody. W jej skład weszli pracownicy Wydziału: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii), który został wybrany na przewodniczącego, oraz dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS (Katedra Hydrologii i Klimatologii).

Dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, został powołany w skład Rządowej Rady Ludnościowej, afiliowanej przy Prezesie Rady Ministrów. Do jej zadań należy m.in. coroczne przedkładanie Radzie Ministrów RP raportów o sytuacji demograficznej kraju, a także inicjowanie prac legislacyjnych oraz badań naukowych w dziedzinie demografii i polityki ludnościowej.

Spotkania

W ostatnim czasie na Wydziale gościło kilka szkół w ramach Programu Szkół Partnerskich UMCS. Byli to uczniowie i nauczyciele z Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach, Powiatowego Centrum Edukacji Zawodowej w Świdniku, IX Liceum Ogólnokształcą-

cego im. Mikołaja Kopernika w Lublinie oraz Zespołu Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Lublinie. Goście uczestniczyli w zajęciach prowadzonych przez dr. Krzysztofa Kałamuckiego, prof. UMCS, dr. Grzegorza Iwanickiego, SKNGWiZK „Kryzysowcy” oraz SKNP „SmartCity”.

Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego po wakacyjnej przerwie wznowił cotygodniowe odczyty. 7 listopada dr hab. Maciej Mendecki, prof. UŚ przedstawił prelekcję „O trzęsieniach ciał niebieskich”, tydzień później dr Kamil Nieścioruk (UP w Lublinie) opowiedział o „Kiszyniowie – półśłodkim brutalu”, a 21 listopada mgr Jacek Podkościelny wygłosił odczyt pt. „Baltoro dream, czyli 200 km wysokogórskiego szczęścia w Karakorum”.

Pracownicy Wydziału prowadzili wykłady w ramach Lubelskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. 6 listopada dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii) wygłosił wykład „Kryzys ekologiczny – nasze działanie, nasza przyszłość”, a 20 listopada dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik (Katedra Hydrologii i Klimatologii) przeprowadziła prelekcję „Dookoła Zatoki Botnickiej, czyli Finlandia i Szwecja kamperem”.

Mgr Jagoda Kasprzak, zesłoroczna absolwentka kierunku turystyka i rekreacja jest założycielką firmy Manufaktura Słodkości. 13 listopada miała okazję opowiedzieć o prowadzeniu swojego biznesu w ramach cyklu wykładów ogólnouniwersyteckich „O biznesie oczami praktyków”, które organizuje dr Bartłomiej Twarowski, prof. UMCS.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Doktoraty

11 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Linkiewicz. Tytuł pracy: „Wybrane korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej”. Promotor: dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr Ewa Trojanowska. Recenzenci: prof. dr hab. Alina Szczurek-Boruta

(Uniwersytet Śląski), prof. dr hab. Jolanta Szempruch (Uniwersytet Rzeszowski) oraz dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski). Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki na posiedzeniu 18 listopada przyjęła uchwałę o nadaniu mgr Patrycji Linkiewicz stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Sukcesy

Instytut Pedagogiki nawiązał współpracę z Fundacją Alpha oraz Uniwersytetem La Trobe w Melbourne. Jej owocem jest udostępnienie bezpłatnej aplikacji mobilnej o nazwie ASDetect. To pierwsza na rynku polskim tego rodzaju aplikacja, która wspiera rodziców i opiekunów w monitorowaniu rozwoju społecznego i komunikacyjnego dzieci. ASDetect bazuje na ponad dekadzie badań przeprowadzonych w Olga Tennison Autism Research Centre na Uniwersytecie La Trobe. Aplikacja obejmuje grupę dzieci w wieku od 11 do 30 miesięcy. Można w niej znaleźć filmy z udziałem dzieci zarówno ze spektrum autyzmu, jak i bez, które wizualizują tematy związane z kluczowymi etapami rozwoju komunikacji społecznej. Koordynatorem współpracy ze strony Uczelni jest dr hab. Anna Prokopiak, prof. UMCS, kierownik Katedry Psychopedagogiki Specjalnej, prezes Fundacji Alpha.

Projekt ogólnopolskiej interdyscyplinarnej konferencji naukowej „Zdrowa Szkoła – Zdrowy Uczeń. W trosce o zdrowe relacje”, zgłoszony do konkursu „Wsparcie konferencji naukowych” w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Doskonała nauka”, został pozytywnie oceniony i zakwalifikowany do finansowania. Dzięki pozyskanym środkom Katedra Pedagogiki i Edukacji Zdrowotnej zorganizuje IV edycję zapoczątkowanego w 2008 r. cyklu konferencji „Zdrowa Szkoła – Zdrowy Uczeń”. Tym razem obrady poświęcone będą kwestii zdrowia psychicznego i edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży. Wniosek przygotowały: dr hab. Agnieszka Buczak i dr Anna Bieganska-Skóra. Kwota dofinansowania: 53 570 zł.

Dr Magdalena Boczkowska z Katedry Metodologii Nauk Pedagogicznych otrzymała finansowanie w ramach konkursu Miniatura 8 NCN na realizację projektu pt. „Skala Czynników Ochronnych Resilience Nauczycieli (Teachers' Protective Factors of Resilience Scale,

TPFRS, autorstwa A. Danilidou, M. Platsidou) – ustalenie właściwości psychometrycznych narzędzia w warunkach polskich”. Budżet projektu wynosi 13 750 zł, a jego celem jest adaptacja i ocena właściwości psychometrycznych narzędzia w polskim środowisku edukacyjnym.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Doktoraty

24 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Joanny Kukier pt. „Kompetencje seniorów w społeczeństwie sieci”. Promotor: dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Małgorzata Łosiewicz (Uniwersytet Gdański), dr hab. Klaudia Cymań-Sosin (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II). Na posiedzeniu 15 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach podjęła uchwałę o nadaniu mgr Joannie Kukier stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk o komunikacji społecznej i mediach.

8 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Zielińskiej pt. „Działalność społeczno-polityczna i twórczość awangardy artystycznej w Polsce międzywojennej na przykładzie Grupy Krakowskiej”. Promotor: prof. dr hab. Henryk Chałupczak. Recenzenci: prof. dr hab. Krystyna Trembicka (UMCS) oraz prof. dr hab. Andrzej Żbikowski (Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego). Na posiedzeniu 22 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji podjęła uchwałę o nadaniu mgr Magdalenie Zielińskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk o polityce i administracji.

14 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Marcina Przecha pt. „Inicjatywa Pasa i Drogi w polityce zagranicznej Chińskiej Republiki Ludowej”. Promotor: dr hab. Agata Ziętek, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Edward Halizak (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Ewa Trojnar, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Dominik Mierzejewski, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki). Na posiedzeniu 22 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji

podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Marcinowi Przecho-
wi stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk o po-
lityce i administracji.

Sukcesy

Dr Przemysław Wiatr z Katedry Teorii Mediów uzyskał
grant NCN w konkursie MINIATURA 8 na realizację
projektu pt. „Susan Sontag – wokół teorii mediów”.
W ramach grantu dr P. Wiatr przeprowadzi kweren-
dę naukową w archiwum Susan Sontag, mieszczącym
się przy Uniwersytecie Kalifornijskim w Los Angeles.

Publikacja pt. *30 Years of the Visegrad Group. Volume 3: The war in Ukraine and the policy of the V4 countries*, wy-
dana pod redakcją dr Eweliny Kancik-Kołtun (Wydaw-
nictwo UMCS, Lublin 2023) została ujęta w bazie da-
nych naukometrycznych Web of Science. Jest to pierwsza
publikacja z UMCS zamieszczona w tej prestiżowej ba-
zie. Na stronach monografii można przeczytać artykuły
autorstwa pracowników INoPiA: dr E. Kancik-Kołtun,
dr. Tomasz Wichy, dr hab. Bożeny Dziemidok-Olszew-
skiej, prof. UMCS i dr Marty Michalczuk-Wlizio. Książka
stanowi wartościowy wkład w najnowsze badania aka-
demickie dotyczące regionalnych skutków wojny oraz
sytuacji politycznej w Europie Środkowo-Wschodniej.

Konferencje

Dyrektor INoKSiM prof. dr hab. Iwona Hofman była
gościem specjalnym pierwszego seminarium naukowe-
go zorganizowanego przez Wydział Nauk o Komuni-
kacji Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krako-
wie. Wydział ten rozpoczął działalność 1 października
2024 r. Seminarium odbyło się 5 listopada i dotyczyło
problemów badawczych i kierunków kształcenia w dy-
scyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

W dn. 18–19 listopada zastępca dyrektora INoKSiM dr Woj-
ciech Maguś uczestniczył w konferencji pt. „Zmiana w me-
diach – media w czasie zmiany”, zorganizowanej przez
Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Medialnej Uniwer-
sytetu Śląskiego. Wygłosił referat „Kto wyjaśnia świat,
a kto go wyjaśnia obecnie?”, poświęcony obecności ko-
mentatorów w głównym programie informacyjnym TVP.

19 listopada dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichma-
nowska, prof. UMCS wzięła udział w międzynarodowo-

wym seminarium online pt. „Specyfika organizacji
pracy naukowej na uczelniach w Ukrainie i Polsce”,
zorganizowanym przez Narodowy Uniwersytet Poli-
technika Lwowska. Wygłosiła wykład pt. „Specyfika
procesu kształcenia na uczelniach w Polsce: rodzaje,
formy i organizacja pracy naukowej”.

Wydarzenia

Na zaproszenie Polskiej Akademii Umiejętności
prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM, wy-
głosiła wykład pt. „Biografistyka w badaniach nauko-
wych i kulturze”. Wykład odbył się 30 października
podczas posiedzenia naukowego Komisji Biograficznej
PAU, której prof. I. Hofman jest członkinią.

5 listopada w formule online dziekan dr hab. Eweli-
na Podgajna, prof. UMCS przeprowadziła seminarium
pt. „Myśl polityczna Wincentego Witosa”. Spotkanie
zostało zorganizowane przez Oddziałowe Biuro Edu-
kacji Narodowej IPN Oddział w Rzeszowie i Podkarpa-
ckie Centrum Edukacji Nauczycieli w Krośnie.

7 listopada dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanow-
ska, prof. UMCS wzięła udział w obchodach 157. roc-
nicy urodzin patronki UMCS, zorganizowanych przez
Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie. Na-
ukowczyni wygłosiła wykład pt. „Maria Skłodowska-
-Curie – symbol wiary w sprawczą moc edukacji i nauki”
i wzięła udział w debacie „Od guwernantki do profesor-
ki – Maria Skłodowska-Curie a edukacja przyszłości”.

12 listopada na Wydziale odbyło się spotkanie autor-
skie z psycholożką i psychoterapeutką Agnieszką Kozak
wokół jej najnowszej książki pt. *Uwięzieni we własnej
głowie. Jak zrozumieć przeszłość i mieć szczęśliwsze ży-
cie*. Rozmowę poprowadziły dr hab. Anita Has-Tokarz,
prof. UMCS z Katedry Informatologii, Bibliologii i Edu-
kacji Medialnej oraz Joanna Chapska z Wojewódzkiej
Biblioteki Publicznej w Lublinie. Spotkanie zostało zor-
ganizowane w ramach programu Dyskusyjny Klub Książ-
ki przez Akademicki DKK działający przy INoKSiM.

21 listopada w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Dy-
plomacji odbył się panel ekspercki pt. „Wodór – zielone
złoto”. We współorganizowanym przez Koło Nauko-
we Stosunków Międzynarodowych wydarzeniu udział

wzięli: Artur Szymczyk (prezes Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie), prof. dr hab. Mariusz Krawiec (Katedra Fizyki Powierzchni i Nanostruktur), dr Justyna Marzec (Katedra Międzynarodowych Stosunków Politycznych) i prof. dr hab. Ryszard Naskręcki (dyrektor Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS). Panel poprowadził dr Grzegorz Gil z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego. Dyskusja dotyczyła m.in. wykorzystania wodoru w transporcie i przemyśle, wyzwań związanych z jego produkcją, magazynowaniem i dystrybucją oraz roli wodoru w dyplomacji energetycznej i współpracy międzynarodowej.

25 listopada w Teatrze Starym w Lublinie odbyło się spotkanie z reżyserką Agnieszką Holland, które było wprowadzeniem do filmu *Zielona granica*. Rozmowę prowadzili prof. szt. film. Natasza Ziółkowska-Kurczuk oraz dr Wojciech Maguś, zastępca dyrektora INoKSiM. Poruszono kwestie dotyczące powstawania scenariusza filmu oraz wykorzystania go do politycznego public relations. Reżyserka opowiadała też o pracy przy polskich i amerykańskich serialach, takich jak *Ekipa* czy *House of Cards*.

27 listopada Naukowe Studenckie Koło Samorządowców zorganizowało spotkanie z dziennikarzami śledczymi, podczas którego rozmawiano o pozaprawnych działaniach mających miejsce w strukturach samorządowych. Gośćmi wydarzenia byli: Anna Gmiterek-Zabłocka – dziennikarka radia TOK FM, Marcin Torz – założyciel portalu Ujawniamy.com, Krzysztof Wiejak – dziennikarz portalu Jawny Lublin oraz Krzysztof Jakubowski – prezes Fundacji Wolności.

Wyjazdy

W dn. 28–29 października kierownik Laboratory of International Memory Studies dr hab. Gueorgui Kassianov, prof. UMCS wziął udział w posiedzeniu Austriacko-Ukraińskiej Komisji Historyków. Komisja opracowała plan działania na najbliższe lata. Jednym z jej zadań jest rozpowszechnianie wiedzy naukowej o historii Ukrainy w przestrzeni niemieckojęzycznej, integracja ukraińskiej historiografii z historiografią zachodnią.

W dn. 8–13 listopada dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS przebywała z wizytą studyjną w Uniwersytecie w Ankarze (Turcja). Redak-

torka działu tematycznego „Kultura i społeczeństwo” czasopisma „Nowa Polityka Wschodnia” zgłębiała wybrane aspekty społeczne związane z sytuacją kobiet w Republice Turcji.

Wydział Prawa i Administracji

Doktoraty

16 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Sylwii Osiczko-Dec. Temat pracy: „Instrumenty ochrony rodziny w prawie pracy”. Promotor: dr hab. Aneta Kowalczyk, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski). Recenzenci: dr hab. Antoni Dral (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa), dr hab. Krzysztof Urbaniak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). 27 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Sylwii Osiczko-Dec stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

14 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Stefaniak. Temat pracy: „Krajowa Rada Sądownictwa. Studium konstytucyjnoprawne”. Promotor: dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Marek Chmaj (Uniwersytet SWPS), dr hab. Anna Rytel-Warzocho, prof. UG (Uniwersytet Gdański). 27 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Katarzynie Stefaniak stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

15 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Karola Kagan. Temat pracy: „Wykrywanie sprawców zabójstw w świetle założeń taktyki kryminalistycznej”. Promotor: dr hab. Adam Taracha, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Kasprzak (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), dr hab. Ryszard Jaworski, prof. WSP (Wyższa Szkoła Prawa we Wrocławiu). 27 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Karolowi Kaganowi stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Konferencje

W dn. 28–29 października na Wydziale Prawa Uniwersytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie odbyła się 7. polsko-węgiersko-chorwacka konferencja naukowa pt. „Legal Regulations in the Time of Polycrisis: Polish, Croatian and Hungarian experiences”. Uczestniczyli w niej prelegenci reprezentujący wydziały prawa UMCS, Uniwersytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie oraz Uniwersytetu w Zagrzebiu. Naszą Uczelnię reprezentowali: dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS (dziekan), prof. dr hab. Marek Kulik (dyrektor Instytutu Nauk Prawnych), dr hab. Bartosz Liżewski (prodziekan) oraz dr Katarzyna Hanas (Katedra Teorii i Filozofii Prawa). Ponadto referaty wygłosili doktoranci Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS, którzy przygotowują rozprawy doktorskie w INP: mgr Mateusz Dolińczyk, mgr Martyna Grzegorzak, mgr Jakub Piętka, mgr Aleksandra Poślednik, mgr Kinga Welz oraz mgr Aleksandra Zawiślak-Białek.

25 listopada odbyła się Lokalna Konferencja Naukowa „Prawo rzymskie wobec rodziny”, zorganizowana przez Koło Naukowe Prawa Rzymskiego.

30 listopada odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Pozasądowe sposoby rozwiązywania sporu w sprawach cywilnych”, zorganizowana przez Koło Naukowe Mediacji i Negocjacji. Jej celem było pobudzenie środowiska naukowego do dyskusji na temat mediacji i innych metod pozasądowego rozwiązywania sporu.

Wydarzenia

W dn. 6 i 13 listopada, w ramach realizacji projektu „Together to Europe”, prowadzonego przez Centrum Europejskie UMCS w partnerstwie z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, na Wydziale odbyły się kolejne wykłady z cyklu pt. „Porozmawiajmy o Unii Europejskiej”, które wygłosiła dr hab. Edyta Całka, prof. UMCS. Tematem był „Traktat Lizboński oraz charakter prawny Unii Europejskiej”.

13 listopada Sekcja Prawa Cywilnego Studenckiego Koła Naukowego Prawników zorganizowała warsztaty cywilistyczne z notariuszem Pawłem Mrozem, który przedstawił ścieżkę zawodową osób rozpoczynających aplikację notarialną i przybliżył temat sporządzania aktów notarialnych.

14 listopada odbyła się kolejna edycja akcji „Adwokat na uczelni”, zorganizowana przez Naczelną Radę Adwokacką ze wsparciem ELSA Lublin. Adw. Natalia Jurkiewicz-Wrona, adw. Maciej Chorągiewicz oraz apl. adw. Natalia Totysz zaprezentowali specyfikę wykonywania zawodu adwokata, aplikacji adwokackiej oraz organizacji samorządu adwokackiego.

19 listopada odbyły się warsztaty z rzymskiego prawa osobowego, które poprowadził dr Andrzej Chmiel z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego. Zorganizowało je Koło Naukowe Prawa Rzymskiego.

21 listopada odbyły się warsztaty ze sporządzania pism procesowych, które poprowadził prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik z Katedry Postępowania Administracyjnego. Zostały zorganizowane przez Sekcję Prawa Publicznego Studenckiego Koła Naukowego Prawników.

21 listopada odbyło się spotkanie z funkcjonariuszami Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

22 listopada odbyło się spotkanie z dr. hab. Marcinem Dziurdą, prof. UW, radcą prawnym i członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego pt. „Postępowanie cywilne – planowane zmiany”, zorganizowane przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA Oddział w Lublinie.

22 listopada odbyło się wyjście do Archiwum Państwowego w Lublinie, zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Prawników.

28 listopada odbył się wyjazd studyjny do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Prawników.

In memoriam

11 listopada zmarła prof. dr hab. Wanda Wójtowicz, od 1989 r. kierownik Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji, zawodowo związana z naszym Uniwersytetem w latach 1968–2011. Specjalizowała się w prawie dewizowym, podatkowym, celnym, karnym i skarbowym. Jako ekspert współpracowała z Trybunałem Konstytucyjnym i Senatem Rzeczypospolitej Polskiej. Odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Kultura studencka jest zmianą

Rozmowa z Izabelą Pastuszko – dyrektorką Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka

Spotykamy się z okazji II Ogólnopolskiego Forum Kultury Studenckiej – Kultura Studencka 3.0, które odbyło się pod hasłem „jednością silni, rozumni szalem” z *Ody do młodości* Adama Mickiewicza. Czym jest kultura studencka 3.0 i jak odczytywać hasło tegorocznego spotkania?

Pod hasłem „jednością silni, rozumni szalem” kryje się po prostu kultura studencka, czyli pasja, twórczość i aktywność młodych ludzi, studentek i studentów, którzy u nas, w Chatce Żaka, pojawiają się na co dzień, tworząc swój artystyczno-kulturalny oraz medialny świat. Kultura studencka 3.0 to odwołanie do faktu, że trzy lata temu widzieliśmy się pierwszy raz w ramach I Forum Kultury Studenckiej. W tym roku po raz kolejny podejmujemy ogólnopolską dyskusję o potrzebie nadania ram kulturze studenckiej, ponieważ ona istnieje jako pewne doświadczenie, zjawisko funkcjonujące wokół działalności edukacyjnej szkół wyższych, ale nie jest ustalona formalnie.

Dużą szansę na powodzenie w tej sprawie upatrujemy w spotkaniu z ministrem nauki Dariuszem Wiczorkiem, który zdecydował się przyjechać do Lublina, porozmawiać ze środowiskiem akademickim i wstępnie zadeklarował uruchomienie programu operacyjnego przeznaczonego dla twórców kultury studenckiej. Byłby to przełom formalny i wówczas już z pełnym przekonaniem moglibyśmy mówić, że kultura studencka jest 3.0.

Co zmieniło się w obszarze Waszego działania od czasu I Forum Kultury Studenckiej w 2021 r.? Czego potrzebuje dzisiaj kultura studencka, by się rozwijać i dobrze funkcjonować?

Kultura studencka jest zmianą i to trzeba podkreślić – jest zależna od jej twórców, a oni fluktuują cały czas. W związku z tym my jako animatorzy też musimy się zmieniać, podążać za potrzebami naszych studentek i studentów.

Na przestrzeni trzech lat zmieniło się dużo w sferze relacji międzyludzkich. Przede wszystkim doświadczenie pandemii spowodowało, że jesteśmy dużo bardziej cyfrowi, ale jednocześnie poszukujemy kontaktu z drugim człowiekiem, co widać m.in. w projektach, które młodzi ludzie u nas prezentują.

Jeżeli chodzi o formalności, to tak naprawdę nie zmieniło się nic. Nasze jednostki są częścią administracji uczelni, realizując codzienną działalność instytucji kultury. I o ile Chatka Żaka ma wielkie wsparcie ze strony władz rektorsko-kanclerskich UMCS, to w innych jednostkach w Polsce nie do końca tak jest. Pojawiają się tendencje do zmniejszania obszarów działania. Brakuje także pieniędzy – jeżeli jakaś działalność ma się stabilnie rozwijać, to musi mieć zapewnione źródło finansowania. A takich środków celowych uczelnie po prostu nie mają w swoich budżetach.

Prowadzimy nierówną walkę o środki finansowe z takimi instytucjami jak np. państwowe i samorządowe

instytucje kultury czy z organizacjami pozarządowymi. Brakuje jasnego rozwiązania, z którego moglibyśmy czerpać środki na realizację projektów w obszarze kultury studenckiej, a to bardzo utrudnia nam działanie. Staramy się jednak, żeby studenci nie odczuwali tych trudności. Bycie takim „środowiskiem poza środowiskiem” i animatorem kultury poza środowiskiem animatorów kultury nie jest proste. Codzienna praca całego zespołu Chatki Żaka to bardzo dużo formalnych wyzwań.

W czym tkwi siła kultury studenckiej z perspektywy osoby zarządzającej Chatką Żaka i tworzącej swoje ramy i zaplecze instytucjonalne?

Siła kultury studenckiej tkwi w studentach i studentkach. To u młodych ludzi można zaobserwować wielką potrzebę tworzenia i odwagę twórczą. Oczywiście przychodzą animatorzy z różnych dziedzin i się spierają ze mną, że to, co robią studenci, jest jeszcze takie niedoświadczone, że sięgają po takie formy, z których jeszcze nie potrafią w pełni czerpać. Nie zgadzam się z takimi ocenami, ponieważ kultura studencka to jest eksperyment, to jest działanie chwilowe, które ma dać siłę do poznawania i dalszego budowania siebie, społeczności, grupy. Wyraz artystyczny jest oczywiście ważny, ale nie wyłącznie. Kultura studencka to nie jest skończone dzieło jak spektakl teatru repertuarowego.

Kultura studencka jest zmianą, procesem, kreacją. Ta kultura jest taka, jacy w danym momencie są studenci. Za chwilę przyjdą nowi i zdefiniują ją po swojemu, na nowo. Oczywiście wpływ na nich ma otoczenie, te wzorce, z którymi się spotykali jeszcze przed studiami, to, w jakiej kulturze brali i biorą udział.

Sądzę, że studia to moment największej otwartości na działanie, na eksperyment, na poszukiwanie siebie, bo później życie zobowiązuje do innych wyzwań. Ważne jest, aby nie przegapić tego momentu w życiu. Moją misją, od kiedy pracuję w Chatce Żaka, jest tworzenie takiej przestrzeni, w której młodzi ludzie mogą sięgnąć po swoje projekty, a nie tylko wpisywać się w gotowe rozwiązania.

Jak zachęcić i przygotować studentów, młodych ludzi do udziału w kulturze studenckiej – zarówno do jej odbioru, jak i do własnej aktywności twórczej?

Przede wszystkim trzeba codziennie za nimi podążać. Pytać, czego potrzebują, jak chcą tę kulturę budować.

Fot. Barbasz Proff

Starać się stworzyć takie warunki, w których mogą w bezpiecznym dla siebie środowisku tworzyć zgodnie ze swoimi potrzebami. Oczywiście warto jest też podsuwać im animatorów, specjalistów, mentorów, z którymi mogą pracować. Natomiast nie wiem, czy zawsze jest taka potrzeba. Myślę też, że nie możemy z góry założyć, jaka powinna być kultura studencka, bo wtedy na pewno nikogo nie zachęcimy do jej budowania.

Nie możemy jako twórcy przestrzeni, osoby zarządzające jednoznacznie zdefiniować kultury studenckiej. Naszą postawą powinna stać się otwartość. Ale żeby być otwartym, trzeba się też szkolić, a my jako pracownicy administracji uczelni nie do końca mamy takie możliwości, ponieważ wszystkie szkolenia w obszarze kultury organizowane są dla ludzi pracujących w ustawowo zdefiniowanych instytucjach kultury. Dlatego niezmiennie od pięciu lat czynimy starania o usankcjonowanie formalne polskiej kultury studenckiej. Należy jednak jasno podkreślić, że kultura studencka to nieodłączna część polskich szkół wyższych, która nie może zostać przeniesiona do ogólnego sektora kultury.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Wspomnienie o dr hab. Annie Żuk z Instytutu Filozofii UMCS (31 grudnia 1951 – 13 marca 2024)

» Zabrania się rozpaczać...

Kiedy się zastanawiam, jak najtrafniej ująć rysy portretu mojej serdecznej przyjaciółki Ani Żuk, przychodzą mi na myśl jej ulubieni pisarze i poeci: Franz Kafka, Bolesław Leśmian, Maria Konopnicka, Juliusz Słowacki, Cyprian Kamil Norwid, do których bez przerwy powracała i często ich cytowała z pamięci.

Mimo iż z wykształcenia była socjologiem, a z zamiłowania filozofem, w gruncie rzeczy świetnie znała i kochała literaturę piękną. Dała temu wyraz w dwóch książkach beletrystycznych: *Transcendentne chcenie* (1993) oraz *Szpiedzy i pokutnicy* (1996). Moi studenci na czele z Arturem Krasowskim zachwycali się niezwykłym poczuciem humoru zawartym w obu książkach, pełnych subtelnej ironii, a niekiedy też złośliwości, zwłaszcza pod adresem niektórych filozofów. Jeśli chodzi o prace *stricte* naukowe zamieszczone w bibliografii jej dorobku, tym, co w nim najbardziej uderzało, była różnorodność podejmowanych tematów. Wśród nich warto wymienić przynajmniej kilka: chasydyzm, meşjanizm, utopia, mit choroby psychicznej, etyka anar-

Zdjęcie: Archiwum UMCS

chistów, myślenie potoczne, socjologia obłudy, tęsknota w kulturze. Do moich ulubionych esejów autorstwa Anny Żuk należą: *Geniusz filozoficzny i logiczny Franza Kafki*, *Człowiek jako nędzacz metafizyczny* oraz *Logika jako światło wędrowca*.

Jak widać, autorka eseju *Filozofia Ikara* z książki poświęconej naszemu wspólnemu przyjacielowi Stefanowi Symotiułkowi pt. *Homo inquietus. Człowiek niespokojny* (2009) miała skłonność do metafizyki i poezji. Jednocześnie potrafiła też docenić ludzi zwykłych: *Filozofowie i zwykli ludzie: o konfrontacji myślenia teoretycznego z myśleniem konkretnym* (1992). Inną jej fascynacją

były formy walki – *Konflikt i walka* (1996) oraz *Proces lub kłótnia z Bogiem* (1984).

W stanie wojennym, w związku ze strajkami studenckimi i zawieszeniem zajęć na UMCS, razem z kolegami spotykaliśmy się w małej kawalerce u Lecha Winiarskiego i tam urządzaliśmy do późnej nocy dyskusje oraz pokazy amerykańskich filmów przy muzyce Beatlesów, szczególnie Johna Lennona. Lech dysponował okazałą biblioteką z literaturą klasyczną oraz nielegalną bibułą. W przypływie dobrego humoru używał nam własnych

książek. Sam o sobie mawiał, że czytał je „rubasznie”. Dzięki tej przystani u Lecha mogliśmy odetchnąć od strachu przed wkroczeniem Wielkiego Brata. W tym gronie kolegów i przyjaciół panował nastrój nadziei na powrót wolności i demokracji. Póki co próbowaliśmy się ratować (i radować) dysputami o chasydyzmie, który powstał jako specyficzne rozwiązanie kryzysu w obliczu apokalipsy. Ania była naszą przewodniczką po nim i zaraziła nas fascynacją światem „wiecznych wędrowców”, ich ekstatycznym śpiewem i tańcem jako odpowiedzią na pogromy. Ukazał się wówczas film *Austeria* (1982) Jerzego Kawalerowicza, oparty na powieści Juliana Strykowskiego, który przypominał o zachowaniach w momencie wybuchu I wojny światowej i o reakcji na nią chasydów.

Po odwołaniu stanu wojennego nasza grupa przyjaciół z Solidarności umocniła swoje więzi, co się wyrażało w licznych wyjazdach na konferencje do Kijowa, gdzie właśnie założono pierwszą prywatną uczelnię ukraińską – Akademię Kijowsko-Mohylańską. Z jej założycielami, profesorem Wilemem Gorskim i jego współpracownikami (m.in. Viktorem Małachowem, Anatolijem Tichołazem) zawarliśmy umowę o wymianie naukowej i studenckiej. Dzięki temu powstała inicjatywa zredagowania i opublikowania specjalnego zeszytu pisma „Colloquia Communia” z tłumaczeniem na polski artykułów ukraińskich filozofów i socjologów. Kilka osób zaangażowanych w to przedsięwzięcie – Stanisław Jedynek, Stefan Symotiuł, Czesław Gryko, Tomasz Kitliński, Halina Rarot i Anna Żuk – podczas kilkunastogodzinnej podróży pociągiem miało sposobność pogłębić serdeczne związki przyjacielskie i naukowe. Ich pokłosem był m.in. artykuł Anny Żuk pt. *Słowacki o ukraińskim duchu* (1998). Innym rodzajem utrwalania tej wspólnoty „naukowo-towarzystwiej” stał się zwyczaj wędrownych spotkań terenowych. Wymienię tylko niektóre, np. pobyt w drewnianej chacie prof. Leona Koja w Guciwie przy ognisku (1995) czy jednodniowy wyjazd do Janowca nad Wisłą, a przedtem kilkunastokilometrowa wyprawa przez pola i łąki do Nałęczowa, gdzie nas zaprosił na lody prof. Narcyz Łubnicki.

Jeden z pomysłodawców akademickiego pisma „Wiadomości Uniwersyteckie” prof. Stefan Symotiuł wprowadził w życie tradycję zamieszczania wspomnień o zmarłych pracownikach UMCS, ilustrowanych ob-

fitym materiałem zdjęciowym. W ten sposób gromadziła się „galeria przodków”, na której można było rozpoznać nie tylko poszczególne osoby, ale również nastroje i atmosferę danej chwili. Mam nadzieję, że w oparciu o te „rodzinne zdjęcia” powstanie kiedyś Album UMCS.

Anna Żuk, jedna z najbardziej oryginalnych myślicielek, bez wątpienia zasłużyła sobie na opracowanie jej pomysłów teoretycznych oraz na przypomnienie jej powieści *Szpiedzy i pokutnicy*. Nie możemy przeoczyć takich postaci, które bez rozgłosu mówią i piszą rzeczy niebanalne. I które przypominają zabieganym ludziom o tak niemodnych kategoriach jak współczucie i miłosierdzie.

Pozwolę sobie przytoczyć fragment tej przewrotnej książki, w której mieszają się porządki realistyczne z fantastycznymi:

„ – Czy to prawda, że pisałeś pracę magisterską o filozofii świętego Augustyna?

– Tak, to prawda.

– Czy zechciałbyś mi powiedzieć coś z tej filozofii, coś takiego, co mogłoby się przydać naszym telewizjom?

– Owszem, mogę. Pamiętajmy o tym, co powiedział święty Augustyn: musimy być miłosierni dla innych ludzi, albowiem nader łatwo możemy i my potrzebować ich miłosierdzia.

– Czy to prawda, że pisałeś rozprawę o świętym Tomasz z Akwinu?

– Miedzy innymi.

– Czy mógłbyś powiedzieć nam o świętym Tomasz z Akwinu coś, co przydać by się mogło naszym telewizjom?

– Tak, zapewne przyda się naszym telewizjom to, co powiedział Akwinata, a mianowicie: „Nie rozpaczaj, nie myśl, że Bóg nie może cię kochać takim, jakim jesteś”. (s. 128)

*

Gdy już była bardzo schorowana i umęczona wieloma cierpieniami, co jakiś czas opowiadała mi o swoim ogródku na balkonie mieszkania, które dzieliła z ukochanym mężem Jurkiem. Potrafiła się cieszyć każdą roślinką – nasturcją, maciejką, a najbardziej sadzonkami dyni, bo najszybciej zakwitają. I tak właśnie sobie wyobrażam moją Anię jako ogrodniczkę kwiatów na minibalkonie gdzieś w ogromnym Wszechświecie. Z pewnością przyświeca jej „przykazanie” Stefana Symotiuła: *Zabrania się rozpaczać!*

Jadwiga Mizińska

Jubileusz 200-lecia badań nad lessami i rola ośrodka lubelskiego w ich rozwoju

Rok 2024 to wyjątkowy moment dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, który obchodzi swoje 80-lecie, a niebawem, bo już w kwietniu 2025 r. przypada jubileusz 80-lecia powołania geografii na naszej Alma Mater. W tym szczególnym okresie świętujemy również 200-lecie badań nad lessami¹ – osadami, które fascynują badaczy na całym świecie. Jubileusze te stają się okazją do refleksji nad historią badań, ich pionierami oraz osiągnięciami współczesnej nauki, w tym także nad znaczącym wkładem polskich badaczy i ośrodka lubelskiego, który od dziesięcioleci jest jednym z najważniejszych centrów badań nad lessami.

¹ Jubileusz 200-lecia badań nad lessami rozpoczął się 15 czerwca 2024 r. podczas 8. Loess Seminar na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie badacze z całego świata przedstawili wyniki prac nad genezą, stratygrafią i paleoklimatycznym znaczeniem lessów. Program obejmował sesję terenową w Pokoju i Trzebnicy 2, gdzie datowania OSL przyniosły przełomowe wyniki na znanym i bardzo kontrowersyjnym stanowisku geoarcheologicznym. Druga część obchodów miała miejsce podczas LoessFest 2024 w Moguncji (19–22 czerwca) z udziałem 56 naukowców z 12 krajów. Kluczowym elementem były wizyty terenowe w profilach geologicznych plejstocenu w Nüssloch, Schwalbenberg i Kärlich. Kulminacją wydarzenia było wręczenie medalu George'a Kukli prof. Ianowi Smalleyowi za wybitne osiągnięcia w badaniach lessów. W obu wydarzeniach aktywnie uczestniczyli przedstawiciele ośrodka lubelskiego.

Historia badań nad lessami rozpoczęła się w 1824 r., gdy niemiecki geolog Karl Caesar von Leonhard wprowadził termin „Löß” w opisie osadów odłożonych w dolinie Renu w pobliżu Heidelbergu. Pół wieku później Ferdinand von Richthofen, podróżnik i geolog, sformułował teorię eolicznego pochodzenia lessów, która zrewolucjonizowała rozumienie tych osadów. Richthofen, urodzony we wsi Pokój (Carlsruhe) na Dolnym Śląsku, zasłynął także z badań lessów prowadzonych w Azji i na innych kontynentach.

Badania nad lessami w UMCS mają długą tradycję, sięgającą 1945 r., a zapoczątkował je prof. dr hab. Adam Malicki (1907–1981), założyciel geografii lubelskiej i prorektor UMCS ds. nauki (1951–1954). Prof. Malicki, wcześniej związany z Uniwersytetem Jana Kazimierza we Lwowie, był jednym z najwybitniejszych geografów pierwszej połowy XX w. w Polsce. Odznaczał się wszechstronnością i szerokimi zainteresowaniami naukowymi, które obejmowały geomorfologię, kartometrię, klimatologię, historię geografii, geografii osadnictwa oraz ochronę środowiska. Szczególne miejsce w jego badaniach zajmowały osady lessowe, których geneza, litologia, rozmieszczenie oraz związane z nimi procesy geomorfologiczne stały się jednym z głównych tematów jego pracy naukowej.

Archiwum Katedry Geomorfologii i Paleogeografii UMCS

Fot. Przemysław Moczak

↑ Prof. Adam Malicki (1971 r.)

Jego dorobek w zakresie badań nad lessami obejmuje 10 publikacji wydanych w latach 1946–1967, w tym pionierskie prace, takie jak *Kras loessowy* (1946) oraz *Geneza i rozmieszczenie lessów w środkowej i wschodniej Polsce* (1950), które miały istotny wpływ na rozwój badań nad stratygrafią i genezą lessów w Polsce. Prof. Malicki podkreślał rolę naniesień peryglacjalnych rzek i krótkodystansowego transportu pyłu w formowaniu pokryw lessowych, a także prowadził badania nad strukturami krioturbacyjnymi w lessach, które uważał za potencjalne wskaźniki zasięgu stref peryglacjalnych w Europie.

Wyjątkowym osiągnięciem Profesora była organizacja międzynarodowego sympozjum lessowego w Lublinie w 1961 r. w ramach VI Kongresu INQUA, które zapoczątkowało międzynarodową współpracę w badaniach nad lessami, w tym szczególnie nad ich stratygrafią i genezą. Publikacja *Lessy na obszarze Polski*

↑ Prof. Henryk Maruszczak (luty 2003 r.)

i ich związek z czwartorzędem (1967) była podsumowaniem jego badań nad rozmieszczeniem lessów w Polsce, ich właściwościami fizycznymi, rzeźbą oraz stratygrafią, a także zawierała praktyczne wskazówki dotyczące badań terenowych.

Zainicjowane przez niego badania lessowe w ośrodku lubelskim stworzyły fundamenty dla rozwoju tzw. lubelskiej szkoły badań lessów, którą jego uczeń i następca – prof. dr Henryk Maruszczak przekształcił w polską szkołę badań lessowych, cenioną w kraju i za granicą. Dzięki jego działalności ośrodek lubelski zyskał międzynarodowe uznanie jako centrum badań nad lessami.

Prof. Henryk Maruszczak, całe życie zawodowe związany z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, był jednym z najwybitniejszych polskich geografów, geomorfologów, szczególnie obszarów lessowych. Jego prace naukowe, które koncentrowały się na osadach

pylastych, litologii, stratygrafii, typologii oraz morfogenezie, ugruntowały znaczenie lubelskiego ośrodka badawczego w tej dziedzinie. Prof. Maruszczak był redaktorem i współautorem dwutomowego kompendium pt. *Podstawowe profile lessów w Polsce*, stanowiącego do dziś kluczowe źródło wiedzy o 72 stanowiskach lessowych w Polsce. To monumentalne opracowanie, poprzedzone obszernymi artykułami wprowadzającymi, wyznaczyło standardy badań nad stratygrafią, litologią i paleogeograficznym znaczeniem lessów w Europie Środkowej. Był również autorem pierwszych schematów stratygraficznych lessów polskich, które później rozszerzył o kryteria mineralogiczne, paleopedologiczne oraz wyniki datowań termoluminescencyjnych, ułatwiając korelację tych osadów z globalną stratygrafią plejstocenu.

Wybitne osiągnięcia Profesora obejmowały także badania nad genezą lessów, ich morfogenezą i klasyfikacją. Rozróżnienie przez niego osadów lessowych od lessopodobnych oraz opracowanie strefowego podziału typów lessów (peryglacjalnych, peridesertycznych, perymedyterrańskich) miały przełomowe znaczenie dla światowych badań w tej dziedzinie. Szczególnym wkładem prof. Maruszczaka było powiązanie polskich osadów lessowych z globalnymi stadiami izotopowo-tlenowymi, co uczyniło go jednym z pionierów w tej dziedzinie. Już w latach 80. XX w. zainicjował formalną współpracę międzynarodową z ukraińskimi centrami badań lessowych w Kijowie i Lwowie. Ukraina, gdzie aż 75% powierzchni pokrywają osady lessowe, stanowiła dla Profesora wyjątkowe laboratorium badawcze. Organizowane przez niego seminaria terenowe i projekty badawcze doprowadziły do opracowania korelacji lessów Polski, Ukrainy, Niemiec i Rosji, co istotnie wpłynęło na rozwój paleogeografii plejstocenu Europy Środkowej.

Prof. H. Maruszczak był nie tylko naukowcem, ale również aktywnym członkiem licznych komitetów i organizacji, takich jak Komitet Badań Czwartorzędu PAN czy międzynarodowa Komisja Lessu INQUA, gdzie pełnił funkcje koordynatora grup roboczych. Jego zaangażowanie i pasja uczyniły go niekwestionowanym autorytetem w dziedzinie geografii i geomorfologii. Pozostawił po sobie nie tylko bogaty dorobek naukowy, ale także trwałe fundamenty dla rozwoju badań lessowych w Lublinie, Polsce i na świecie.

Przechodząc do czasów obecnych, warto wspomnieć, że dzieło zapoczątkowane przez prof. Adama Malickiego i rozwinięte przez prof. Henryka Maruszczaka nieprzerwanie było i nadal jest kontynuowane w Instytucie Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS przez liczne grono pracowników. Współcześnie badania nad lessami charakteryzują się interdyscyplinarnym i wieloaspektowym podejściem. Zespoły badawcze koncentrują się na analizie geomorfologicznej, paleogeograficznej i środowiskowej, realizując projekty, które wnoszą istotny wkład w zrozumienie ewolucji pokryw lessowych oraz ich znaczenia w kontekście globalnych zmian klimatycznych i wpływu działalności człowieka. Dzięki integracji różnorodnych metod i podejść naukowych ośrodek ten odgrywa kluczową rolę w pogłębianiu wiedzy o procesach geomorfologicznych, kształtowaniu krajobrazu oraz interakcjach między środowiskiem a działalnością człowieka.

Obecnie badania nad lessami prowadzą przede wszystkim prof. dr hab. Maria Łanczont, specjalizująca się w analizach stratygraficznych i paleogeograficznych, prof. dr hab. Jerzy Nawrocki, ekspert w badaniach paleomagnetycznych osadów lessowych oraz dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS zajmujący się analizą zapisów paleoklimatycznych w sekwencjach lessowo-glebowych. Badacze ci, kontynuując tradycję interdyscyplinarnych badań ośrodka lubelskiego, współpracują w ramach polsko-ukraińskiego zespołu badawczego, realizując grant Narodowego Centrum Nauki OPUS 16 pt. „Globalne, regionalne i lokalne czynniki warunkujące zapis paleoklimatyczny i paleośrodowiskowy w ukraińskich sekwencjach lessowo-glebowych wzdłuż doliny Dniepru – od obszarów proksymalnych do dystalnych strefy peryglacjalnej”.

Projekt ten, będący przykładem interdyscyplinarnej współpracy naukowej, obejmuje analizy stratygraficzne, paleomagnetyczne, geochemiczne, sedimentologiczne oraz badania wieloaspektowe (multi-proxy), które pozwalają na szczegółową rekonstrukcję paleoklimatu i paleośrodowiska. Dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technik laboratoryjnych i modelowania środowiskowego dostarcza on unikalnych danych na temat dynamiki osadów lessowych i ich genezy w kontekście globalnych zmian klimatycznych. Badania koncentrują się na unikatowych sekwencjach osadowych wzdłuż doliny Dniepru, stanowiących cenne źródło informacji o ewolucji paleoklimatu i paleośrodowiska w plejstocenie.

W gronie badaczy lessów wymienić należy również prof. dr. hab. Jana Rodzika, specjalizującego się w analizie zmian urozmaiconej rzeźby obszarów lessowych w regionie lubelskim, na tle użytkowania rolniczego i związanej z nim terenowej infrastruktury komunikacyjnej. W interdyscyplinarnej problematyce wyróżnić można dwa nurty badawcze. Jednym z nich jest ocena skutków geomorfologicznych powierzchniowej erozji nalessowych gleb płowych. Drugi nurt, obecnie wiodący w badaniach prof. Rodzika, dotyczy mechanizmu i dynamiki rozwoju wąwozów lessowych pod wpływem intensywnych opadów i roztopów jako reakcji wrażliwego środowiska przyrodniczego na antropopresję.

Z kolei prof. dr hab. Wojciech Zgłobicki prowadzi badania z zakresu geochemii deluwii lessowych, w szczególności analizując zawartość metali ciężkich w tych osadach. Jego prace mają kluczowe znaczenie dla oceny stanu i zmian zanieczyszczenia środowiska na obszarach pokrytych lessami i wykorzystywanych rolniczo. Ponadto uczestniczy w projektach dotyczących wpływu erozji wodnej na przemieszczanie i akumulację zanieczyszczeń w krajobrazach lessowych. Na tej podstawie ocenia dynamikę procesów geomorfologicznych kształtujących współcześnie te obszary.

Postglacialna ewolucja pokryw lessowych w kontekście zmian klimatycznych i środowiskowych to domena badawcza dr hab. Renaty Kołodyńskiej-Gawrysiak. Jej prace obejmują analizę paleoreliefu oraz bezodpływowych zagłębień (tzw. wymoków) w krajobrazie lessowym, co umożliwi rekonstrukcję dawnych procesów geomorfologicznych. Badania te są istotne dla zrozumienia relacji pomiędzy zmianami środowiskowymi a dynamiką krajobrazu na Lubelszczyźnie. Dr hab. Leszek Gawrysiak, prof. UMCS wykorzystuje zaawansowane metody analityczne i przestrzenne (GIS) do analiz geomorfologicznych pokryw lessowych. Jego badania dotyczą m.in. szczegółowego modelowania rzeźby terenu i przestrzennego rozmieszczenia form lessowych, co jest kluczowe dla zrozumienia genezy i ewolucji tych osadów. Natomiast dr Piotr Demczuk specjalizuje się w badaniach geotechnicznych osadów lessowych, koncentrując się na analizie stabilności stoków oraz procesów osuwiskowych. Jego prace dostarczają kluczowych danych dla zarządzania ryzykiem geologicznym na terenach o dużej aktywności osuwiskowej, szczególnie na obszarach Wyżyny Lubelskiej. Jest także opiekunem

Studenckiego Koła Naukowego Geografów im. Adama Malickiego, z którym realizuje projekt badawczy pt. „Zagrożenie osuwiskowe obszarów lessowych Lubelszczyzny w zmieniającym się klimacie” w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje”.

Ważnym partnerem w badaniach interdyscyplinarnych prowadzonych przez wymienionych naukowców jest prof. Jean Poesen, światowej sławy geomorfolog z KU Leuven, a od 2019 r. profesor w Instytucie Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS. Jego badania koncentrują się na erozji gleb, dynamice osadów, procesach degradacji gleb oraz oddziaływaniach człowieka na krajobraz. Współpraca z nim umożliwiła zastosowanie najnowszych metod geomorfologicznych oraz poszerzenie wiedzy o procesach zachodzących w krajobrazach lessowych, szczególnie w kontekście zrównoważonego zarządzania środowiskiem.

Obchody 200-lecia badań nad lessami to nie tylko okazja do podsumowań, ale również inspiracja do dalszego zgłębiania tajemnic tych wyjątkowych osadów. Szczególną rolę w tej dziedzinie odgrywa nasz ośrodek naukowy, który dzięki interdyscyplinarnym zespołom badawczym umacnia swoją pozycję jako jedno z najważniejszych centrów badań lessowych w Europie. Specjaliści z różnych dziedzin, takich jak geomorfologia, paleogeografia, geochemia czy paleomagnetyzm, przyczyniają się do poszerzania wiedzy o procesach związanych z osadami lessowymi.

Obecne badania geografów UMCS koncentrują się zarówno na lokalnych, jak i globalnych procesach kształtujących pokrywy lessowe. Projekty realizowane przez zespoły badawcze dostarczają nowych danych o wpływie zmian klimatycznych i działalności człowieka na środowisko. Dzięki kontynuacji bogatej tradycji badawczej oraz współpracy międzynarodowej, w tym z partnerami z Ukrainy, ośrodek w Lublinie znacząco przyczynia się do pogłębiania wiedzy o tych unikatowych osadach, będących cennym archiwum zmian środowiskowych Ziemi.

Przed badaczami stoją kolejne wyzwania, takie jak rozwój nowych metod badawczych, modelowanie środowiskowe oraz interdyscyplinarne podejście do analizy ewolucji krajobrazów lessowych w kontekście globalnych zmian klimatycznych.

*Przemysław Mroczek
Maria Łanczont*

Międzynarodowy projekt edukacyjny na Wydziale Chemii

Od 1 grudnia 2024 r. do 31 listopada 2025 r. na Wydziale Chemii UMCS realizowany będzie międzynarodowy projekt pt. „Improving teaching competencies in design of new generation biomaterials from wood waste” (BIOMAT), finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ „Cooperation partnerships in higher education (KA220-HED)”. Wartość projektu wynosi 120 tys. euro.

Inicjatywą kierują dr hab. Monika Wawrzkiwicz, prof. UMCS (Katedra Chemii Nieorganicznej) oraz prof. dr hab. Beata Podkościelna (Katedra Chemii Polimerów). W skład zespołu realizującego projekt wchodzi pracownicy Instytutu Nauk Chemicznych: dr hab. Anna Wołowicz (Katedra Chemii Nieorganicznej), dr Marta Goliszek-Chabros (Laboratorium Analityczne), dr Przemysław Podkościelny (Katedra Chemii Teoretycznej) oraz dr Łukasz Szajnecki (Katedra Chemii Polimerów). W międzynarodowym konsorcjum partnerami UMCS, który koordynuje projekt, są: Królewski Instytut Technologiczny w Sztokholmie (KTH, Szwecja) oraz Uniwersytet Świętych Cyryla i Metodego w Skopje (UKIM, Macedonia). Zespołowi KTH przewodniczy dr Olena Sevastyanova, natomiast prof. Jadranka Blazhevsk-Gilev kieruje pracą zespołu UKIM. Cenną pomoc organizacyjną i merytoryczną oraz wsparcie w realizacji zadań zapewniają pracownicy Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS: mgr Karolina Sokolińska, mgr Patrycja Kuryś oraz mgr Oleksandr Shtanhret.

Celem projektu jest poszerzenie wiedzy i badań w zakresie zarządzania odpadami przemysłu celulozowo-

-papierniczego, wytwarzanie innowacyjnych biomateriałów i promowanie idei proekologicznych. Realizacja projektu pozwoli także na wzmocnienie współpracy między instytucjami partnerskimi z Polski, Szwecji i Macedonii.

W obliczu rosnących obaw o stan środowiska i zmniejszających się złóż surowców kopalnych obiecującą alternatywą jest wykorzystanie biopolimerów z zasobów odnawialnych. Biomasa lignocelulozowa zawiera jedną z najobficiej występujących odnawialnych form węgla. Jest uważana za ekologiczny surowiec zastępujący tradycyjne zasoby kopalne. Biopolimery wyizolowane z odpadów przemysłowych, upraw rolnych lub drewna są obecnie głównym źródłem substratów do produkcji tworzyw biodegradowalnych.

W ramach projektu opracowane zostaną innowacyjne materiały dydaktyczne, takie jak wideo laboratoria i e-skrypty, glosariusze, testy online i prezentacje multimedialne w języku angielskim oraz w językach ojczystych partnerów projektu, podsumowujące wiedzę na temat wykorzystania biomateriałów pozyskiwanych z odpadów lignocelulozowych. Wszystkie działania ukierunkowane będą na stymulowanie wirtualnych form współpracy i komunikacji jako efektywnych narzędzi edukacyjnych w szkolnictwie wyższym. Partnerzy projektu przedstawią także konkretne rozwiązania, które posłużą do opracowania wspólnej strategii zarządzania odpadami zawierającymi biokomponenty oraz ich wykorzystania do produkcji nowych materiałów o szerokim zakresie zastosowań gospodarczych.

Element projektu stanowi niwelowanie barier mobilności międzynarodowej w kontaktach *face-to-face*.

Partycypanci wezmą udział w tygodniowych wizytach studyjnych organizowanych w Polsce, Szwecji i Macedonii, podczas których będą zdobywali wiedzę i umiejętności w zakresie izolowania ligniny z biomasy, jej oczyszczania, modyfikacji oraz przetwarzania i dalszego zastosowania. Popularyzacja proekologicznego podejścia do przetwarzania odpadów w gronie międzynarodowego zespołu naukowców i specjalistów o ugruntowanym dorobku naukowym w temacie obróbki i przetwarzania biomasy lignocelulozowej pozwoli na rozpowszechnienie tej idei nie tylko w gronie pracowników UMCS, KTH i UKIM, ale również wśród studentów i lokalnych społeczności. Warto nadmienić, że jednym z założeń projektu jest przeprowadzenie specjalistycznego kursu laboratoryjnego skierowanego do studentów wydziałów nauk ścisłych i przyrodniczych w Polsce, Szwecji i Macedonii oraz wszystkich zainteresowanych losom ochrony naszej planety. Projekt jest skierowany także do uczniów szkół średnich, którzy wezmą udział w warsztatach z przetwarzania i zagospodarowania odpadów zawierających biopolimery o szerokim spektrum aplikacji. W dzisiejszych czasach troska o środowisko naturalne staje się coraz ważniejsza zarówno dla nas, jak i przyszłych pokoleń. To nie tylko obowiązek, ale także nasza wspólna odpowiedzialność, by chronić i zachować piękno i równowagę ekosystemu.

Utworzone materiały dydaktyczne będą udostępnione nieodpłatnie na stronie internetowej pod adresem www.umcs.pl/en/biomaterasmus.htm.

18 listopada w formule online za pośrednictwem platformy Wirtualny Kampus UMCS odbyło się pierwsze robocze spotkanie zespołu realizującego projekt dydaktyczny. Poruszono na nim istotne kwestie związane z zaplanowanymi działaniami oraz ich realizacją. Dyskusja dotyczyła także strategii wykonywanych działań oraz spójnego sposobu opracowania materiałów dydaktycznych na temat wykorzystania odpadów

wej biomasy z przemysłu celulozowo-papierniczego zawierającej ligninę do produkcji nowych użytecznych materiałów o różnorodnych zastosowaniach gospodarczych i przemysłowych.

3 grudnia miało miejsce uroczyste spotkanie inauguracyjne projektu. Uczestniczyli w nim wykonnawcy z Polski, Szwecji i Macedonii oraz członkowie Zespołu Administracyjnego. Swoją obecnością zaszczyliły nas prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oraz dziekan Wydziału Chemii dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS, gratulując uzyskania wsparcia finansowego w ramach programu Erasmus+ „Cooperation partnerships in higher education” i życząc owocnej współpracy oraz sukcesów. Jednocześnie zadeklarowały swoje wsparcie dla podejmowanych działań.

Zachęcamy do śledzenia informacji o projekcie na jego stronie internetowej oraz na stronie internetowej Wydziału Chemii UMCS.

*Monika Wawrzekiewicz
Beata Podkościelna*

↑ Od lewej:
dr Przemysław Podkościelny,
dr Marta Golišek-Chabros,
prof. Monika Wawrzekiewicz,
prof. Beata Podkościelna,
dr hab. Anna Wołowicz, dr Łukasz Szajnecki

Co-funded by
the European Union

Symposium „Correlations, topology and superconductivity”

14 listopada 2024 r. w Instytucie Fizyki odbyło się sympozjum „Correlations, topology and superconductivity”, którego pomysłodawcą i głównym organizatorem był prof. dr hab. Tadeusz Domański.

Sympozjum rozpoczął wykład prof. dr hab. Karola Izydora Wysokińskiego, wygłoszony w ramach konswersatorium Instytutu Fizyki połączonego z 726. posiedzeniem Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Fizycznego. Do udziału w nim została zaproszona młodzież biorąca udział w cyklu wykładów „Spotkania z Fizyką”.

Pierwszej części obrad przewodniczył dyrektor Instytutu Fizyki prof. dr hab. Ryszard Zdyb, który przywitał gości, m.in.: prof. dr hab. Wiesława Gruszeckiego – prorektora ds. badań naukowych i współpracy międzynarodowej UMCS, prof. dr hab. inż. Dariusza Kaczorowskiego – dyrektora Instytutu Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN, prof. dr hab. Macieja Maškę – dyrektora Instytutu Fizyki Teoretycznej Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. Zbigniewa Trybułę – dyrektora Instytutu Fizyki Molekularnej PAN, prof. dr hab. Ireneusza Weymanna – dziekana Wydziału Fizyki i Astronomii UAM, mgr Małgorzatę Trybułę

z IFM PAN w Poznaniu, Oddział w Odolanowie – wieloletnią organizatorkę warsztatów dla młodzieży „Lato z Helem”, prof. dr hab. Józefa Spałka z Instytutu Fizyki UJ oraz dr hab. Marcina Wysokińskiego z MagTop Instytutu Fizyki PAN w Warszawie. Prof. dr hab. Tomasz Dietl – kierownik MagTop i członek Rady NCN dojechał do Lublina w godzinach wieczornych.

Wystąpienie prof. K.I. Wysokińskiego pt. „Ja i fizyka: od czasu życia wzbudzonego elektronu i nadprzewodnictwa do holografii. Wykład z okazji 50 lat pracy naukowej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej” było podsumowaniem działalności naukowej, edukacyjnej i organizacyjnej Jubilata. Profesor wspominał swoich nauczycieli oraz uczniów-doktorantów, spośród których wywodzi się trzech znakomitych profesorów pracujących w Lublinie. Są to: prof. dr hab. Grzegorz Litak z Politechniki Lubelskiej oraz prof. Tadeusz Domański i prof. dr hab. Mariusz Krawiec z Instytutu Fizyki UMCS.

Pierwszej popołudniowej sesji sympozjum przewodniczył prof. dr hab. Krzysztof Pomorski, współautor pierwszej publikacji prof. K.I. Wysokińskiego z czasów studiów. W tej części wykłady wygłosili: prof. Józef Spałek pt. „Limits on the entanglement: Two examples”, prof. Dariusz Kaczorowski pt. „Magnetic ordering in a multiphase heavy-fermion superconductor CeRh₂As₂”, prof. Zbigniew Trybuła pt. „Properties of superfluid helium” oraz dr hab. Marcin Wysokiński pt. „Correlated topological insulating phases in exactly solvable models with Hatsugai-Kohmoto interactions”.

Drugiej popołudniowej sesji przewodniczył prof. Tadeusz Domański, a wykłady wygłosili: prof. Maciej Maška pt. „Autoencoders: how to calculate the square root in a very complicated way?”, prof. Ireneusz Weymann pt. „Thermoelectric effects in nanoscale systems”, prof. Grzegorz Litak pt. „Two orbital superconductor with d-wave pairing: band filling and temperature effects on sizes of Cooper pairs” oraz prof. Mariusz Krawiec pt. „Emergent Dirac fermions in epitaxial planar silicene”.

W spotkaniu udział wzięli również rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który wraz z prorektorem prof. Wiesławem Gruszeckim wręczył prof. Karolowi I. Wysokińskiemu medal 80-lecia UMCS, sygnowany numerem 25.

Fot. Bartosz Profil

Symposium naukowe współfinansowane przez Instytut Fizyki i kierowany przez prof. T. Domańskiego międzynarodowy grant NCN („Weave programme”) było dobrą okazją do przedstawienia najnowszych wyników badań. Wykłady poświęcone były silnie skorelowanym materiałom i nowym modelom takich układów, nanostruktur, nadprzewodnictwu i innym zjawiskom emergentnym w fizyce materii skondensowanej.

Dotyczyły m.in. właściwości nadprzewodzącego związku ciężko-fermionowego $CeRh_2As_2$, zjawisk transportu w nanostrukturach z kropkami kwantowymi, topologicznie nietrywialnych stanów materii oraz nowych metod badawczych kwantowych właściwości materii.

*Anna Wielgus
Marek Gorgol*

Rozmowy dyplomatyczne z Ambasadorem Ugandy w Polsce

21 listopada 2024 r. w kolejnym spotkaniu z cyklu „Diplomatic Talks” gościliśmy ósmego szefa misji dyplomatycznej i zarazem pierwszego przedstawiciela państwa afrykańskiego – Stephena Mubiru, ambasadora Republiki Ugandy w Polsce. Spotkanie tradycyjnie odbyło się w murach Wydziału Polityki i Dziennikarstwa.

Wizytę na Uniwersytecie dyplomata złożył w towarzystwie drugiej sekretarz Jessici Namuddu. Delegację dyplomatyczną przywitani: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych prof. dr hab. Marek Pietraś i zastępca dyrektora ISM dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS.

Otwarte spotkanie rozpoczęło się od wykładu pt. „Perspektywy polityki zagranicznej Ugandy w szybko zmieniającym się świecie i rosnącym znaczeniu Globalnego Południa”. Wystąpieniu przysłuchiwała się społeczność akademicka oraz licealiści ze szkół partnerskich. Stephen Mubiru skupił się na przedstawieniu kluczowych założeń polityki zagranicznej, położenia geograficznego i systemu ustrojowego Ugandy. Zaprezentował kluczowe obszary współpracy w skali regionalnej i globalnej, omówił rozwój systemów bezpieczeństwa

Fot. Barbara Prohl

i edukacji oraz wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi. Podczas drugiej części spotkania, czyli sesji Q&A, Ambasador udzielał odpowiedzi na pytania publiczności.

„Diplomatic Talks” to cykl spotkań, w ramach których Instytut Stosunków Międzynarodowych zaprasza ambasadorów akredytowanych w Polsce do dyskusji poświęconych współczesnym stosunkom międzynarodowym. Jednym z głównych celów inicjatywy jest dostarczanie studentom informacji na temat zmieniającego się świata, a także pobudzanie ich do myślenia o zachodzących procesach międzynarodowych. Dotychczas w ramach „Diplomatic Talks” na UMCS gościli szefowie misji dyplomatycznych Stanów Zjednoczonych, Niderlandów, Niemiec, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Francji i Turcji.

Ihor Kolisnichenko

Ruch, który uczy. Seminarium w Instytucie Pedagogiki

22 listopada 2024 r. odbyło się Seminarium Naukowo-Szkoleniowe pt. „Ruch, który uczy. EDUballle i mini-EDUballle w edukacji i terapii dzieci”, zorganizowane przez Instytut Pedagogiki UMCS, Centrum Kultury Fizycznej UMCS, Akademię Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Wydarzenie składało się z dwóch komplementarnych części. Pierwsza – naukowa obejmowała sesję dyskusyjną nad wspólnie realizowanymi projektami badawczymi. Naukowcy z AWF pod kierownictwem prof. dr. hab. Andrzeja Rokity, z UAM i UMCS koncentrowali się na eksperymentalnym podejściu w ustalaniu roli EDUballi w poznawczym funkcjonowaniu dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz osób z autyzmem. Ważnym elementem spotkania była debata naukowa w Laboratorium Badań nad Neuroedukacją, w którym będą realizowane zaprojektowane badania. Ta część seminarium zakończyła się wykładem prof. Andrzeja Rokity i prof. dr. hab. Michała Klichowskiego (UAM) na temat dotychczasowych wyników badań z zastosowaniem EDUballi oraz mini-EDUballi. Cieszył się on ogromnym zainteresowaniem pracowników Instytutu, nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, nauczycieli szkół i placówek pracujących z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, nauczycieli wychowania fizycznego oraz studentów.

Druga część seminarium – typowo szkoleniowa – odbywała się w hali sportowej Centrum Kultury Fizycznej. Zorganizowano tam zajęcia praktyczne z wykorzystaniem piłek edukacyjnych. Spotkanie prowadził lider Zespołu EDUballa, współtwórca piłek edukacyjnych EDUball i mini-EDUball – prof. Andrzej Rokita wraz z zespołem. Warsztat pokazujący praktyczne zastosowanie tych nowatorskich piłek edukacyjnych zakończono dyskusją nad możliwościami ich wykorzystania w edukacji, terapii i rehabilitacji osób na różnych etapach rozwojowych i ze zróżnicowaną kondycją psychofizyczną.

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Zgodnie z przyjętymi założeniami piłki edukacyjne EDUball stanowią innowacyjną pomoc dydaktyczną. Na 100 piłkach w 5 kolorach umieszczono cyfry i litery oraz znaki matematyczne. Ich wykorzystanie wspomaga rozwój motoryczno-intelektualny dzieci w wieku 5–10 lat, czyli w tzw. złotym wieku motoryczności. Zajęcia ruchowe z EDUballami stwarzają warunki do harmonijnego rozwoju człowieka we wszystkich obszarach: fizycznym i intelektualnym, a dzięki pracy zespołowej, przebiegającej w atmosferze pozytywnej zabawy – także emocjonalnym i społecznym.

Urszula Lewartowicz

Bocian biały – wyjątkowy bioindykator zmian środowiska

Ile bocianów białych jest na świecie i jak wygląda polska populacja tych ptaków? Jak reagują na zmiany klimatu? Czy są uzależnione od „śmieciowego” jedzenia? Między innymi o tym dyskutowali eksperci podczas cieszącej się dużym zainteresowaniem Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. „Bocian biały: wyjątkowy bioindykator zmian środowiska”, połączonej z XII Zjazdem Grupy Badawczej Bociana Białego. Obrady i warsztaty, współorganizowane przez Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (Centrum CeReClimEn) UMCS, odbyły się w dn. 21–24 listopada 2024 r. w Lublinie i Okunince.

Konferencję w Centrum ECOTECH-COMPLEX otworzył dyrektor Centrum CeReClimEn UMCS dr hab. Grzegorz Grzywaczewski, prof. UP. Przypomniął, że bocian biały jest nie tylko symbolem polskiej przyrody i tradycji, ale również kluczowym bioindykatorem zmian środowiskowych i klimatycznych. Obecność tych ptaków, ich zachowania i migracje są niezwykle cennym źródłem informacji o stanie ekosystemów, od których wszyscy jesteśmy zależni. Najwięcej na świecie publikacji dotyczących bociana białego pochodzi z Polski.

W inauguracji wydarzenia udział wzięli m.in. prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką UMCS oraz Kamila Grzywaczewska – wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Lubelskiego. Marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego reprezentowała Emilia Flis – zastępca dyrektora Departamentu Środowiska i Zasobów Naturalnych UMWL. Obecni byli także naukowcy z całego kraju i przedstawiciele instytucji partnerskich. W panelu eksperckim, moderowanym przez Dyrektora Centrum CeReClimEn, wzięli udział: dr hab. Andrzej Wuczyński, prof. PAN, prof. dr hab. Piotr Tryjanowski, dr Małgorzata Piotrowska, dr Joanna Białas, dr Marcin Tobółka i mgr inż. Adam Zbyryt.

Następnie obrady kontynuowano w Okunince, a uczestniczyli w nich m.in. Marek Wojciechowski – wicemarszałek województwa lubelskiego, Piotr Gorgol – wicestarosta włodawski i Wiesław Holaczuk – członek Zarządu Powiatu Włodawskiego.

Fot. Magdalena Kozak-Siemńska

Podczas wydarzenia podsumowano wyniki VIII Międzynarodowego Cenzusu Bociana Białego w Polsce, odbywającego się w dn. 1–15 lipca 2024 r. Taki spis organizowany jest w Europie i Afryce Północnej raz na 10 lat. Ponadto uczestnicy poznali najnowsze badania dotyczące wędrówek gatunku oraz specyfikę lokalnych populacji. Odbyły się również warsztaty terenowe poświęcone polskiej populacji bociana białego.

Podczas obrad rozstrzygnięto wojewódzki konkurs plastyczny dla szkół pt. „Bocian w krajobrazie”, zorganizowany przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych.

Wydarzenie odbyło się pod honorowym patronatem: marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, rektora UMCS prof. dr hab. Radosława Dobrowolskiego, rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr hab. Krzysztofa Kowalczyka i rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu prof. dr hab. Krzysztofa Szoszkiewicza.

Organizatorzy: Grupa Badawcza Bociana Białego, Centrum CeReClimEn UMCS, Katedra Zoologii UP w Poznaniu, Katedra Zoologii i Ekologii Zwierząt UP w Lublinie i Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych.

Partnerzy: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Poleski Park Narodowy, Nadleśnictwo Sobibór, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A., Port Lotniczy Lublin, Pawtrans Holding, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Starosta Włodawski, Burmistrz Włodawy, Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie, Fundacja Dla Przyrody, Fundacja Poleska, Fundacja ECCC.

Patronat medialny: TVP3 Lublin, „Kurier Lubelski”, Polskie Radio Lublin.

Magdalena Kozak-Siemńska

wy obywatelsko-patriotyczne oraz ukierunkowują się w pracy na rzecz społeczeństwa i państwa.

Konferencji towarzyszył współorganizowany przez Katedrę Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego wojewódzki „Konkurs wiedzy o partiach i ruchach politycznych w XX i XXI wieku”, którego temat brzmiał „Wincenty Witos – mąż stanu i przywódca ruchu ludowego”. Konkurs honorowym patronatem objął Lubelski Kurator Oświaty. Do udziału w nim zgłosiło się 47 uczniów z 18 szkół województwa lubelskiego. Kapituła Konkursu wyłoniła następujące laureatki: Pola Kamińska (Prywatne Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie), Aleksandra Nakonieczna (Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Pawła II w Radzynie Podlaskim), Agata Wiszowata (Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Puławach). Uroczystość wręczenia nagród odbyła się podczas konferencji, a nagrody główne w postaci wyjazdów studyjnych do Brukseli laureatkom wręczył poseł do Parlamentu Europejskiego Krzysztof Hetman.

Wydarzeniem towarzyszącym była niezwykła wystawa pt. „Wincenty Witos trzykrotny premier RP”, prezentująca liczne fotografie, dokumenty archiwalne i materiały ilustracyjne ze zbiorów Zakładu Historii Polskiego Ruchu Ludowego i Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego. Ekspozycja ukazywała koleje życia i rozwój kariery politycznej polityka, a także jego zasługi w walce o odrodzenie się Niepodległej i jej obronę w wojnie polsko-bolszewickiej z lat 1919–1921. Szczególnie zaakcentowane zostały okresy w jego życiu związane z walką o prawo, sprawiedliwość społeczną i demokrację, a także wartości patriotyczne w myśli politycznej. Przedstawiono wzrost autorytetu i rozwój legendy Witosza wśród polskich chłopów, mało znane epizody z jego życia w latach okupacji i pierwszych miesiącach powojennych oraz wieloletnie starania działaczy ludowych o przywrócenie pamięci o nim po skazaniu go przez komunistów na zapomnienie i wymazanie z pamięci historycznej polskiego społeczeństwa.

Eleonora Kirwiel

Dr Varun Suthra z Kalinga Institute of Industrial Technology na UMCS

26 listopada 2024 r. na Wydziale Prawa i Administracji odbyło się spotkanie z dr. Varunem Suthrą, który reprezentował jeden z najbardziej renomowanych uniwersytetów w Indiach – Kalinga Institute of Industrial Technology (KIIT).

Dr V. Suthra jako dyrektor ds. współpracy międzynarodowej KIIT wygłosił prelekcję dla pracowników i studentów pt. „Dr. Achyuta Samanta: An Inspiring Leadership Journey of Transforming Lives Through KIIT & KISS”. Spotkanie otworzył prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, który podkreślił, że dr Suthra reprezentuje jeden z najlepszych

Fot. Bartosz Proń

uniwersytetów w Indiach, w którym kształcą się ponad 35 tys. studentów z ponad 60 krajów.

Przyjazd dr. V. Suthry był związany z podpisaniem umowy o współpracy z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydziałem Prawa i Administracji oraz Instytutem Nauk Prawnych UMCS.

Jarosław Kostrubiec

Lubelscy archiwiści po raz kolejny na konferencji w Pradze

Archiwiści czescy organizują cykliczne konferencje naukowe poświęcone problematyce związanej z działalnością archiwów oraz zgromadzoną w nich dokumentacją. Cieszą się one zainteresowaniem przedstawicieli różnych dyscyplin historycznych – dyplomatyki, sfragistyki, paleografii, dziejów ustroju i administracji. W symposium, które miało miejsce w roku 2018, uczestniczyli pracownicy ówczesnego Zakładu Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UMCS. Teksty wygłoszonych przez nich referatów zostały zamieszczone w czasopiśmie „*Paginae Historiae*” (nr 1 z 2011 r.), wydawanym przez czeskie Archiwum Narodowe. Archiwiści z UMCS zyskali uznanie organizatorów, skoro zostali zaproszeni do udziału w kolejnym symposium z tego cyklu.

Należy dodać, że kontakty między badaczami praskimi a naukowcami z naszej Uczelni mają swoją tradycję. Nawiązał je prof. dr hab. Józef Szymański, kierujący Zakładem Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa jeszcze w latach 70. XX w. Dzięki temu historycy czescy, tacy jak prof. Ivan Hlaváček, długoletni kierownik Katedry Nauk Pomocniczych Historii Wydzia-

Pracownicy UMCS z jubilatką prof. Marie Bláhová ↓

łu Filozoficznego Uniwersytetu Karola w Pradze, obecnie nestor czeskich mediewistów, oraz jego uczennica i następczyni w tej katedrze prof. Marie Bláhová, przyjeżdżali do Lublina na konferencje naukowe oraz recenzowali prace lubelskich historyków na łamach czasopism oraz w przewodach doktorskich i habilitacyjnych.

W tym roku symposium archiwalne zostało poświęcone problemom granic dokumentacji urzędowej („*Uřední písemnosti a jejich hranice*”) i tradycyjnie odbyło się w Pradze w dn. 12–13 listopada. Miejszem obrad była nowoczesna i bardzo wygodna sala kinowa czeskiego Archiwum Narodowego. Ta szacowna instytucja zajmuje kompleks nowoczesnych budynków obejmujących magazyny i pomieszczenia biurowe razem z dwoma innymi archiwami (Archiwum Okręgowym oraz Miejskim). Znajduje się w dzielnicy Chodov, do której można dojechać metrem z głównego dworca kolejowego. Opisywana konferencja zgromadziła liczne grono pracowników archiwów czeskich, słowackich i polskich. Wygłoszono 32 referaty.

Oprócz przedstawicieli UMCS polskie środowisko naukowe reprezentowali: badacz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz trzech przedstawicieli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W pierwszym dniu obrad mgr Mateusz Jeleń, asystent w Katedrze Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii UMCS wygłosił referat „*Dokumentacja urzędowa polskich majątków ziemskich w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX wieku*”, który powstał w związku z jego rozprawą doktorską. Autor przedstawił najważniejsze ustalenia literatury polskiej oraz wybranych prac rosyjskich i niemieckich.

W drugim dniu referaty zaprezentowali dwaj inni pracownicy tej Katedry. Dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS przedstawił różne sposoby określania treści kluczowego dla archiwistyki i dyplomatyki pojęcia dokumentu w polskich przepisach prawnych („*Dokumenty urzędowe w prawie polskim*”). W jego opinii definicje te powstały dla potrzeb określonych przepisów prawnych i nie mają charakteru naukowego, dlatego ich użyteczność jest ograniczona. Natomiast autor niniejszego tekstu zaprezentował referat „*Dokumentacja polskich konspiracyjnych organizacji niepodległościowych jako narzędzie dezinformacji w latach 1944–1951*”.

Archiwum prywatne Mateusza Jelenia

Ukazał różne przypadki dezinformowania przez organizacje podziemne organów bezpieczeństwa, dokonywane za pomocą listów, co czyniono w celu osłabiania skuteczności ich działań.

Miłym akcentem konferencji był jubileusz prof. M. Bláhovej, która w przeddzień sympozjum ukończyła 80 lat. Laudację wygłosił jej promotor, wspomniany prof. I. Hlaváček, mający 94 lata i ciągle aktywny naukowo, co uczestnicy konferencji mogli naocznie stwier-

dzić. Podziękowania za jej pracę dydaktyczną i osiągnięcia naukowe złożyli wicedyrektor Archiwum oraz jej kolega ze studiów historycznych w Uniwersytecie Karola. Do gratulacji i życzeń przyłączyli się też polscy referenci. Tę doniosłą uroczystość wzbogacił koncert młodego zespołu Musica Iuvenalis, który wykonał utwory m.in. Jana Sebastiana Bacha, Franciszka Ksawerego Thuriego i Jerzego Fryderyka Haendla.

Janusz Łosowski

Wykład redaktor Czesławy Borowik

20 listopada 2024 r. w Instytucie Historii, pod patronatem Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną, odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Z dziejów Lublina i Lubelszczyzny”. Gościliśmy redaktor Czesławę Borowik, która wygłosiła referat „Artefakty z radiowego mikrofonu”.

Pani Redaktor to wieloletnia dziennikarka Polskiego Radia Lublin, autorka kilkuset audycji, inicjatorka i współtwórczyni Studia Historii Mówionej i Stowarzyszenia Miłośników Historii Mówionej, laureatka wielu prestiżowych konkursów na reportaże radiowy. To także osoba niezwykła, która profesjonalizmem, pasją historyczną i zaangażowaniem od lat zaraża współpracowników i radiosłuchaczy.

Prelegentka zabrała nas w podróż po świecie ulotnym i niematerialnym, odsłaniając przed publicznością niezmiennie tajemniczą i magnetyczną siłę przyciągania radia. Rozważania poświęciła reportażowi radiowemu, który dzięki słowom i zawartym w nim emocjom stanowi pasjonującą opowieść o człowieku, uczy słuchania i rozumienia ludzi. Należy podkreślić, że wysoce erudycyjny wykład został wzbogacony o wątek audialny. W czasie spotkania zebrani wysłuchali kilku obszernych fragmentów reportaży zrealizowanych przez Czesławę Borowik.

Spotkanie łączyły elementy dyskursu naukowego z popularyzacją wiedzy. Warto odnotować, że uczestniczyły

w nim uczennice klas szóstych ze Szkoły Podstawowej im. Macieja Rataja w Karczmiskach, które przyjechały do Lublina z nauczycielką Martą Kucharczyk-Maj. Wypada żywić nadzieję, że to niecodzienne doświadczenie było dla młodzieży ważne i inspirujące. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wystąpienie Czesławy Borowik w przystępny, mądry i zajmujący sposób przedstawiło reportaż radiowy jako wartościową i potrzebną formę opisywania współczesności i refleksji nad przeszłością.

Organizatorzy zapewniają, że kolejne wykłady, których należy spodziewać się na początku 2025 r., będą również ciekawe i spotkają się z zainteresowaniem publiczności.

Andrzej Przegaliński

Konferencja „Children of the Night International Dracula Congress”

W dni. 25–26 października oraz 31 października – 2 listopada 2024 r. odbyła się piąta edycja Children of the Night International Dracula Congress – wydarzenia poświęconego badaniom nad postacią Draculi oraz szeroko pojętą kulturą gotycką i wampiryzmem. Kongres, organizowany corocznie przez dr Magdaleny Grabias z Instytutu Nauk o Kulturze UMCS, miał charakter hybrydowy: pierwsze dwa dni odbyły się online, natomiast kolejne sesje przeprowadzono stacjonarnie w Braszowie (Rumunia). Wydarzenie było wynikiem współpracy UMCS, Uniwersytetu Transylwańskiego w Braszowie (prof. Florin Nechita) oraz Uniwersytetu Stanowego w Rio de Janeiro (dr Yuri Garcia), przy wsparciu The Dracula Fan Club z Meksyku.

W tegorocznej edycji kongresu udział wzięło 40 specjalistów z takich dziedzin jak: Dracula Studies, Vampire Studies oraz Gothic Studies, reprezentujących instytucje akademickie i badawcze z całego świata. Wśród zaproszonych ekspertów znaleźli się m.in.: Hans Corneel de Roos (Filipiny), Duncan Light (Wielka Brytania), Gilles Menegaldo (Francja), Philippe Met (Stany Zjednoczone), Enrique A. Palafox (Meksyk), Marius-Mircea Crișan (Rumunia), Nina Anna Trzaska (Pol-

ska) oraz Fernando Soto (Kanada), którzy podzielili się swoimi badaniami i refleksjami nad mitem Draculi i jego wpływem na współczesną kulturę.

Dodatkową atrakcją był Dracula Film Festival, który odbywał się w tym samym czasie w Braszowie. Uczestnicy mogli obejrzeć wyjątkowe projekcje kultowych filmów grozy z muzyką na żywo oraz spotkać się z Dacrem Stokerem, potomkiem Brama Stokera i opiekunem jego spuścizny literackiej, a także autorem prequela i sequela Draculi.

Kongres zgromadził również uczestników międzynarodowego projektu studenckiego „Dracula: Between Pop-Culture and Tourism”, którzy wzięli udział w wycieczkach po miejscach związanych z historyczną i fikcyjną postacią Draculi. Uczestnicy mogli poznać perspektywę lokalnych mieszkańców dotyczącą jego mitu oraz roli w dzisiejszej kulturze i turystyce.

Dr Magdalena Grabias wygłosiła referat poświęcony waloryzacji mitu Draculi w brytyjskim Whitby, ukazując, jak historia i literatura wpływają na turystyczne znaczenie miejsc. Owocem tegorocznych obrad będzie publikacja pokonferencyjna, która zgromadzi najciekawsze referaty i badania zaprezentowane podczas konferencji.

Magdalena Grabias

Archiwum prywatne Magdaleny Grabias

Archiwum prywatne Magdaleny Grabias

Przywitanie studentów zagranicznych

Biuo ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych w Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów to jednostka skupiająca wokół siebie osoby, które z uczelni z całej Europy i świata wybrały właśnie UMCS jako miejsce do nauki i rozwoju. Jest to również jednostka, dzięki której polski student może przeobrazić się w studenta zagranicznego, zostając beneficjentem programu Erasmus+. Biuro czynnie wspiera proces umiędzynarodowienia, dając wsparcie nie tylko żakom, ale również pracownikom, którzy w swojej pracy spotykają się ze studentami zagranicznymi lub którzy sami chcą wyjechać w ramach programu Erasmus+.

Według najnowszych danych dotyczących liczby studentów zagranicznych na UMCS w bieżącym roku akademickim kształci się u nas 1757 studentów z 58 krajów. Są to zarówno sąsiedzi zza naszej wschodniej granicy, jak i osoby z Afryki, Ameryki Południowej czy Azji. Uczelnia stoi przed dużym wyzwaniem, jakim jest pogodzenie różnic kulturowych, które nie przestają zaskakiwać nawet pracowników Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych.

Początek roku akademickiego był intensywnym okresem, jeśli chodzi o wdrażanie studentów w życie Uczelni. We wrześniu i w październiku odbyła się seria spotkań informacyjnych dla: studentów zakwalifikowanych na intensywny kurs języka polskiego organizowany przez Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów we współpracy z Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców; studentów, którzy przybyli na UMCS w ramach programu Erasmus+; studentów polskojęzycznych, na które zostali zaproszeni m.in. goście z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Urzędu Miasta Lublin; oraz dla studentów anglojęzycznych, które otworzyło realizację projektu Welcome to Poland finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

W kalendarzu wydarzeń nie mogło zabraknąć szkolenia dla pracowników, którzy na co dzień mają do czynienia ze studentami zagranicznymi. 20 i 21 listopada 2024 r. odbyły się kolejne warsztaty z międzykulturowości organizowane przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji przy wsparciu Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów oraz Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych. Pracownicy w praktyczny

Fot. Karolina Szołtyśka

Fot. Michał Piat

i interaktywny sposób mieli okazję uzmysłowić sobie, jak różnice kulturowe wpływają na punkt widzenia.

6 grudnia w przestrzeni coworkingowej Chatki Żaka odbyło się kolejne wydarzenie w ramach projektu The Power of Relations, realizowanego w ramach Programu NAWA Welcome to Poland. Podczas Christmas and All Holidays Party studenci robili ozdoby i kartki świąteczne, wspólnie ubrali choinkę, spotkali się ze św. Mikołajem oraz opowiadali o świątach obchodzonych w ich krajach.

Wszystkie działania Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych można śledzić na Facebooku. Fanpage UMCS International Student Office w październiku osiągnął liczbę 1800 followersów, co sprawia, że jest jednym z chętniej obserwowanych uczelnianych profili poświęconych obcokrajowcom.

Ewa Nagowska

Historia mówiona w 100-lecie polonistyki na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie

Projekt „Oral History on 100th Anniversary of Comenius University Polish Philology” powstał dzięki dofinansowaniu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego w ramach programu V4 Mini-Grants. Jego celem było udokumentowanie stuletniej historii nauczania języka polskiego na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie. V4 Mini-Grants to program, który zakłada promowanie demokratycznych wartości i nawiązywanie współpracy między młodymi ludźmi. Założono, że dzięki wieloletniemu zaangażowaniu lubelskiego ośrodka w gromadzenie i dokumentowanie historii mówionej uda się zrealizować cel projektu. Koordynatorem przedsięwzięcia był Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, kierownikiem – dr hab. Joanna Szadura, prof. UMCS, natomiast wykonawcami – dr Damian Gocół (UMCS) oraz mgr Bożena Kotuła PhD (Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie).

Owocem pracy osób zaangażowanych w projekt miało stać się zebranie relacji nt. nauczania polonistyki na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie. W tym celu zorganizowano wykłady oraz warsztaty, które pomogły uczestnikom doskonalić umiejętności w gromadzeniu informacji, prowadzeniu wywiadów i spisywaniu transkrypcji. Dzięki uprzejmości Instytutu Polskiego w Bratysławie studentom została udostępniona przestrzeń do przeprowadzenia wywiadów.

Pierwszy etap projektu odbył się w dn. 20–25 maja 2024 r. Studenci z Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Komeńskiego przyjechali do Lublina i razem z członkami Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS wzięli udział w warsztatach i wykładach po-

szerzających ich wiedzę na temat historii mówionej i umiejętności z nią związanych. Podstawy warsztatowe zdobyte na zajęciach prowadzonych przez pracowników Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa – dr. Damiana Gocoła, prof. dr hab. Annę Pajdzińską i dr hab. Joannę Szadurę, prof. UMCS – zostały wykorzystane w drugiej części projektu. Dr Katarzyna Prorok z Pracowni Etnolingwistycznej im. Jerzego Bartmińskiego zaprezentowała, w jaki sposób gromadziło się materiały na początku istnienia archiwum, a jakie ułatwienia technologiczne obecnie warto wykorzystywać w pracy nad utrwalaniem materiału ustnego. Równie cenne były wizyty w Polskim Radiu Lublin, Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN” oraz Państwowym Muzeum na Majdanku. Instytucje te zajmują się gromadzeniem historii mówionej, a także upamiętnianiem dawnego życia przez gromadzenie nagrań, fotografii i przedmiotów. Pracownicy pokazali uczestnikom efekty swoich działań. Podzielili się cennymi radami, które miały usprawnić przyszłą pracę młodych adeptów *oral history*. Studenci odwiedzili również Kazimierz Dolny.

Druga część projektu trwała od 23 do 28 września 2024 r. Pierwszego dnia uczestnicy zgromadzili się w Instytucie Polskim w Bratysławie, zajmującym się popularyzacją polskiej kultury i literatury oraz nawiązywaniem relacji między Polską i Słowacją. Wykład dr. Juraja Marušiaka ze Słowackiej Akademii Nauk pozwolił polskim studentom zapoznać się z historią Słowacji i z jej odmiennymi od polskich obyczajami. Tego dnia grupa spotkała się także z zastępczynią dyrektora wykonawczego Funduszu Wyszehradzkiego Mają

Uczestnicy projektu z Agnieszką Kwiatkowską, dyrektorką Instytutu Polskiego w Bratysławie ➔

Prof. PhDr. Marta Pančíková, CSc. z uczestnikami projektu w Instytucie Polskim w Bratysławie ➔

Wawrzyk, która przedstawiła im historię, cele i założenia projektu V4.

Studenci w tym dniu mieli również okazję uczestniczyć w otwarciu wystawy „Angelus – Pod krótkimi naiwnej intuicji”, której motywem przewodnim był film *Angelus* z 2001 r. w reżyserii Lecha Majewskiego. Była to okazja do poznania dziedzictwa kinematografii śląskiej i tego, jaki wpływ ma na malarstwo i kulturę powstające w Polsce i na Słowacji. Grupa uczestniczyła też w Europejskim Dniu Języków, podczas którego miała okazję poznać osoby z różnych państw europejskich, wziąć udział w grach integracyjnych i nawiązać nowe znajomości.

Pracę nad najważniejszym celem projektu, czyli zgromadzeniem informacji nt. nauczania polskiego na Uniwersytecie Komeńskiego w ciągu ostatnich 100 lat rozpoczęto już pierwszego dnia pobytu w Bratysławie. Łącznie przeprowadzono 12 wywiadów. Działania prowadzone były w pięciu grupach – każda składała się z dwóch polskich i dwóch słowackich studentów i każda odpowiedzialna była za przeprowadzenie co najmniej dwóch wywiadów. Wśród rozmówców znalazły się takie wyjątkowe osobistości, jak np. Marián Servátka – były ambasador Słowacji w Polsce, Watykanie i Białorusi, Marta Pančíková – wieloletnia lektorka języka polskiego na Uniwersytecie Komeńskiego i autorka licznych materiałów dydaktycznych, a także Juraj Marušiak – historyk, politolog, tłumacz i dziennikarz. Wielu z tych rozmówców jest absolwentami polonistyki lub studiów środkowoeuropejskich. Studenci mieli więc okazję nawiązać kontakt z ludźmi, którzy – bezpośrednio lub pośrednio – tworzyli polonistykę na Uniwersytecie Komeńskiego.

Zestaw pytań zadawanych rozmówcom obejmował takie zagadnienia, jak np. przebieg zajęć i egzaminów oraz kadra uniwersytecka. Studenci pytali także o to, jaki był wpływ nauki języka polskiego na karierę naukową i zawodową rozmówców. Dowiedzieli się, że na Słowacji nauczanie języka polskiego ma długoletnią historię, a obecnie odbywa się w ramach studiów środkowoeuropejskich oraz języków słowiańskich. Dzięki temu, że grupy kształcące się na tych kierunkach nie są liczne, studenci nawiązują bliskie znajomości, które trwają przez długie lata.

Udało się pozyskać łącznie 572 minuty (ponad 9 godzin) nagrań, które zostały później przetranskrybowane i przekazane Katedrze Filologii Słowiańskich na Uniwersytecie Komeńskiego, a także zdeponowane w Lublinie. Stworzony

Archiwum Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS

Archiwum Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS

przez studentów zbiór jest niezaprzeczalnym i bezcennym dowodem na to, jak istotne jest dokumentowanie historii mówionej. Pozyskane informacje są przydatne i interesujące nie tylko z perspektywy historycznej, ale również etnolingwistycznej, kulturowej, społecznej i medialnej.

Projekt oficjalnie dobiegł końca 20 listopada. Został zwieńczony galą jubileuszową, która odbyła się 21 listopada. Z kolei 22 listopada na Uniwersytecie Komeńskiego dr hab. Joanna Szadura prof. UMCS, dr Damian Gocół i mgr Bożena Kotuła PhD wygłosili referat na temat projektu i zaprezentowali jego efekty. Tekst o tym przedsięwzięciu został już opublikowany w tomie wydanym z okazji 100-lecia nauczania języka polskiego na Słowacji. Z fragmentami wywiadów będzie można zapoznać się m.in. na stronach internetowych Uniwersytetu Komeńskiego i Instytutu Polskiego w Bratysławie.

Maja Ostrowska

GIS Day 2024

20 listopada 2024 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbyła się XVI edycja Światowego Dnia Systemów Informacji Geograficznej „GIS Day 2024”. Inicjatywa skierowana jest przede wszystkim do studentów Wydziału, uczniów szkół ponadpodstawowych z województwa lubelskiego, jak również do osób i instytucji wykorzystujących System Informacji Geograficznej (GIS) w swojej działalności.

W tegorocznym GIS Day udział wzięło ponad 200 uczniów z całego regionu. Wydarzenie otworzyła dziekan Wydziału dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS. Następnie uczestnicy mogli wysłuchać prelekcji ekspertów z dziedziny GIS. Tematem pierwszej prezentacji autorstwa Darii Soszyńskiej z Esri Polska był „Cyfrowy świat – Reality Mapping”. Kolejne dotyczyły projektów realizowanych przez Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków GeoIT. Prezentacje wygłosili: Rafał Pelczar – „Co się dzieje z lodowcami na Grenlandii?”, Michał Nowosadzki – „Gdzie parkować w Lublinie?”, Łukasz Drzewiecki – „Projekty obywatelskie – społeczeństwo budujące miasto”, Marta Waszczuk – „Przystanki autobusowe: czy naprawdę są aż tak daleko?” oraz Maks Dąbrowski – „Zielone zaplecze Lublina”.

Uczniowie mogli sprawdzić zdobytą wiedzę w trakcie quizu. Trzem najlepszym słuchaczom wręczono nagro-

Fot. Michał Zemborzycki

Fot. Michał Zemborzycki

dy. Kolejną częścią programu były warsztaty. Uczniowie wykonali swoje pierwsze analizy w QGIS oraz próbowali wydostać się z Geograficznego Escape Roomu. Wygranych nagrodzono upominkami.

Wydarzenie odbyło się pod patronatem honorowym rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego oraz prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka.

Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków GeoIT

Warsztaty „SmartCity”

8 listopada 2024 r. członkinie Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity” (Agnieszka Plewik, Julia Rządowska, Klaudia Seweryn i Aleksandra Pazur) poprowadziły warsztaty „Eco City” dla uczniów Prywatnej Szkoły Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Lublinie, szkoły partnerskiej UMCS. Uczniowie poznali zasady funkcjonowania miast przyjaznych środowisku, zdobyli wiedzę o ekologicznych rozwiązaniach projektowych i w zespołach opracowali koncepcje zagospodarowania dworca PKS na Podzamczu z uwzględnieniem proekologicznych rozwiązań. Warsztaty urozmaicił teleturniej ekologiczny, a wszyscy uczestnicy otrzymali drobne upominki.

14 listopada na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbyły się kolejne warsztaty SKNP „SmartCity” w ramach programu „LOM 3.0”. W zajęciach uczestniczyli uczniowie Powiatowego Centrum Edukacji Zawodowej w Świdniku i Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach, szkół partnerskich UMCS. Członkowie koła (Kaja Soboń, Paweł Duniec, Radosław Poszytek, Alicja Wójtowicz i Aleksandra Zajac) przybliżyli tematykę funkcjonowania obszarów metropolitalnych i spójnego planowania przestrzennego. Uczniowie, pracując w grupach, opracowali koncepcje rozwoju Lublina i sąsiednich gmin, które nanieśli na mapy i zaprezentowali. Najlepsze projekty zostały wyróżnione, a przygotowane plansze przekazano do szkół jako pomoce dydaktyczne. Na zakończenie uczestnicy otrzymali drobne upominki z logo UMCS.

Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity”

Warsztaty „Nowe technologie w zawodzie radcy prawnego”

Fot. Julia Gdulewicz

14 listopada 2024 r. odbyły się warsztaty pt. „Nowe technologie w zawodzie radcy prawnego”, zrealizowane w ramach współpracy Studenckiego Koła Naukowego Profesji Prawniczych z Okręgową Izbą Radców Prawnych w Lublinie. Przeprowadzili je opiekun koła dr Monika Kępa oraz studenci: Kacper Iwaszek, Julia Gdulewicz i Zuzanna Węgrzynowicz, członków SKNPP. Gościem wydarzenia był dr Sławomir Pilipiec – kierownik szkolenia aplikantów w OIRP Lublin, który przedstawił uczniom proces aplikacji radcowskiej.

Mieliśmy przyjemność przeprowadzić warsztaty dla uczniów klas o profilu prawniczo-dziennikarskim z II Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie. Uczestnicy przy-

znali, że z warsztatów wynieśli sporą dawkę wiedzy o zawodach prawniczych oraz korzystaniu ze sztucznej inteligencji. Warsztaty odbywały się w siedzibie OIRP w Lublinie, z którą mamy przyjemność współpracować – mówił Kacper Iwaszek, prezes SKNPP.

Podczas wydarzenia uczniowie mogli posłuchać m.in. o tym, jaką drogę trzeba przejść, aby zostać prawnikiem, poznać tzw. wielką szóstkę zawodów prawniczych oraz dowiedzieć się więcej o sztucznej inteligencji i przykładach zastosowania AI w świecie prawniczym. W części warsztatowej uczestnicy podzieleni na grupy opracowywali argumenty za i przeciw możliwości zastąpienia prawnika przez sztuczną inteligencję.

Zuzanna Węgrzynowicz

II edycja „Spotkań z Archiwistyką”

22 listopada 2024 r. odbyła się II edycja „Spotkań z Archiwistyką”, organizowanych na Wydziale Historii i Archeologii przez Katedrę Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii. Wydarzenie zgromadziło młodzież ze szkół średnich, zarówno tych lubelskich, jak i spoza województwa lubelskiego.

Uroczystego otwarcia „Spotkań z Archiwistyką” dokonał dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Historii. Następnie głos zabrał dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS, który przedstawił genezę powstania archiwów, opowiedział o nowoczesnych sposobach zarządzania dokumentacją, m.in. o systemie EZD, a także zarysował perspektywę pracy po ukończeniu studiów archiwistycznych.

Pracownicy naukowcy Wydziału: dr hab. Tomisław Giergiel, dr hab. Wiesław Bondyra, prof. UMCS, prof. dr hab. Janusz Łosowski, dr. hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS i mgr Mateusz Jeleń przygotowali interesujące prezen-

tacje, wykłady i zajęcia warsztatowe. Ich tematyka dotyczyła m.in.: materiałów do dziejów społeczeństwa staropolskiego w księgach grodzkich z XVII–XVIII w., Lubelszczyzny w latach 1915–1918 w świetle austro-węgierskiej dokumentacji okupacyjnej, szarej rzeczywistości PRL (na podstawie filmu *Fucha* z 1983 r.), genealogii jako narzędzia do poznawania przeszłości rodziny, porad dla początkującego archiwisty (jak należy zadbać o pamiątki rodzinne w domowym archiwum) oraz badań fotografii archiwalnej. Dostępne było także stoisko informacyjno-promocyjne Wydziału.

„Spotkania z Archiwistyką” to nowa inicjatywa WHiA i świetna okazja do przybliżenia uczniom kierunku archiwistyka oraz budowania pozytywnych relacji między Uczelnią a szkołami średnimi.

*Jan Gagacki
Paulina Litka*

Konferencja „Popkultura poza kontekstem 5.0”

Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Popkultura poza kontekstem 5.0” odbyła się 14 listopada 2024 r. w formule hybrydowej. Panele stacjonarne miały miejsce na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. Wystąpienia z paneli zdalnych zaprezentowane zostały za pośrednictwem platformy Microsoft Teams.

Była to już piąta edycja konferencji organizowanej od 2020 r. przez działające na WPiD Koło Naukowe Medialno-Popkulturowe „Produktywni”. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli studenci produkcji medialnej i członkowie zarządu koła – Amelia Nanowska, Jagienka Chyż, Katarzyna Szawłoga, Natalia Derlukiewicz oraz Michał Puła. Opiekę merytoryczną objęła opiekun koła dr Justyna Maguś. W skład Komitetu Naukowego weszli: prof. szt. film. Natasza Ziółkowska-Kurczuk, dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS, dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS, prof. dr hab. Marta Wójcicka oraz dr Ilona Dąbrowska. Konferencja była wydarzeniem towarzyszącym jubileuszowi 80-lecia UMCS.

Uczestników spotkania powitała Jagienka Chyż ucharakteryzowana na Marię Curie-Skłodowską. Następnie głos zabrały: prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorocie Kołodyńskiej, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach prof. dr hab. Iwonie Hofman, prodziekan ds. studenckich dr hab. Małgorzacie Adamik-Szysiak, prof. UMCS oraz dr Justynie Maguś.

Tegoroczna edycja konferencji obfitowała w sześć tygodni referatów przygotowanych przez młodych naukowców z różnych dyscyplin. Łącznie prelegenci reprezentujący 15 ośrodków naukowych z całej Polski przedstawili 36 wystąpień, w tym dwie prelekcje specjalne. Pierwsza, wygłoszona przez członkinie „Produktywnych” – Natalię Derlukiewicz, Elizawetę Leonową, Patrycję Zielińską i Marię Zakościelną – pokazała słuchaczom wizerunek Marii Curie-Skłodowskiej w popkulturze. Drugą prelekcję pt. „Sukces życiowy młodzieży akademickiej – indywidualna potrzeba czy społeczny przymus?” wygłosił dr Tomasz Łączek z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Tematem pozostałych referatów były m.in. sztuka, muzyka, gry komputerowe, polityka, filmy, literatura, psychologia, sztuczna inteligencja oraz chemia.

Panel pierwszy skupił się głównie na problematyce dotyczącej wzajemnych wpływów kinematografii i społeczeństwa (Oliwia Kusz, mgr Pamela Osóbka, Julia Łusiak). W drugim panelu poruszono kwestie reinterpretacji we współczesnej sztuce (mgr Kacper Janik), psychologii w kinematografii (Aleksandra Robak, Małgorzata Małek), wpływu popkultury na polskie opracowania językowe (dr Dorota Furtak-Masica) oraz obrazu public relations w produkcjach serialowych (Aleksandra Kazanecka). Panel trzeci skupiał się wokół tematyki gier komputerowych (Jagoda Kraczk, Adam Kwiecień) oraz kultury koreańskiej (Zofia Faluszczyk). Panel czwarty otworzył referat o chemii w kinematografii (inż. Barbara Czapka). Pojawiły się także kwestie polityczne (mgr Arkadiusz Plewik, mgr Kamil Wojnowski) i socjologiczne (Izabela Uroda). Zaprezentowany został również temat ściśle nawiązujący do nazwy konferencji, mówiący o popkulturowych elementach wyjętych z kontekstu (inż. Filip Skrzypczak). Wystąpienia wygłoszone podczas panelu piątego poruszały współczesne zjawiska związane z mediami społecznościowymi, kulturą fanowską (Anna Marciniak, mgr Zuzanna Szczerbakowska, Emilia Pado) oraz wydarzeniami medialnymi (Katarzyna Szawłoga, Jagienka Chyż). Panel szósty skupiał się na popkulturowych wpływach psychologicznych i społecznych (Kinga Dobek, Sandra Kubiak, inż. Marcin Siwiec, Julia Ludmiła Kuc). W kolejnym, siódmym panelu prelegenci nawiązali do aspektów prawnych (Amelia Burdach, Kacper Zoch, Anna Biedrzycka) oraz wizerunku Fryderyka

Fot. Michał Puła

Chopina w japońskiej popkulturze (mgr Wiktoria Kopka-Wilk). Przedostatni panel dotyczył kina grozy (mgr Wojciech Jan Wieczorek, Adrian Lamparski), sztucznej inteligencji (Kamil Krzanowski) oraz podcastów (Alicja Pulikowska). Referaty zaprezentowane podczas ostatniego panelu poruszały wybrane zagadnienia kinematograficzne i marketingowe (Katarzyna Gryniewicz, Wanesa Zielonka), a także badały gry wideo (Weronika Olesiak, mgr Bartosz Rogala). Tak różnorodne zestawienie tematyczne podkreśliło interdyscyplinarny charakter konferencji.

Uczestnikami wydarzenia byli nie tylko studenci i doktoranci, ale także doświadczeni naukowcy, którzy w swoich badaniach zajmują się szeroko pojętą popkulturą. Prelegenci reprezentowali takie ośrodki naukowe jak: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Jana Kocha-

nowskiego w Kielcach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Wrocławski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza.

Prezentowane treści umożliwiły uczestnikom spojrzenie na zagadnienie kultury popularnej przez pryzmat naukowy. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem społeczności akademickiej.

Amelia Nanowska

Monika Niezbecka

PRaktycznie o komunikacji

5 listopada 2024 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa gościła Ewelina Jaskuła z agencji Good One PR, ekspertka ds. komunikacji, specjalistka z zakresu PR produktowego i korporacyjnego. Podczas wykładu podzieliła się z uczestnikami cenną wiedzą na temat organizacji konferencji prasowych. Odpowiedziała też na wiele pytań dotyczących konferencji i pracy specjalisty PR. Po zakończeniu części wykładowej przeprowadziła warsztaty, w trakcie których uczestnicy mogli wykazać się kreatywnością i zaplanować własne konferencje prasowe.

Z kolei 26 listopada odbyło się spotkanie z ekspertką ds. komunikacji Luizą Jurgiel-Żyłą, współpracowniczką w agencji Flynn, która przedstawiła obraz PR-owców ukazywany w popkulturze i obaliła mity z tym związane. Podzieliła się też historią swojej kariery, dając rady osobom, które myślą o przyszłości w świecie komunikacji. Całość wydarzenia zwieńczyła merytoryczna dyskusja z udziałem publiczności. Ekspertka wręczyła zainteresowanym uczestnikom dokument zawierający

Fot. Ihor Kolisnichenko

ponad 30 cennych wskazówek dla przyszłych specjalistów public relations.

↑ Luiza Jurgiel-Żyła

Oba wydarzenia zostały zorganizowane przez Koło Naukowe Public Relations z inicjatywy dr. Wojciecha Magusia, opiekuna koła.

Warto dodać, że Luiza Jurgiel-Żyła wzmocniła radę interesariuszy zewnętrznych przy zespole programowym kierunku public relations i zarządzanie informacją.

Kamil Sowiński

Wojciech Magus

Ihor Kolisnichenko

Wyjazd studyjny do Rygi

W dn. 13–16 listopada 2024 r. studenci II roku I stopnia politologii oraz pracownicy Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Wydziału Politologii i Dziennikarstwa realizowali na Łotwie projekt pt. „Niepodległość Nasza i Wasza. W 106. rocznicę Święta Niepodległości Polski i Łotwy (11 i 18 listopada 1918 r.)”, finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w konkursie „Polonia i Polacy za granicą 2024 – Regranting”. Wyjazd miał charakter edukacyjno-naukowy i przybrał formę wizyty studyjnej oraz spotkań studentów i pracowników z młodzieżą uczącą się w Polskiej Szkole Średniej im. Ity Kozakiewicz w Rydze. Koordynatorami projektu są dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS i dr Eleonora Kriwiel.

Pobyt w szkole w Rydze rozpoczął się powitaniem przez dyrektorkę Krystynę Barkowską oraz zapoznaniem z 30-letnią historią placówki. Następnie podczas spotkań z uczniami starszych klas mieliśmy przyjemność przedstawić wykład „Święto niepodległości. Walka o kształt pamięci” zakończony grą edukacyjną „Wolność – fundament tożsamości”, dzięki której udało się porównać drogę i walkę o niepodległość, cechy wspólne oraz różnice istotne dla tożsamości narodowych obu państw. Wnioski z gry były cenne dla nas, studentów, z uwagi na możliwość poznania innej perspektywy.

Drugi dzień pobytu rozpoczął wykład dr hab. Eweliny Podgajnej, prof. UMCS pt. „Ojcowie Niepodległości. Wincenty Witos – charyzmatyczny polityk i mąż stanu” skierowany do społeczności szkolnej i polonijnej w Rydze. Wydarzeniami, które wywarły na nas ogromne wrażenie, były uroczysta gala oraz koncert z okazji proklamowania niepodległości Łotwy i polskiego Narodowego Święta Niepodległości. Obserwowanie uczniów i nauczycieli demonstrujących swoją tożsamość narodową poprzez recytację wierszy, śpiewanie utworów patriotycznych obu państw z dumą, pasją i ogromnym talentem wzbudzało wiele emocji i skłaniało do refleksji. Wśród gości byli m.in. wicemercer Rygi Edvards Ratnieks, sekretarz parlamentarny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Igors Rajeves, konsul RP Mariusz Podgórski oraz przedstawiciele departamentu edukacji i kultury samorządu Rygi.

Fascynującym elementem wyjazdu była możliwość zwiedzania Rygi. Odwiedziliśmy m.in. Łotewskie

Archiwum prywatne

Archiwum prywatne

Muzeum Wojny (Latvijas Kara Muzejs). Mogliśmy także podziwiać stare miasto, świetnie zachowane lub zrekonstruowane budynki, miejsca pamięci – świadków ważnych wydarzeń. Pozwoliło nam to dostrzec i zrozumieć, w jaki sposób historia i decyzje polityków miały wpływ na losy ludzi i kraju.

Rezultatem wyjazdu są wiedza, którą zdobyliśmy, i znajomości, które zawarliśmy. Poznanie kultury i historii poprzez bezpośrednie spotkanie efektywniej zachowa je w naszej pamięci. Wspólne rozważania nad istotą niepodległości i tożsamości narodowej było dla nas zwieńczeniem ważnego czasu obchodów święta niepodległości.

Wiktoria Pokrywka

Dzień Turystyki Kulinarnej

15 listopada 2024 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbył się Dzień Turystyki Kulinarnej.

Wydarzenie przyciągnęło ponad 200 uczniów ze szkół ponadpodstawowych z Lublina i regionu (z liceów, techników gastronomicznych i klas o profilu turystycznym).

Turystyka kulinarna jest dynamicznie rozwijającą się formą turystyki, realizowaną w różnych wariantach. Ludzie podróżują w poszukiwaniu nowych smaków i doświadczeń związanych z kuchnią. Obecnie turystyka kulinarna tworzy nową branżę gospodarczą, co sprzyja także powstawaniu nowych, atrakcyjnych miejsc pracy.

Wydarzenie otworzyła dziekan Wydziału dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS, a prowadziła je dr Renata Krukowska. W czasie Dnia Turystyki Kulinarnej odbyły się prelekcje pracowników Wydziału („Z miłości do jedzenia – turystyka kulinarna w różnych odsłonach” – dr Joanna Szczęsna, „Dlaczego różnie jemy? Geograficzne i kulturowe uwarunkowania kształtowania się kuchni narodowych” – dr hab. Małgorzata Flaga) oraz zaproszonych ekspertów („Polskie produkty mleczne, ich historia i walory zdrowotne” – Krzysztof Zieliński, Stowarzyszenie Polska Ekologia). Ciekawym punktem programu było przedstawienie zwyczajów kulinarnych przez studentów kierunku Tourism Management z Zimbabwe, Mjanmy i Ukrainy.

Ważną częścią Dnia Turystyki Kulinarnej były warsztaty tematyczne przygotowane przez członków Studenckiego Koła Naukowego Turystyki i Rekreacji „Globtroter” oraz studentów geografii pt. „Azja – ekspresem przez smaki”, „Kulinarne odkrycia Polski – szlakiem smaków i tradycji” oraz „Tradycyjne smaki Lubelszczyzny”.

W ramach wydarzenia odbyło się rozstrzygnięcie konkursu na najlepszy plakat związany z przygotowaniem i historią potrawy regionalnej. Laureatkami zostały uczennice z Zespołu Szkół nr 2 w Łukowie oraz Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Niemcach. Przedstawiły bardzo ciekawe plakaty na temat m.in. lubelskiego marchwiaka czy pierogów z kaszą, twarogiem i gryką.

Ostatnim, ale bardzo ważnym punktem wydarzenia była degustacja potraw kuchni regionalnych przygotowanych przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Różańcu i Grupę Cateringową „Imbir” oraz cebularzy z Piekarni-Cukierni Marcin Orlikowski.

Fot. Michał Zembrzycki

Fot. Michał Zembrzycki

Fot. Michał Zembrzycki

Dziękujemy za nadanie smaku wydarzeniu przez wymienione jednostki. Dziękujemy także Restauracji Koncertowa, Stowarzyszeniu Polska Ekologia oraz Regionalnemu Muzeum Cebularza w Lublinie. Podziękowania kierujemy również do pracowników i studentów Wydziału, którzy pomogli w organizacji przedsięwzięcia.

Koordinatorami wydarzenia byli: dr Joanna Szczęsna, mgr Izabela Ejtzel i dr Michał Zembrzycki.

Michał Zembrzycki

Fot. Paulina Litka

Konferencja naukowa „Portret Witkacego”

13 listopada 2024 r. w Sali Obrad Rady Wydziału Historii i Archeologii odbyła się konferencja naukowa „Portret Witkacego”, współorganizowana przez członków Koła Naukowego Studentów Krajoznawców UMCS Oliwię Haratym i Dawida Karasia oraz Instytut Witkacego w Warszawie.

Spotkanie otworzył Dawid Karaś, student II roku turystyki historycznej i członek KNSK UMCS. Główna część wydarzenia rozpoczęła się od wyświetlenia animacji 3D pt. *Miazmat*, stworzonej przez Klaudiusza Wesołowskiego, która dynamizuje „Kompozycję” Witkacego z 1922 r. i została zrealizowana w myśl założeń czystej formy.

Pierwszym prelegentem był Krzysztof Dubiński, dziennikarz, pisarz, sekretarz obrad Okrągłego Stołu, autor książek dotyczących najnowszej historii Polski. Badacz wojskowej strony biografii Witkiewicza wygłosił wykład pt. „Fałszywe mity wojenne – Witkacy”, w którym poruszył treści związane z pobytem artysty w Lejbgwardii Pawłowskim Pułku oraz dokonał próby datowania słynnego *Autoportretu wielokrotnego*.

Następnie dr Dorota Niedziałkowska, historyk sztuki i polonistka, która zajmuje się plastyczną stroną biografii Stanisława Ignacego Witkiewicza, w wystąpieniu „6 tysięcy portretów. Firma portretowa S.I. Witkiewicz” opowiedziała o typach portretów malowanych przez artystę oraz w sposób anegdotyczny przybliżyła regulamin firmy S.I. Witkiewicz. Przerwywnikiem był tele-dysk „Działacz” zespołu Witkacy Tribute Ensemble, międzynarodowej grupy muzyków inspirowanych się poezją i prozą Witkacego.

Dr Małgorzata Vrazić, która na co dzień pracuje w Katedrze Języka i Literatury Języka Polskiego Uni-

wersytetu Zagrzebskiego, uczestniczyła w spotkaniu online. W wystąpieniu „Witkacy międzysłowiański. O przekładach i recepcji twórczości S.I. Witkiewicza w Chorwacji” opowiedziała o wydarzeniach związanych z artystą w Chorwacji, a także o interpretacjach sztuk wystawianych na Bałkanach inspirowanych twórczością Witkacego.

Ostatni wykład pt. „Witkacy – archeologia strat wojennych” wygłosił dr Przemysław Pawlak, prezes Instytutu Witkacego. Prelekcja odnosiła się do trudności w odnajdywaniu zaginionych prac artysty i zachęcała do samodzielnych poszukiwań źródeł oraz opisywania badań i przesyłania ich do Instytutu Witkacego, który prowadzi działalność wydawniczą m.in. w formie półrocznika „Witkacy. Czyste dusze w niemytej formie”.

Spotkanie zakończyła projekcja filmu Jakuba Gryzowskiego pt. *Otchłań Witkacego*, będącego poetycką aranżacją listów pisanych przez artystę z podróży w tropiki po samobójczej śmierci narzeczonej.

Podczas spotkania wielkim zainteresowaniem cieszyły się publikacje wydawane przez Instytut Witkacego wystawione na stoisku, które obsługiwała Oliwia Haratym, współorganizatorka, studentka II roku turystyki historycznej i członkini Koła.

Wydarzenie spotkało się z pozytywnym odbiorem społeczności akademickiej oraz lokalnych mediów. Krótkie relacje o nim zamieściły m.in. Radio Lublin, Radio Centrum czy Radio Nowy Świat.

Bardzo dziękujemy prelegentom z Instytutu Witkacego za wygłoszenie wykładów, a uczestnikom za udział w wydarzeniu. Chcielibyśmy szczególnie podziękować opiekunowi Koła Naukowego Studentów Krajoznawców dr. hab. Ireneuszowi Łuciowi, prof. UMCS i władzom dziekańskim z dziekan dr hab. Joanną Sobiesiak, prof. UMCS na czele za pomoc w organizacji oraz dr. hab. Markowi Woźniakowi, prof. UMCS za inspirację do przygotowania wydarzenia.

*Oliwia Haratym
Dawid Karaś*

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Spotkanie autorskie z Ałbeną Grabowską

14 listopada 2024 r. na Wydziale Filologicznym odbyło się spotkanie z cenioną i popularną autorką Ałbeną Grabowską pt. „*Stulecie Winnych* i inne (o)powieści. Kobieta, medycyna, historia”.

Na początku wydarzenia rozbrzmiały dźwięki bułgarskiej muzyki, ulubionej melodii babci autorki, która była Bułgarką. Następnie pisarkę przywitały władze dziekańskie, publiczność oraz dr hab. Petar Sotirov, prof. UMCS, który dołączył powitanie w języku bułgarskim. Rozmowę z Ałbeną Grabowską prowadziła dr hab. Dorota Filar, prof. UMCS.

Pierwsze pytania dotyczyły multikulturowości, która jest dla pisarki niezwykle ważna. Wspomniała ona o jednej ze swoich pierwszych książek, która poświęcona była głównie kulturze i kuchni bułgarskiej, a powstała w celu pozostawienia potomkom historii związanej z korzeniami i rodziną pisarki. Podkreśliła również, jak ważne w jej twórczości są postacie kobiet.

Ponadto podczas spotkania poruszony został temat kariery zawodowej Ałbeny Grabowskiej. Jest ona bowiem nie tylko pisarką, lecz również neurologiem i epileptologiem. Co ciekawe, zawsze chciała zostać aktorką. Swoją ścieżkę kariery wybrała, myśląc, że kierunek lekarski będzie ściśle związany z humanizmem, co niestety nie okazało się prawdą. Choć mogłoby się wy-

dawać, że medycyna i pisarstwo nie mają ze sobą nic wspólnego, w kolejnej części rozmowy pisarka wyjaśniła, jak wykorzystuje wiedzę naukową, w tym medyczną, do konstruowania fabuły, bohaterów i historycznego tła swoich powieści. Wielokrotnie podkreślała, że dobry *research* to podstawa.

Na swoim koncie pisarka ma 27 książek, które powstawały na przestrzeni 13 lat. Według niej najważniejszą rzeczą jest niezwracanie uwagi na to, jak pracują inni pisarze, skupienie się na opowiadaniu i kreowaniu własnych historii oraz na budowaniu frapujących, wiarygodnych postaci.

W trakcie rozmowy literatka wyjawiała również, jak z jej perspektywy wyglądała decyzja o rozpoczęciu produkcji serialu *Stulecie Winnych* oraz powstawanie scenariusza. Opowiedziała też o swoim skromnym aktorskim dorobku, który chętnie powiększyłaby w przyszłości.

Na koniec publiczność miała szansę, by zadać pytania. Odpowiadając, Ałbena Grabowska wyznała, że jest fanką kina, wskazała, która z jej książek jest jej najbliższa, oraz wyjaśniła, jak radzi sobie z (według niej nieistniejącą) blokadą pisarską. Osoby zainteresowane mogły kupić książki i zdobyć autograf pisarki.

Natalia Bujnowska

Czytelnik ma prawo do interpretacji

Rozmowa z pisarką Ałbeną Grabowską

Dlaczego zdecydowała się Pani na stworzenie sagi rodzinnej obejmującej wiek XX? Co w opowieściach o rodzinach wielopokoleniowych jest dla Pani najbardziej fascynujące?

Kiedy pomyślałam o napisaniu sagi, nie było na polskim rynku zbyt wiele tego typu książek. Dzisiaj trudno w to uwierzyć, ponieważ jest ich wysyp. Ostatnią znaczącą sagą były *Panny i wdowy* Marii Nurrowskiej, a wcześniej oczywiście książki Jarosława Iwaszkiewicza i Marii Dąbrowskiej. Więc pomyślałam, że wypełnię tę lukę na rynku. Poza tym uwielbiam opowieści epickie, wielopokoleniowe, w których bohater jest targany przez historię, jak w książkach *Na wschód od Edenu* czy *Pogoda dla bogaczy*. Był rok 2014, wiele mówiło się o stuleciu wybuchu pierwszej wojny światowej. Pomyślałam, że to bardzo dobry czas, żeby pokazać sto lat z życia pewnej rodziny, snuć opowieść wielopokoleniową, przejść z bohaterami przez pierwszą wojnę światową, dwudziestolecie międzywojenne, drugą wojnę światową, później okres socjalizmu aż do współczesności.

Jakie wyzwania napotkała Pani, tworząc tło historyczne dla *Stulecia Winnych*, zwłaszcza podczas opisywania dramatycznych momentów XX w.?

Zawsze starałam się nie tylko czytać opisy *stricte* historyczne, oficjalne dokumenty, ale ponieważ patrzę na wydarzenia oczami zwykłych ludzi, to też chciałam w ramach *researchu* wziąć pod uwagę wspomnienia. Jeżeli chodzi o drugą wojnę światową, jest to dosyć łatwe, ponieważ te zapisy są bardzo liczne. Trzeba szukać rzeczy nieopatrzonych, zupełnie świeżych, nawet niekoniecznie dobrych literacko, ale właśnie takich zupełnie innych. Więc oczywiście szukałam szeroko,

np. listy są dla mnie bezcennym źródłem wiedzy i inspiracji o codzienności.

Który okres historyczny w Polsce był dla Pani najbardziej interesujący do przedstawienia i dlaczego?

Najciekawszym okresem dla mnie jest dwudziestolecie międzywojenne, bo wtedy odzyskaliśmy niepodległość, wybuchło życie literackie, kulturalne. Wreszcie wszystko było można. Powstały nowe społeczne struktury, takie jak właśnie w Podkowie Leśnej i Brwinowie. Ten okres rozwoju przemysłu i nauki, który opisuję w *Doktor Zosi*, został później brutalnie przerwany przez wybuch drugiej wojny światowej.

Która z postaci powołanych przez Panią do życia była dla Pani najtrudniejsza do wykreowania?

Myślę, że jest to Bronia Winna, wyjątkowa bohaterka. Zwykle, kiedy przystępuję do pisania, mam wymyślone wszystko od początku do końca. W tym przypadku jeden jedyny raz właśnie ta bohaterka pokrzyżowała mi szyki, ponieważ chciałam ją wprowadzić tylko na chwilę. Chciałam, żeby przyjechała wtedy, gdy przy porodzie zmarła jej synowa, trochę pomogła synowi i odjechała. Ale później pojawiały się kolejne sceny i ta Bronia nie chciała wyjechać, więc się poddałam i ją zostawiłam. Mamy więc tutaj do czynienia z taką sytuacją, jakby fikcyjna postać stała się autentyczną, żywą osobą.

W jaki sposób Pani bułgarskie korzenie wpłynęły na Pani twórczość? Czy odnajduje Pani w sobie wpływy obydwu kultur?

Zawsze podkreślałam, że te korzenie są dla mnie bardzo ważne. Jeżeli chodzi o opowieści, czyli coś, co

młodego człowieka kształtuje, coś co babcia albo dziadek opowiada, to ja miałam je właśnie z dwóch stron. Moja bułgarska babcia i jej koleżanki, przy robieniu na drutach czy zwijaniu gołąbków w liście buraka cukrowego, opowiadały o zwyczajach i legendach. Takimi opowieściami kształtował mnie też mój polski dziadek, który pochodził z okolic Bał pod Mokobodami niedaleko Siedlec. Recytował mi wiersze Gałczyńskiego, Tuwima, Lechonia, Przybosia, Staffa. Pierwszy pokazał mi grób Jarosława Iwaszkiewicza u nas w Brwinowie, dał mi *Młyny nad utratą*. Dziadek też śpiewał pieśni Moniuszki, znał *Halkę* i *Straszny dwór*. Miałam więc okazję chłonąć kultury z obu stron. Uważam, że to wszystko jest we mnie, północ z południem, takim porywającym i romantycznym oraz z naszą wschodnią duszą i tęsknotą.

W jaki sposób udaje się Pani łączyć zawód neurologa z pisarstwem? Czy jedno wpływa na drugie?

Rzeczywiście na początku, kiedy zaczęłam pisać, łączyłam te dwie aktywności. Do godziny 14 byłam neurologiem, a później i mamą, i gospodynią domową, i pisarką. Teraz dzieci są coraz starsze, ograniczyłam praktykowanie medycyny. Już nie pracuję w szpitalu, tylko przyjmuję pacjentów ambulatoryjnie i tak właściwie ta droga jest tylko jedna.

Jak reagują Pani czytelnicy? Czy zdarza się, że ich interpretacje Pani książek Panią zaskakują?

Często się tak zdarza, ale uważam, że czytelnik ma prawo do interpretacji. Teraz dystans między pisarzem a czytelnikiem bardzo się skrócił ze względu na social media. Kiedyś to było nie do pomyślenia, żeby pisarza spotykać co chwila, żeby do niego pisać. Zdarza się, że dostaję sugestie, żeby na przykład nie zakończyć książki na tym jednym tomie, żeby dopisać ciąg dalszy albo czytelnik pyta o jakiś wątek, którego nie zrozumiał, czy prosi o dyskusję na jakiś temat, co jest zawsze bardzo inspirujące.

Czy uważa Pani, że praca z pacjentami wpłynęła na Pani wrażliwość na ludzkie historie i postacie, które Pani tworzy?

Na pewno tak. Zawsze starałam się pacjentowi wytłumaczyć jego sytuację, wejść w położenie człowieka, który nagle został zawieszony do szpitala i nie rozumie, co się z nim dzieje, nie ma pewności, czy przeżyje. Uwa-

Fot. Barbara Proll

żam, że właściwe przekazanie informacji i uspokojenie pacjenta i jego rodziny są tak samo ważne jak leczenie. Więc myślę, że zawsze taką wrażliwość miałam, ale w pracy lekarskiej jeszcze ją w sobie rozwinęłam.

Jakie nowe tematy chciałaby Pani poruszyć w kolejnych książkach? Czy jest coś, czego jeszcze Pani nie próbowała, a chciałaby eksplorować?

Nie próbowałam na pewno komedii, ale chyba nie potrafię jej napisać, ponieważ o ile w życiu mam poczucie humoru, to w książkach tego nie widać, ale może uda mi się napisać zabawne libretto, nad czym teraz pracuję. Natomiast na pewno nie napiszę horroru ani opowieści erotycznej, chociaż erotyki w moich książkach jest sporo, ale ona zawsze jest po coś. Napisanie powieści erotycznej byłoby sztuką dla sztuki, żeby sprzedać dużo książek. Natomiast czy czegoś nie próbowałam? Ja ciągle się uczę i szukam nowych inspiracji. Bardzo interesuje mnie dramat. To praca zbiorowa, która zawsze była mi bliska, czyli praca z tekstem, później przeniesiona na scenę. Współpracuję z teatrami muzycznymi, co jest bardzo inspirujące.

Rozmawiał Mateusz Drzał

Dyskusja wokół publikacji Juliusza Mieroszewskiego

14 listopada 2024 r. w Teatrze Starym w Lublinie odbyła się promocja polsko-ukraińskiego wydania tekstu Juliusza Mieroszewskiego pt. *Rosyjski „kompleks polski” i obszar ULB* (Wydawnictwo UMCS, Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu, Instytut Literacki w Paryżu). Tomik ukazał się w ramach serii „wybitni twórcy/ważne teksty”. Spotkanie zainaugurowali Michał Karapuda, dyrektor Teatru Starego w Lublinie oraz prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, kierownik Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu.

Pierwszym punktem wydarzenia było uroczyste wręczenie dyplomów laureatom XII edycji Stypendium im. Leopolda Ungera, którego ideę przybliżyła prof. I. Hofman, przewodnicząca Kapituły Stypendium. Następnie dr Justyna Maguś, sekretarz Kapituły, przedstawiła werdykt i sylwetki laureatów, wśród których znaleźli się: Magda Zalewska nagrodzona miesięcznym stażem w redakcji tygodnika „Polityka” w Warszawie; Marcelina Górka doceniona miesięcznym stażem w redakcji dziennika „Gazeta Wyborcza” w Warszawie oraz Marek Golba i Michał Marcinów wyróżnieni miesięcznym stażem w biurze prasowym Forum Ekonomicznego w Karpaczu. Stypendyści zostali wyłonieni na podstawie dotychczasowych osiągnięć zawodowych, w tym pracy na rzecz mediów akademickich, odbytych staży, praktyk, a także w nawiązaniu do obranych profili dziennikarskich. Laureaci otrzymali okolicznościowe dyplomy oraz listy gratulacyjne od rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego.

Następnie odbyła się dyskusja wokół tekstu J. Mieroszewskiego, moderowana przez prof. I. Hofman. W gronie prelegentów znaleźli się: redaktor Adam Michnik, dyrektor Europejskiego Centrum Solidarności Basil Kerski, prof. dr hab. Rafał Habielski i prof. dr hab. Andrzej S. Kowalczyk. Odczytując artykuł Mieroszewskiego współcześnie, dyskutanci wskazywali na wizjonerstwo, przenikliwość i uniwersalność myśli emigracyjnego publicysty, współpracownika paryskiej „Kultury”, wyraziciela doktryny ULB (Ukraina – Litwa – Białoruś). Zwracali uwagę na znaczenie Mieroszewskiego

Fot. Iwona Burdzanowska

w kształtowaniu prądów myślowych paryskiej „Kultury” oraz recepcję jego tekstów. Syntetyzując istotę jego pisarstwa politycznego, podkreślali dążenie do budowy suwerennej i demokratycznej Polski będącej w sojuszu z niepodległą Ukrainą, Litwą i Białorusią oraz zjednoczonymi Niemcami. Przypominali postulat intelektualnego, kulturowego i politycznego zrozumienia dla wschodnich sąsiadów, poparcie dla zapoczątkowanej wówczas integracji europejskiej oraz europeizacji Rosji.

Badacze wskazywali na wysokie kompetencje pisarskie i merytoryczne Mieroszewskiego. Michnik określił go „pragmatycznym człowiekiem idei”, który w swoim pisarstwie używał rozumu i serca. Przenikliwość w myśleniu pisarza oddaje cytata pochodzący ze wznowionego artykułu, będący punktem wyjścia do formułowania odważnych wizji:

„ W historii powtarzają się pewne układy i schematy sytuacyjne. Lecz w większości wypadków historia jest katalogiem samych premier. Historia jest fascynująca, ponieważ „to samo” nigdy nie jest „to samo” i identyczne niemal sytuacje w nowych warunkach produkują odmienne rezultaty.

Dyskusję o tekście wydanym przed 50 laty i odnawianie w nim aktualnych znaczeń najtrafniej podsumowują słowa A. Michnika:

„ Ci ludzie byli jak ryby na piasku. Oni ciągle łapali powietrze krajowe, polskie. I to, że teraz, kiedy ich już nie ma, oni są z nami i myślimy o nich i się odnosimy do nich, to jest, moim zdaniem, największy akt wdzięczności, jaki polska duchowość może sflaczać ludziom, którzy ją tworzyli w duchu wolnym.

W spotkaniu uczestniczyło wielu gości, w tym m.in.: Anna Bernhard – prezes Stowarzyszenia Instytut Literacki „Kultura”, dr Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, dr hab. Katarzyna Mieczkowska – dyrektorka Muzeum Narodowego w Lublinie, dr hab. Marian Harasimiuk, prof. dr hab. Jan Pomorski, dr hab. Zdzisław Kudelski, ks. prof. dr hab. Alfred M. Wierzbicki, Andrzej Peciak.

Justyna Maguś

Jubileusz UMCS... z uśmiechem

Tym, co wyróżnia występy Grupy Teatralnej Pracowników UMCS, którą kieruje Dariusz Boruch, oraz Studenckiego Kabaretu eM-Ce-eS, prowadzonego przez Leszka Wierzbickiego, jest fakt, że obfitują one w ogrom dystansu do samych siebie. Prezentują przede wszystkim skecze z uśmiechem. Członkowie tych grup teatralnych jak mało kto potrafią oddzielić funkcje, które pełnią w życiu zawodowym, od postaci, w które wcielają się na scenie. Mogliśmy przekonać się o tym na żywo 7 listopada 2024 r. w Małej Sali Widowiskowej Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka podczas premiery programu „80 lat UMCS. Jubileusz z uśmiechem”, realizowanego w ramach obchodów jubileuszu Uczelni. W programie znalazły się takie scenki jak „Herbatka u Skłodowskiej” oraz „Posiedzenie na beczkach” w wykonaniu Grupy Teatralnej Pracowników UMCS, a także „Prognoza pogody”, „Egzamin poprawkowy” i „Wywiad z rzecznikiem praw piesków” przedstawione przez Studencki Kabaret eM-Ce-eS.

Warto wspomnieć, że przygotowanie takiego wydarzenia wymaga ogromu czasu oraz pracy własnej zaangażowanych w to przedsięwzięcie aktorów – profesorów, doktorów, dyrektorów, kierowników czy wreszcie studentów UMCS, za co należą się im ogromne gratulacje. Listopadowy występ pokazał nie tylko dystans do samych siebie, lecz także dystans do wydarzeń historycznych oraz stanowił zabawę historią z przymrużeniem oka. Jak o programie mówi sam reżyser i aktor Grupy Teatralnej Pracowników UMCS Dariusz Boruch:

„Zrealizowaliśmy go w iście hollywoodzkim stylu, czyli z takim swobodnym traktowaniem prawdy historycznej. Dlatego mam gorący apel, abyście nie cytowali jako prawdziwych wypowiedzi naszych postaci, bo pewnie nigdy one nie padły. Abyście nie przytaczali jako prawdziwe zdarzeń i sytuacji, o których dziś opowiadamy.

Cóż, pewni możemy być jednego – historie opowiedziane przez pracowników oraz studentów UMCS niezaprzeczalnie miały miejsce w Chatce Żaka, a niektóre źródła mówią, że zostaną ponownie zaprezentowane już w styczniu 2025 r.

W Grupie Teatralnej Pracowników UMCS wystąpili: Krzysztof Adach, Piotr Błaszczak, Dariusz Boruch, Jacek Chobotow, Izabela Ejtet, Mieczysława Goś,

Fot. Dorota Kocobyńska

Archiwum Doroty Kocobyńskiej

Anna Gromadzka, Magdalena Grzelak, Karol Kaspro-wicz, Dorota Leposińska, Agnieszka Mikulska, Paulina Rynkiewicz, Andrzej Samborski, Marek Skowronek oraz Urszula Świdarska. Natomiast Kabaret Studencki eM-Ce-eS reprezentowali: Adriana Bieschke, Aleksandra Chrzanowska, Mateusz Franczak, Natalia Jaskorzyńska, Maja Kłos, Maria Mazurkiewicz, Sandra Nowak oraz Magdalena Szlufarska.

Paulina Jamrozik

Fot. Barbara Sawicka

Fot. Natasza Ziółkowska-Kurczuk

Premiera filmu *Rudlicki, Puławski, Pruszkowski...*

13 listopada 2024 r. w Sali Kinowej Centrum Kultury w Lublinie odbyła się premiera filmu dokumentalnego pt. *Rudlicki, Puławski, Pruszkowski...* w reżyserii prof. szt. film. Nataszy Ziółkowskiej-Kurczuk z Instytutu Nauk o Komunikacji społecznej i Mediach. Obraz został zrealizowany w ramach stypendium Prezydenta Miasta Lublin uzyskanego przez reżyserkę i scenarzystkę w jednej osobie. *Rudlicki, Puławski, Pruszkowski...* to film dokumentalny na temat początków przemysłu lotniczego oraz aeroklubów w Lublinie i Polsce.

Właśnie w Lublinie urodził się i zdał maturę w Szkole Handlowej Męskiej Vetterów genialny konstruktor samolotów myśliwskich oraz zapalony awiator – Zygmunt Puławski, który w wieku niespełna 29 lat zginął w katastrofie samolotu-amfibii. W lubelskich Zakładach Mechanicznych Plage & Laśkiewicz głównym konstruktorem samolotów był Jerzy Rudlicki, który po wojnie pracował w USA nad kolejnymi rozwiązaniami technicznymi wykorzystywanymi do dziś w lotnictwie i kosmonautyce. We współczesnych konstrukcjach są nadal stosowane płaty Puławskiego oraz usterzenie Rudlickiego. W przedwojennym Kazimierzu Dolnym mieszkał z kolei malarz, rektor Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, organizator słynnych plenerów malarzkich, ale też zapalony pilot Tadeusz Pruszkowski. Jego

studentką była m.in. Hanka Henneberg, również pilotka i ukochana Zygmunta Puławskiego.

W okresie międzywojennym powstały aerokluby lubelski i warszawski, które istnieją do dziś. Takie wątki jak początki przemysłu lotniczego, barwne życie artystów-lotników w Kazimierzu Dolnym, ale również dramatyczne jak katastrofa Zygmunta Puławskiego oraz losy wojenne i przymusowa emigracja Jerzego Rudlickiego, które się ze sobą splatają, są przedmiotem filmowej narracji. Historię polskiego lotnictwa śledzi pasjonat i autor książek na ten temat Mirosław Gajewski i to jego śladem podąża kamera. Materię filmu stanowią zatem materiały ikonograficzne, listy, wspomnienia oraz fotografie archiwalne. Przede wszystkim jednak autorzy filmu docierają do miejsc związanych z bohaterami, a są to: Lublin, Kazimierz Dolny i Olbięcin.

Autorem zdjęć do filmu jest Mariusz Kaźmierski, montażu – Tadeusz Sosnowski. Animacje wykonał Paweł Łukowski, a za dźwięk odpowiadał Jacek Bogusz. W filmie usłyszymy głos aktora i lektora Jerzego Kurczuka. 24 listopada miała miejsce premiera telewizyjna filmu na antenie TVP3 Lublin, a 7 grudnia w Kazimierskim Ośrodku Kultury, Promocji i Turystyki w Kazimierzu Dolnym odbył się specjalny pokaz filmu połączony ze spotkaniem z jego autorami i bohaterami.

Kaja Kurczuk

II Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej, 20–22 listopada 2024 r.

Fot. Bartosz Proll, Michał Puła

*Z okazji nadchodzących świąt Bożego Narodzenia
życzę czasu przeżytego w spokoju,
bez trosk i pośpiechu.*

*Niech ten szczególny czas spędzony w gronie
najbliższych wypełniony będzie radością
i wzajemną życzliwością.*

*Oby rok 2025 przyniósł zdrowie,
wszelką pomyślność, sukcesy, spełnienie marzeń
oraz energię do realizacji planów.*

*Rektor UMCS
Radosław Dobrowolski*